

**KAMU PERSONELİNİN ÇEVİRİMİÇİ
KONFERANS ARAÇLARI KABULÜNÜ
ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Baki BULDUK

Danışman

Doç. Dr. Erhan ÜNAL

BİLGİSAYAR ANABİLİM DALI

Ocak 2024

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAMU PERSONELİNİN ÇEVİRİMİÇİ KONFERANS
ARAÇLARI KABULÜNÜ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
İNCELENMESİ

Baki BULDUK

Danışman

Doç. Dr. Erhan ÜNAL

BİLGİSAYAR ANABİLİM DALI

Ocak 2024

TEZ ONAY SAYFASI

Baki BULDUK tarafından hazırlanan “Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi” adlı tez çalışması lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca 25 / 01 / 2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **oy birliği** ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Bilgisayar Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Erhan ÜNAL

Başkan : Doç. Dr. Ahmet Murat UZUN
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Üye : Doç. Dr. Erhan ÜNAL
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Üye : Doç. Dr. Mustafa SIRAKAYA
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi,
Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
..... /..... /..... tarih ve
..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....
Prof. Dr. Bekir YALÇIN

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

25 / 01 / 2024

Baki BULDUK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KAMU PERSONELİNİN ÇEVİRİMİÇİ KONFERANS ARAÇLARI KABULÜNÜ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Baki BULDUK

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Bilgisayar Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Erhan ÜNAL

Yapılan araştırmanın amacı Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla kamu kurumlarında çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma niyetlerini etkileyen faktörleri belirlemektir. Çalışmada algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, davranışsal niyet, öznel normlar, çıktı kalitesi, teknostres, öz yeterlik, kolaylaştırıcı durumlar, teknolojik karmaşa ve algılanan eğlence değişkenleri ile kamu kurumunda görevli personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmalarına etki eden faktörler test edilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama araştırması kullanılmıştır. Veri toplama aracı önceki çalışmalarda kullanılan ölçek maddeleri uyarlanarak oluşturulmuştur. Katılımcılar Afyonkarahisar’da bulunan kamu görevlileri olup sadece izin verilen kamu kurumlarından toplam 233 kişiden veri toplanmıştır. Toplanan veriler kısmi en küçük kareler yapısal eşitlik modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda kamu kurumlarında çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma niyetlerini bu araçlara yönelik algılanan kullanılabilirlik ve tutumun pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Diğer sonuçlara bakıldığında algılanan kullanılabilirliğin ve algılanan kullanım kolaylığının çevrimiçi konferans araçlarına yönelik tutumu pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür. Öznel normlar, çıktı kalitesi çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanılabilirliğin pozitif ve anlamlı yordayıcıları olarak bulunmuştur. Ancak algılanan kullanım kolaylığının çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanılabilirliği yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan

kullanım kolaylığını öz yeterlik, kolaylaştırıcı durumlar ve algılanan eğlence pozitif ve anlamlı; teknolojik karmaşa ise negatif ve anlamlı olarak yordamıştır. Bir diğer araştırma sonucuna göre teknostresin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanılışlığı ve algılanan kullanım kolaylığını yordamadığı bulunmuştur. Dolayısıyla bu çalışmada test edilen model, kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik davranışsal niyetlerini araştırmada uygun bir çerçeve sunduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre, bu araçların benimsenmesi ile ilgili olarak yöneticiler, çalışanlar ve araç geliştiricileri açısından bazı önerilere yer verilmiştir.

2024, xi + 111 sayfa

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi konferans araçları, Teknoloji kabul modeli, Kamu personeli, COVID-19.

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

INVESTIGATION OF FACTORS AFFECTING PUBLIC EMPLOYEES' ACCEPTANCE OF ONLINE CONFERENCING TOOLS

Baki BULDUK

Afyon Kocatepe University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Computer

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Erhan ÜNAL

The aim of the research is to examine the factors affecting public employees' intention to use online conferencing tools with the help of the Extended Technology Acceptance Model. In the study, perceived usefulness, perceived ease of use, attitude, behavioral intention, subjective norms, output quality, technostress, self-efficacy, facilitating situations, technological complexity and perceived enjoyment variables were tested for the factors affecting the use of online conferencing tools by public institution personnel. Cross-sectional survey research, one of the quantitative research methods, was used in the study. The data collection tool was created by adapting the scale items used in previous studies. The participants were public employees in Afyonkarahisar, and data was collected from a total of 233 people from permitted public institutions. The data were analyzed using partial least squares structural equation modelling. As a result of the analysis, it was found that the perceived usefulness and attitude towards these tools positively and significantly predicted the public employees' intention to use online conferencing tools. Regarding other results, it was seen that perceived usefulness and perceived ease of use positively and significantly predicted attitudes towards online conferencing tools. Subjective norms and output quality were found to be positive and significant predictors of the perceived usefulness of online conferencing tools. However, it was found that perceived ease of use did not predict the perceived usefulness of online conferencing tools. Self-efficacy, facilitating situations, and perceived enjoyment positively and significantly predicted perceived ease of use of online conferencing tools, while technological complexity negatively and significantly predicted perceived ease of

use. According to another result of the study, it was revealed that technostress did not predict the perceived usefulness and the perceived ease of use of online conferencing tools. Therefore, the model tested in this study was found to be an appropriate framework for investigating the behavioral intentions of public employees towards online conferencing tools. Accordingly, suggestions are offered for managers, employees and tool developers regarding adopting these tools.

2024, xi + 111 pages

Keywords: Online conferencing tools, Technology acceptance model, Public employees, COVID-19.

TEŐEKKÖR

Bu araştırmanın konusu, alıŐmaların ynlendirilmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve yazımı aşamasında yapmış olduğu büyük katkılarında dolayı tez danıŐmanım Sayın Doç. Dr. Erhan ÜNAL'a, araştırma ve yazım süresince yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Sayın Doç. Dr. Ahmet Murat UZUN'a, Sayın Doç. Dr. Cahit ERDEM'e, Sayın Doç. Dr. Mustafa SIRAKAYA'ya ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Emre BAYSAN'a, araştırmaya uygulama sürecine zaman ayırıp gönüllü olarak katılan tüm kamu personeli arkadaŐlarıma teŐekkr ederim.

Hayatımın her alanında koŐsulsuz sevgisini ve desteğini gösteren, her zaman yanımda duran baŐımın tacı annem ve babama, üzerimde her zaman sevgisini ve desteğini hissettiğim yüksek lisans sürecinde de bana güvenip ve inanan kıymetli eŐim Sultan'a ve son olarak hayatımın en büyük armağanı canım oğlum Mevlt Kutay'a teŐekkürlerimi sunarım.

Baki BULDUK
Afyonkarahisar 2024

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.1.1 Gereçeli Eylem Kuramı (Theory of Reasoned Action).....	4
1.1.2 Planlı Davranış Kuramı (Theory of Planned Behavior).....	4
1.1.3 Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model)	4
1.1.4 Yeniliğin Yayılımı Kuramı (Theory of Diffusion of Innovation).....	5
1.1.5 Ayrıştırılmış Planlı Davranış Modeli (Decomposed Model of Planned Behavior)	5
1.1.6 Teknoloji Kabul Modeli 2 (Technology Acceptance Model 2)	5
1.1.7 Teknoloji Kabul Modeli 3 (Technology Acceptance Model 3)	6
1.2 Çalışmanın Amacı.....	7
1.3 Çalışmanın Önemi.....	7
1.4 Çalışma Sınırlılıkları.....	8
2. LİTERATÜR BİLGİLERİ	9
2.1 Çevrimiçi Video Konferans Teknolojisi	9
2.1.1 Zoom	10
2.1.2 Skype.....	11
2.1.3 Google Meet.....	11
2.1.4 Microsoft Teams	11
2.2 Çevrimiçi Konferans Teknolojisi İle İlgili Yapılan Çalışmalar	12
2.2.1 Ulusal Çalışmalar	12
2.2.2 Uluslararası Çalışmalar	14
2.3 Teknolojinin Benimsenmesi İle İlgili Bazı Kuramlar ve Modeller	15
2.3.1 Gereçeli Eylem Kuramı (Theory of Reasoned Action).....	16
2.3.2 Planlı Davranış Kuramı (Theory of Planned Behavior).....	18

2.3.3 Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model)	19
2.3.3.1 Algılanan Kullanışlılık	21
2.3.3.2 Algılanan Kullanım Kolaylığı	21
2.3.3.3 Kullanıma Yönelik Tutum	22
2.3.3.4 Davranışsal Niyet	22
2.3.3.5 Dışsal Değişkenler	22
2.3.3.6 Gerçekleşen Davranış	23
2.3.4 Teknoloji Kabul Modeli 2 (Technology Acceptance Model 2)	23
2.3.4.1 Özne Norm	24
2.3.4.2 İmaj	25
2.3.4.3 İşe Uygunluk	26
2.3.4.4 Çıktı Kalitesi	26
2.3.4.5 Sonuçların Gösterilebilirliği	26
2.3.4.6 Aracı Değişkenler	26
2.3.5 Teknoloji Kabul Modeli 3 (Technology Acceptance Model 3)	27
2.3.5.1 Bilgisayar Öz Yeterliği	29
2.3.5.2 Kolaylaştırıcı Durumlar	29
2.3.5.3 Bilgisayar Kaygısı	30
2.3.5.4 Bilgisayar Eğlencesi	30
2.3.5.5 Algılanan Eğlence	31
2.3.5.6 Nesnel Kullanılabilirlik	31
2.3.6 Teknoloji Kabul Modeli Kapsamında Yapılan Bazı Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar	32
2.3.6.1 Ulusal Çalışmalar	32
2.3.6.2 Uluslararası Çalışmalar	37
2.4 Araştırma Modeli ve Hipotezler	43
2.4.1 Çalışma Kapsamında Geliştirilen Hipotezler	44
2.4.1.1 Algılanan Kullanışlılık ve Algılanan Kullanım Kolaylığı	44
2.4.1.2 Tutum	45
2.4.1.3 Özne Normlar	45
2.4.1.4 Çıktı Kalitesi	46
2.4.1.5 Teknostres	47
2.4.1.6 Öz yeterlik	48
2.4.1.7 Kolaylaştırıcı Durumlar	48

2.4.1.8 Teknolojik Karmaşa	49
2.4.1.9 Algılanan Eğlence	50
3. MATERYAL ve METOT	52
3.1 Araştırma Deseni.....	52
3.2 Veri Toplama Araçları	52
3.3 Katılımcılar	54
3.4 Veri Toplama Süreci	58
3.5 Veri Analizi.....	59
4. BULGULAR	61
4.1 Uç Değer Analizi	61
4.2 Ölçme Modeli	62
4.2.1 Gösterge Güvenirliği	63
4.2.2 İç Tutarlılık Güvenirliği	64
4.2.3 Yakınsak Geçerliği.....	65
4.2.4 Ayırt Edici Geçerlik	66
4.3 Yapısal Model.....	68
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	73
5.1 Öneriler	79
6. KAYNAKLAR.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	99
EKLER	100
EK 1. Çevrimiçi Toplantı Araçları Kabulü Ölçeği.....	100
EK 2. Etik Kurul Kararı.....	102
EK 3. Afyonkarahisar 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı	103
EK 4. Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Araştırma İzni Yazısı.....	104
EK 5. Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı	105
EK 6. Afyonkarahisar İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı ...	106
EK 7. Afyonkarahisar Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı.....	107
EK 8. Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma İzni Yazısı.....	108
EK 9. Afyonkarahisar Meteoroloji 5. Bölge Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı	110
EK 10. Afyonkarahisar Karayolları 31. Şube Şefliği Araştırma İzni Yazısı.....	111

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

β	Yol katsayısı
p	Anlamlılık değeri
R ²	Determinasyon katsayısı
Q ²	Çapraz doğrulanmış artıklık
f ²	Etki büyüklüğü
t	t değeri

Kısaltmalar

AE	Algılanan Eğlence
AK	Algılanan Kullanışlılık
AKK	Algılanan Kullanım Kolaylığı
AOV	Açıklanan Ortalama Varyans
BG	Bileşik Güvenirlik
BTKKM	Birleştirilmiş Teknoloji Kullanım ve Kabul Modeli
CA	Cronbach Alpha
ÇK	Çıktı Kalitesi
DN	Davranışsal Niyet
GBTKDM	Genişletilmiş Bütünleşik Teknoloji Kullanımı ve Davranışı Modeli
HTMT	Heterotrait-Monotrait Ratio
KD	Kolaylaştırıcı Durumlar
KEKK-YEM	Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modeli
KTYEM	Kovaryans Tabanlı Yapısal Eşitlik Modellemesi
KYT	Kullanıma Yönelik Tutum
ÖN	Öznel Normlar
ÖY	Öz Yeterlik
T	Teknostres
TK	Teknolojik Karmaşa
TKKBM 2	Teknoloji Kabul ve Kullanım Birleştirilmiş Modeli 2
TKM	Teknoloji Kabul Modeli
TKM 2	Teknoloji Kabul Modeli 2
TKM 3	Teknoloji Kabul Modeli 3
YEM	Yapısal Eşitlik Modeli

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1 Gerekçeli Eylem Kuramı (Davis vd. 1989).....	17
Şekil 2.2 Planlı Davranış Kuramı (Ajzen 1991)	19
Şekil 2.3 Teknoloji Kabul Modeli (Davis vd. 1989).....	20
Şekil 2.4 Teknoloji Kabul Modeli 2 (Venkatesh ve Davis 2000)	24
Şekil 2.5 Teknoloji Kabul Modeli 3 (Venkatesh ve Bala 2008)	28
Şekil 2.6 Araştırma modeli.....	51
Şekil 4.1 Yapısal model analizi.....	70

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 3.1 Ölçek maddelerin yararlanıldığı çalışmalar.	53
Çizelge 3.2 Katılımcıların cinsiyet, yaş ve öğrenim durumu dağılımları.	55
Çizelge 3.3 Katılımcıların çalıştığı kamu kurumu dağılımları.	56
Çizelge 3.4 Katılımcıların çevrimiçi toplantı araçlarını kullanma deneyimi dağılımları. (Yıl).....	56
Çizelge 3.5 Katılımcıların kullandıkları çevrimiçi konferans araçları dağılımları.	56
Çizelge 3.6 Katılımcıların çevrimiçi konferans araçlarına yönelik eğitim alma durumları.....	57
Çizelge 3.7 Katılımcıların çevrimiçi konferans araçlarını kullandıkları teknolojilerin dağılımları.....	57
Çizelge 3.8 Katılımcıların çevrimiçi konferans araçlarını kullanma sıklıkları.	58
Çizelge 3.9 Çalışma kapsamında anket çalışması yapılan kamu kurumları.....	59
Çizelge 4.1 Uç değer analizi.....	61
Çizelge 4.2 Maddelerin faktör yükleri.	63
Çizelge 4.3 Cronbach Alpha (CA) ve Bileşik Güvenirlik (BG) değerleri.	65
Çizelge 4.4 Açıklanan ortalama varyans değerleri.....	66
Çizelge 4.5 Fornell – Larcker kriteri analizi.	67
Çizelge 4.6 Heterotrait-Monotrait Ratio (HTMT) analizi.....	67
Çizelge 4.7 Hipotezler, yol katsayısı, p değeri, t değeri.....	69
Çizelge 4.8 Determinasyon Katsayısı (R^2), Çapraz Doğrulanmış Artıklık (Q^2) ve Etki Büyüklüğü (f^2) Değerleri.	71

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, çalışmanın amacı, çalışmanın önemi ve çalışmanın sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

21. yy' da teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesi ve yaşanan gelişmeler insanların yaşantılarında ve alışkanlıklarında önemli sayılabilecek değişikliklere yol açmıştır (Koç 2022). İnsanlar her alanda öğrenmeyi kendine hedef kılmış ve gelişen teknolojiye ayak uydurmaya çalışmıştır. Değişmekte olan dünya düzenine ayak uydurmak ve yaşantılarında aksayan durumları kolaylaştırma gerekliliği bazı gereksinimleri zorunlu kılmıştır. Bu gereksinimlerinden birisi de video konferans teknolojisidir. İş ve eğitim hayatında normal akışı devam ettirmek için bilgisayar ortamında ve akıllı telefonlar üzerinden kullanılabilen video konferans teknolojisi 21. yy'da etkisini daha çok artırmış ve popülerliği de bu anlamda artmıştır (Koç 2022). Video konferans teknolojisi bireylerin herhangi bir yere seyahat etme ihtiyacını en aza indirmeye, herhangi bir ortama yüz yüze katılım sağlamaya gerek kalmadan, elektronik ortamda çevrimiçi sesli ve görsel iletişim sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Panteli ve Dawson 2001). Bu tür teknolojiler kişilerin ofislerinden veya buldukları yerlerden ayrılmadan birlikte çalışabilmelerine, verilerini, belgelerini paylaşabilmelerine ve fikirlerini belirtmelerine imkân sağlamaktadır (Panteli ve Dawson 2001). Çevrimiçi video konferans araçları, kişilere aynı anda birbirlerini görmesine ve duymasına olanak sağlar (Bach 2021). Son zamanlarda bu platformlar kurumların veya şirketlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir hâl almıştır (Hurst 2020). Panteli ve Dawson (2001) video konferans sistemlerinin coğrafi olarak farklı yerlerde olan her türlü kişiyle toplantı yapmaya uygun olduğunu ve bu sebepten dolayı video konferans sistemlerinin zengin bir iletişim ortamı sunduğunu belirtmektedir. Özellikle salgın hastalıkların yarattığı büyük etkiler, öğrenmenin ve öğretmenin gerekli olması durumları video konferans teknolojisinin benimsenmesini tam anlamıyla gerekli kılmış ve bu araçları kullanmayı zorunlu hale getirmiştir (Bach 2021).

Salgın hastalıklar geçmişte olduğu gibi günümüzde de dönem dönem etkilerini sürdürmektedir. Yaklaşık olarak 3 yıl önce etkisi en çok hissedilen ve bireylerde bıraktığı

olumsuz etkileri halen daha unutulamayan, bireylerin yaşamlarını her anlamda değiştiren bir salgın hastalık kendisini göstermiştir. COVID-19 adı verilen bu hastalık dünyada ve ülkemizde çok büyük olumsuzluklara yol açmıştır. Ülkelerin ve insanların yaşamlarında köklü değişikliklere gitmesine neden olan bu hastalık, bireylerin ve devletlerin yeni düzene ayak uydurmasını zorunlu kılmıştır.

COVID-19 hastalığı ilk olarak 2019 Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde görülmüş olup ilk vaka olma özelliği taşımaktadır (Kahraman 2020). Bu hastalık Çin'de yeni tip olan bir koronavirüsün neden olduğu zatürre adı verilen bir salgın ile etkisini göstermeye başlamıştır (Karataş 2020). Dünyada ve ülkemizde çeşitli alanlarda büyük bir hasara neden olmuş ve 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından COVID-19 pandemisi olarak ilan edilmiştir (Kahraman 2020). Bu salgın hastalıkta dünyada ve ülkemizde çok fazla insan yaşamını yitirmiştir. COVID-19 hastalığının insandan insana geçme hızının çok çabuk olduğu ve bu nedenle fiziki temasın en aza indirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır (Buluk ve Eşitti 2020). Bu kapsamda yüksek önlemler alınmaya başlanmış, bunlar arasında sokağa çıkma yasakları, kalabalık alanlarda bulunmama, düğün nişan gibi toplu etkinliklerin iptali, sosyal mesafe şartları gibi önlemler öne çıkmıştır. Böylece yeni normal adını verdiğimiz bir döneme girilmiş, bu normale uygun bir yapı oluşturma gerekliliği zorunlu hale gelmiştir.

Sokağa çıkma yasaklarının artması ve temasın azaltılması amacıyla yüz yüze iletişim ve yapılacak işlemlerin fiziki açıdan engellenmesi gerekliliğinden dolayı alternatif çözümler üretilmeye başlanmıştır. Örneğin pandeminin getirdiği olumsuz durumlar ve etkiler ilk olarak eğitim alanında acil uzaktan eğitim sistemine geçilmesine neden olmuştur. Bu çerçevede okul öncesinden yükseköğretim düzeyine kadar çevrimiçi konferans araçları (Zoom, Google Meet vb.) ve öğrenme yönetim sistemleri kullanılarak okulların yapısına ve durumuna göre öğrenme-öğretmen süreci yürütülmeye çalışılmıştır. Benzer biçimde COVID-19 pandemisi eğitim alanında olduğu gibi iş dünyasında da birtakım değişimlere yol açmıştır. Bazı sektörlerde çalışmalar tamamen durdurulmuş, iş yerleri kapanmak zorunda kalmıştır. Bazı sektörlerde ise uzaktan çalışma, kısmi zamanlı çalışma, toplantılara ve eğitimlere çevrimiçi konferans araçlarıyla katılma vb. çözümler hızla etkisini göstermeye başlamıştır. Özellikle toplantılara ve eğitimlere uzaktan katılım ve

bunları çevrimiçi konferans araçlarıyla sağlama gerekliliği hemen hemen her sektörde kaçınılmaz bir hâl almıştır. Bu tür araçları kullanmanın en büyük sebeplerinden biri ise dünyada ve ülkemizde sokağa çıkma yasaklarının olması ve bulaşıcılığın yayılmasını azaltmak amacıyla aksayan işlerin yürütülmesi gerekliliğidir. Pandemi koşullarına ek olarak bilgisayar sistemlerinin yaygınlaşması ve internet teknolojisinin gelişmesi çevrimiçi konferans araçlarının daha fazla kullanılmasına neden olmuştur.

Çevrimiçi konferans araçlarının birçok alanda büyük bir etkisi ve rolü mevcuttur (Carvalho 2000). Bu araçlar iş hayatında çalışanları eğitmek, toplantılar vb. işlemleri yürütmek için uygun bir ortam sağlamaktadır. Birçok kurum çalışanlarını eğitmek ve ihtiyaçları halinde iletişim kurmak amacıyla bu tip araçlara güvenmektedir (Grant ve Cheon 2007). Çünkü video konferans araçları zaman ve mekân yönünden, kullanım kolaylığı bakımından (Baturay 2010, Onur 2021), esnek yapısı sayesinde öğrenmeyi kolaylaştırması bakımından (Smyth 2005) ve maliyet bakımından (Carville ve Mitchell 2000) gibi sebeplerden dolayı tercih edilen bir teknolojidir. Bunun yanı sıra bazı sınırlı yollarının bulunduğu bunların başında çevrimiçi konferans araçlarıyla alınan eğitimlerde verim düşüklüğü (Arslan ve Şahin 2013) yaşanabileceği görülmektedir.

İş dünyasının bir parçası olan kamu kurumları da 2019 Aralık ayından sonra pandeminin yarattığı olumsuzluklardan dolayı çevrimiçi konferans araçlarını işlerin yürütülmesi adına sürece entegre etmişlerdir. Bu durum kamu kurumunda çalışan personellerin de çevrimiçi konferans araçlarını hızlı bir şekilde kullanmasına neden olmuştur. Farklı şehirlerde yapılacak hizmet içi eğitimlerin yapılamaması, önemli toplantıların gerçekleştirilememesi gibi durumlar bu araçları kullanma gerekliliğine yol açmıştır. Kamu sektöründe ve iş dünyasında ise hizmet içi eğitimlerin önemi son derece büyüktür. Personellerin görev aldıkları kurumda belirli aralıklarla mesleklerine ve ait oldukları kanuna yönelik alacakları hizmet içi eğitimler kendilerini geliştirmesine, güncel tutmasına ve görevlerinde bilinçlenmesine neden olacaktır. Kamu kurumlarında personellerin nasıl davranmaları gerektiği, kılık kıyafet düzeni, disiplin kriterleri, hakları, meslekleriyle ilgili yerine getirecekleri görevleri, sorumlulukları gibi durumlar belirli aralıklarla yapılan hizmet içi eğitimlerle sağlanmaktadır. Dolayısıyla kamu personellerinin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik kabul durumları ve kullanma

niyetlerini etkileyen faktörlerin de incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Çünkü bilgi teknolojilerinin bireyler tarafından nasıl benimseneceğini anlayabilmek ve geliştirebilmek önemli bir araştırma konusudur (Venkatesh ve Davis 2000). Bu çerçevede kamu personellerinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma niyetlerini etkileyen faktörlerin araştırılması önem arz etmeye başlamıştır. Bu bağlamda teknolojinin kabulüyle ilgili olarak gerekli olan model ve kuramlar ortaya atılmıştır. (Venkatesh 2000). Bunlardan bazıları şunlardır;

1.1.1 Gerekçeli Eylem Kuramı (Theory of Reasoned Action)

Gerekçeli Eylem Kuramı, 1975 yılında Ajzen ve Fishbein tarafından ortaya atılmıştır. İnsan davranışlarını açıklamaya yarayan ve insan davranışlarının rasyonel yapıda olduğunu belirten bir kuramdır (Yıldırım ve Kaplan 2019). Gerekçeli Eylem Kuramı, insanların sahip olduğu ve gerçekleştirebilecekleri eylemlerin durumlarına göre değerlendirme yapmasına ve bu durumlara göre davranışlarını yerine getirip getirmemesine olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Kaplan 2019). Ajzen ve Fishbein (1977) bir kişinin niyetinin belirlenmesinde, davranışa yönelik tutum ve öznel normun etkili olduğu vurgulamaktadır.

1.1.2 Planlı Davranış Kuramı (Theory of Planned Behavior)

Planlı Davranış Kuramı, Gerekçeli Eylem Kuramı'na göre geliştirilmiştir (Ajzen 1991). Ajzen (1991) Gerekçeli Eylem Kuramı'nın davranışa yönelik çalışmalarda sınırlı olmasından dolayı bu kuramın gerekli kılındığını ve Planlı Davranış Kuramı'nın bireyler üzerinde davranış kontrolünü sağladığını belirtmektedir. Bu kuram davranışın bir niyet sonucunda meydana geldiğini belirtmektedir (Çelik 2018). İnsanların iradi olmayan yani istekli olmadıkları davranışlarını daha net açıklamak için geliştirilmiş bir kuram olma özelliği taşımaktadır (Yıldırım ve Kaplan 2019).

1.1.3 Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model)

Teknoloji Kabul Modeli (TKM), 1986 yılında Davis tarafından tanıtılan bir model olup bilgi sistemlerine ilişkin kullanıcıların kabul durumlarını belirlemek için Gerekçeli Eylem

Kuramı'ndan destek alınarak ortaya atılan bir modeldir (Davis vd. 1989). Ayrıca Davis vd. (1989) algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin iki özel inancı temsil ettiğini ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımını kabul etme davranışlarıyla yüksek düzeyde ilişkili olduğunu belirtmektedir.

1.1.4 Yeniliğin Yayılımı Kuramı (Theory of Diffusion of Innovation)

Yeniliğin Yayılımı Kuramı 1962 yılında Rogers tarafından teknolojilere ait yeniliklerin nasıl benimsenmesi gerektiğinin anlaşılabilmesi için oluşturulmuştur (Seyhun 2019). Bilgi sistemleri uygulamasına yönelik yapılan araştırmalarda yaygın olarak kabul gören bir kuram olma özelliği taşımaktadır (Demir 2006). Rogers (1983) bir yeniliği benimsenin 5 aşamasının bulunduğunu ve bunların bilgi, ikna, karar, uygulama ve kabullenme faktörleri olduğunu belirtmektedir. Bu kuram yeniliğe ait uyum süreciyle ilgili belirsizliği azaltmaya yarayan karmaşık bir yapıdadır (Agarwal vd. 1998). Yenilik kavramı belirtilen kuramda yeniliğin önceden veya hiç bilinmeyen bir kavram olmasına gerek olmadığı belirtilmiştir (Demir 2006). Bireylerin veya örgütlerin o kavramı veya yapıyı daha önce kullanmaması yeterli olacaktır (Berger 2001).

1.1.5 Ayrıştırılmış Planlı Davranış Modeli (Decomposed Model of Planned Behavior)

Ayrıştırılmış Planlı Davranış Modeli 1995 yılında Taylor ve Todd tarafından geliştirilen bir modeldir. Bu model tutum, algılanan davranışsal kontrol ve öznel norm değişkenlerini bazı boyutlara ayırarak değişkenlerin daha açıklayıcı olmasına olanak tanımaktadır (Erdem 2011). Taylor ve Todd (1995a) Planlı Davranış Kuramı'nda bulunan inanç yapılarının ayrıştırılmasının, davranışsal niyeti açıklama konusunda daha verimli olacağını belirtmektedir.

1.1.6 Teknoloji Kabul Modeli 2 (Technology Acceptance Model 2)

Teknoloji Kabul Modeli 2 (TKM 2) 2000 yılında Venkatesh ve Davis tarafından geliştirilmiştir. TKM 2'de, TKM yapısını başlangıç noktası olarak ele alıp algılanan kullanılabilirlik yapısını etkileyen öznel norm, gönüllülük, imaj, işle ilgili, çıktı kalitesi ve sonuçların gösterilebilirliği değişkenleri eklenmiştir. (Venkatesh ve Davis 2000).

1.1.7 Teknoloji Kabul Modeli 3 (Technology Acceptance Model 3)

Teknoloji Kabul Modeli 3 (TKM 3), 2008 yılında Venkatesh ve Bala tarafından geliştirilmiş bir modeldir. Venkatesh ve Bala (2008) TKM 3'te algılanan kullanım kolaylığını etkileyen değişkenlerin eklendiğini ifade etmektedir. Bunlar bilgisayar öz yeterliği, dış kontrol algısı, kaygı, algılanan eğlence, bilgisayar eğlencesi ve nesnel kullanılabilirlik değişkenleridir (Venkatesh ve Bala 2008).

Özellikle pandemi döneminden sonra teknoloji kabulü ile ilgili kuram ve modellerin kullanıldığı video konferans teknolojisi ile ilgili yapılan çalışmalar da hız kazanmıştır. Örneğin Hai ve Khoa (2021) Teknoloji Kabul Modelin yardımıyla COVID-19 salgınından dolayı yükseköğretim kurumlarındaki eğitim öğretim faaliyetlerinin çevrimiçi video konferans araçlarıyla devam edebilmesini sağlanmasına yönelik, Ünal (2022) Teknoloji Kabul ve Kullanım Birleştirilmiş Modeli-2 (TKKBM-2) kullanarak tıpta uzmanlık derneğinin yaptığı bir hizmet içi eğitimin haftalık olarak video konferans yoluyla vermesinin hekimlerin tercihlerine ve video konferans yöntemine ait kabul durumlarının ne düzeyde olduğunu belirlenmesine yönelik ve Edumadze vd. (2022) Genişletilmiş Bütünleşik Teknoloji Kullanımı ve Davranışı Modeli (GBTKDM)'yi kullanarak pandemiden dolayı kapanan üniversitelerde öğrencilerin video konferans araçlarına karşı bakış açılarını öğrenmeye yönelik çalışmalar yürütmüştür.

Yukarıda özet olarak açıklanan model ve kuramlardan TKM, bireylerin teknoloji kullanımına yönelik davranışlarını açıklamada öncü bir model olarak görülmektedir. Ayrıca TKM'de yer alan değişkenlere ek olarak bazı değişkenlerin modele dâhil edilerek davranışsal niyeti kapsamlı bir şekilde açıklanabilir (Marangunić ve Granić 2015).

Bu nedenlerden dolayı yapılan bu araştırmanın problemini Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli'ne göre oluşturulan bütünleşik model, kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma niyetlerini ne derece yordamaktadır, sorusu oluşturmaktadır. Bu bağlamda personellerin çevrimiçi konferans araçlarından algıladıkları kullanılabilirlik düzeyi, kullanımının kolay olup olmaması durumu, kullanıma yönelik tutumları, davranışsal niyetleri, öznel normlar, çıktı kalitesi, teknostres düzeyleri, öz yeterlik algıları, personellerin bu araçları kullanmak için gereken kolaylaştırıcı

durumların sağlanması, teknolojik karmaşa düzeyi ve çevrimiçi konferans araçlarını kullanırken duyulan algılanan eğlence düzeylerini ölçmenin gerekli olduğu düşünülmüştür. Çünkü bu araçları kullanan personelden daha fazla verim alabilmek ve 21 yy' da gelişen ve gelişmeye devam eden teknolojiye bu tür araçlara ayak uydurabilmek için bireylerin kabul durumlarını iyi bilmek ve tespit etmek son derece büyük önem arz etmektedir.

1.2 Çalışmanın Amacı

Bu tez çalışmasının amacı Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla kamu kurumlarında çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma niyetlerini etkileyen faktörleri belirlemektir. Çalışmada Teknoloji Kabul Modeli'nde yer alan temel değişkenler olan algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum ve davranışsal niyet değişkenleri kullanılmıştır. Ayrıca bu değişkenlerle ilişkili olan öznel normlar, çıktı kalitesi, teknostres, öz yeterlik, kolaylaştırıcı durumlar, teknolojik karmaşa ve algılanan eğlence olmak üzere 7 adet dışsal değişkene yer verilmiştir. Böylece Teknoloji Kabul Modeli bu değişkenlerle genişletilerek kamu kurumlarında çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik niyetlerini etkileyen faktörler yeni bir model çerçevesinde test edilmesi hedeflenmiştir.

1.3 Çalışmanın Önemi

Alanyazın incelendiğinde kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarına ait kabullerini ve bunları etkileyen faktörleri araştıran çalışmaların sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Teknoloji Kabul Modeli yapısı altında yapılan çalışmalarda kamu kurumu personellerine yönelik çalışmalardan öte belli bireyleri kapsayan çalışmalar hâkimdir. Örneğin, Özer vd. (2019) çalışmasında sadece muhasebe akademisyenlerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamalarını kabullerini etkileyen faktörlerin Teknoloji Kabul Modeli (TKM) çerçevesinde ortaya konması amaçlanmıştır. Mevcut çalışmada ise farklı kamu kurumlarında çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik kabul durumları ve bu araçları kullanma niyetlerini belirlemek açısından büyük önem arz etmektedir. Yapılan bir diğer çalışma örnek verilirse Bektaş (2019) tez çalışmasında kamu personellerinin elektronik imza kullanımını etkileyen

faktörleri teknoloji kabul modeli ile incelemiştir. Yapılan çalışmada dışsal değişken olarak sadece öz yeterlik faktörüne yer verilmiştir. Dolayısıyla yapılan tez çalışmasının diğer çalışmalardan ayrılmasının bir diğer sebebi de Teknoloji Kabul Modeli yapısı altında kullanılan ve kullanıcıların davranışsal niyetlerini etkileyebileceği düşünülen dışsal değişkenlere yer verilmesidir.

Bu çalışma gelecekte yapılacak olan çalışmalara önemli bir kaynak olma özelliği taşıyabilir. Özellikle kamu kurumlarında yapılan bu çalışma kamu personellerinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma niyetlerini etkileyen önemli faktörleri ortaya koyması bakımından kuramsal olarak model ile ilgili alanyazına katkı sağlayabilir. Çalışmanın sonuçları, aynı zamanda önerilen kuramsal modelin görgül olarak test edilmesine de katkıda bulunabilir. Ayrıca bu çalışma ile gelecekte bu alanda yapacakları çalışma ile ilgili bir ön bilgi ve kaynak olması açısından araştırmacılara, bu araçların iş ortamına entegrasyonu hususunda hangi faktörlerin daha önemli olduğunun ortaya çıkmasıyla kamu kurum yöneticilerine ve kamu personellerine, fikir vermesi ve öneri sunması açısından yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.4 Çalışma Sınırlılıkları

Çalışma sadece Afyonkarahisar ilinde etik kurul izni çerçevesinde uygun görülen kamu kurumlarında çalışan ve uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 233 personel ile yürütülmüştür. Çalışma, çevrimiçi konferans aracı kullanmış ve 01.03.2023 - 15.06.2023 tarihleri arasındaki veri toplama sürecine katılan personelle sınırlıdır. Çalışma Teknoloji Kabul Modeli değişkenleri ve seçilen bazı değişkenlere dayalı olarak hazırlanan ölçek maddeleri ile sınırlıdır.

2. LİTERATÜR BİLGİLERİ

Bu bölümde çevrimiçi video konferans teknolojisinin benimsenmesi ile ilgili kuram ve modeller hakkında bilgiler verilmiş olup ayrıca bu başlıklar altında daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1 Çevrimiçi Video Konferans Teknolojisi

Son zamanlarda endüstriyel toplumlardan bilgi toplumuna geçiş ile iletişim araçları ve yöntemleri artan bir şekilde etkisini sürdürmekte ve bu bağlamda günümüzde iletişim ve haberleşme yöntemleri (yazılı, görüntülü vb.) etkin olarak birbirinden farklı iletişim araçlarıyla kullanılmaktadır (Polach 2021). Bunlardan en önemlisi video konferans teknolojisidir. Video konferans teknolojisi son zamanlarda hayatımızın her yerinde büyük bir öneme sahiptir. Gelişen ağ teknolojisi sayesinde ses, görüntü ve veri aktarabilmemize imkân sağlayan bu teknoloji sağlık alanından, eğitim alanına, bankacılık sektöründen kamu sektörüne kadar birçok alanda kullanılmaktadır (Turgut 2011). Polach (2021) çalışmasında video konferans uygulamalarındaki kullanım artışını kanıtlamak adına özellikle pandemi döneminde olmak üzere, eğitim ve iş sektöründe video konferans uygulamalarına ait hisse artışlarında yükseliş olduğunu belirtmiştir.

Konferans kelimesi “topluluğa bir konuda bilgi vermek amacıyla yapılan konuşma” (İnt. Kyn. 5) anlamına gelmektedir. Alanyazında çevrimiçi konferans terimiyle ilgili birden çok ifade mevcuttur. Bunlar arasında video konferans ve webinar gibi terimler yer almaktadır (Ünal 2022). Fakat yapılan çalışmalarda genel olarak video konferans teriminin daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Video konferans kavramı geçmişten günümüze farklı anlamlarda kullanılmaya devam etmektedir (Ünal 2022). Bazı yapılan çalışmalarda video konferans kavramı aşağıdaki şekillerde tanımlanmıştır.

“Dünyanın farklı yerlerindeki insanların video ekranlar aracılığıyla birbirlerini izleyerek ve dinleyerek toplantı yapmalarını sağlayan sistem” anlamına gelmektedir (İnt. Kyn. 4). Bir diğer tanıma göre “uzak bölgelerde bulunan eğitimcilerin ve katılımcıların sanal platform kullanarak internet üzerinden canlı bir şekilde iletişim sağladığı ve IP üzerinden ses teknolojisi ve web kamera ekipmanları aracılığıyla her ortamda eş zamanlı olarak

etkileşimde bulunduğu web tabanlı seminerler” olarak tanımlanmaktadır (Gegenfurtner ve Ebner 2019 s.2).

Özetle video konferans teknolojisi aynı ortamda olmaya gerek kalmadan kişilerin toplantılarını, eğitimlerini yapabildikleri, sesli ve görüntülü olarak iletişim sağlayabildikleri bir teknolojidir. Birçok insan COVID-19 salgının etkisinden dolayı uzaktan çalışmak zorunda kalmış ve video konferans teknolojisi kullanıcılarının sayısı artmıştır (Singh ve Awasthi 2020). Video konferans teknolojisinin sağladığı en önemli faydalar arasında karşılıklı görüntü aktarımı ve çift yönlü iletişim sağlamasıdır (Turgut 2011). Bu teknolojinin kullanılmasının başlıca sebepleri arasında; “sosyal iletişim”, “grup bütünlüğü”, “öğretmen ve uzmanlara erişimi kolaylaştırma”, “telebulunuşluk” (kişi o anda bulunmadığı bir yerde o an bulunuyormuş hissini oluşması) ve “uluslararası uygulamalarla kültürel anlayışın gelişmesi ve dil öğrenimi” gibi hususlar bulunmaktadır (Turgut 2011). Aynı zamanda video konferans teknolojisinin uzak konumlarda bulunan kişilerin maliyetlerini azaltması, zamandan tasarruf sağlaması, eğitimde verimliliği artırması, mesafelerden vb. nedenlerden dolayı yapılamayacak olan toplantıların yapılması gibi nedenleri iyileştirdiği görülmektedir (Doggett 2008).

Çevrimiçi video konferans araçları iş, eğitim, bankacılık gibi birden çok sektörde etkisini hızla göstermeye başlamıştır. Türkiye’de de önemli etkisini gösteren bu araçlar yapılacak konferansların, aksayan toplantıların, yapılamayan kongrelerin ve derslerin bu araçlar sayesinde yapılmasını sağlamış ve karantina döneminde vazgeçilmez etkisini göstermiştir (Koç 2022). Her bir çevrimiçi konferans aracı farklı arayüzlere sahip olmakla birlikte aynı amaca hizmet etmektedir. İş ve eğitim alanında kullanılan bazı çevrimiçi konferans araçlarına örnek verilirse, Zoom, Skype, Microsoft Teams ve Google Meet öne çıkanlar arasındadır (Polach 2021). Bu çevrimiçi konferans araçları hakkında bazı açıklamalar aşağıda verilmiştir.

2.1.1 Zoom

Eric Yuan tarafından 2011 yılında geliştirilen platformun ücretsiz kısmı 100 kullanıcıya kadar desteklemekte; ücretli bölümünde katılımcı sayısını artırabilmek mümkün olabilmektedir (Polach 2021). Yapılacak olan toplantılarda belli saat ve tarih oluşturma

yetkisi mevcut olup değişiklik durumunda güncelleme yetkisi de sunmaktadır. Zoom uygulaması COVID-19'un etkisiyle beraber çevrimiçi toplantı araçlarına ilginin artması, ücretsiz olup kullanımının kolay olması sebebiyle 2020'de en sık kullanılan uygulama haline gelmiştir (Koç 2022). Günlük kullanıcı sayısı Aralık 2019'da 10 milyon, Mart 2020'de 200 milyon, Nisan 2020'de 300 milyon, Aralık 2020'de ise 350 milyon olmuştur (Chawla 2020). Zoom uygulamasına Nisan 2023'te dünya çapında toplam 810 milyon kişinin erişim sağladığı belirtilmektedir (İnt. Kyn. 1).

2.1.2 Skype

Merkezi Lüksemburg olan Skype uygulaması 2003 yılında kurulmuş olup 50 kişi ile aynı anda ücretsiz bir şekilde görüntülü olarak görüşmeye imkân vermesi ve geriye dönük konferansları, toplantıları, görüşmeleri tekrar izlemek için 30 güne kadar arşivleme yetkisi sunmaktadır (Polach 2021). Zoom uygulamasına göre sınırsız görüşme imkânı sunan yapısı olmasına rağmen Zoom uygulamasında bulunan 40 dakika algoritma sistemi daha fazla ilgi görmektedir (Koç 2022). Nisan 2020'de 40 milyon kullanıcısı olan Skype, iş için kullanılmakta olan ücretli uygulamasını kapatmış olup ücretsiz uygulamasıyla devam etmektedir (Koç 2022).

2.1.3 Google Meet

2017 yılında Google ve Alphabet Şirketi tarafından kurulan Google Meet'in ücretli ve ücretsiz sürümleri mevcut olup ücretsiz olan kısmında 100 kişi katılım sağlayabilmektedir. Ayrıca her oturumda görüşme 60 dakikaya kadar uzatılabilmektedir. İş ve eğitim konferanslarında çok sık olarak kullanılmakta olan bu uygulama görüşmeleri kayıt altına almamaktadır. Kullanıcı sayısı Mayıs 2020'de 100 milyona ulaşmış olup her gün 3 milyon daha kullanıcı eklenmektedir (Koç 2022).

2.1.4 Microsoft Teams

2016 yılında kurulmuş olan Microsoft Teams uygulaması Skype ve Zoom uygulamasına göre daha güvenlidir. Aynı anda 1000 kişi ile toplantı yapabilme imkânı sunmaktadır. Kurumsal sektörlerde kullanmak için uygun bir yapıya sahiptir. 2020 yılında 115 milyon,

2021 yılında ise 145 milyon kullanıcı sayısına ulaşmıştır (Koç 2022). Ocak 2022 yılında Teams kullanıcısının 270 milyon olduğu belirtilmektedir (İnt. Kyn.2). Artashyan (2020), 17 Şubat 2020 ile 8 Haziran 2020 tarihleri arasında bazı video konferans uygulamalarının (Teams, Zoom, Skype vb.) belli oranda artış kaydettiğini ve özellikle pandemi sonrasında bu artışın istatistiklere de yansıtıldığını belirtmiştir (İnt. Kyn. 3).

2.2 Çevrimiçi Konferans Teknolojisi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

2.2.1 Ulusal Çalışmalar

Arslan ve Şahin (2013) hizmet içi eğitimlerin video konferans sistemiyle verilmesine yönelik öğretmen görüşleri konulu bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan hizmet içi eğitimlerin video konferans teknoloji yardımıyla uzaktan eğitim olarak verilmesi sonucunda Bilişim Teknoloji Öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmektir. Çalışma karma araştırma deseni ile yapılmış olup nitel ve nicel araştırma türlerine yer verilmiştir. Nitel kısmı Aksaray ilinde görev yapmakta olan 12 Bilişim Teknolojileri Öğretmeni ile görüşme yoluyla toplanan veriler ile yapılmıştır. Nicel kısmında ise veriler 196 Bilişim Teknolojileri Öğretmeni ile anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma bulgularında ankete katılan Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin yaklaşık olarak %66'sı video konferans teknolojisi ile hizmet içi eğitim almak istemediğini bunun sebebinin ise karşılıklı etkileşimin zorluğundan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak hizmet içi eğitimlerin video konferans sistemi ile verilmesinin verimli olmayacağına yönelik görüş hâkim olmuştur.

Birişçi (2013) çalışmasında video konferans tabanlı uzaktan eğitim etkinlikleriyle öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ve davranışlarına ait görüşlerini araştıran bir çalışma yürütmüştür. Çalışma Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünde "Felsefeye Giriş-I" dersini alan 41 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma bulgularında ise öğrenciler, kendi alanlarına yönelik farklı öğretilerle sohbet etme ve tanışma imkânı bulmalarını video konferans teknolojisinin avantajı olarak görmektedirler. Video konferans sistemlerinde yaşanan bazı teknik sorunlar, öğrenci ve öğretilerinin aynı ortamda bulunamaması ve yüz yüze iletişimde yaşanan sorunlar da olumsuz görüş olarak sunulmuştur.

Yavuz (2021) çalışmasında COVID-19 döneminde 60 yaş ve üzeri kişilere video konferans yoluyla bir destek programı uygulamış ve bunun psikososyal yönden sağlıklarına etkisini araştırmıştır. Çalışma 60 yaş ve üzeri kişilere uygulanmış olup 40 kişi deney grubuna, 52 kişi ise kontrol grubuna alınmıştır. Çalışmanın ön test son test yöntemine dayalı deneysel bir çalışma olduğu belirtilmiştir. Zoom uygulaması kullanılan deney grubunda katılımcılara 8 haftalık destek programı uygulanmış olup bu programlar arasında spor, beceri vb. aktiviteler yer almıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Çalışmanın başlangıcında ve çalışma bitiminde deney ve kontrol gruplarına veri toplama araçları uygulanmıştır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında deney grubunda bulunan kişilerin kontrol grubunda bulunan kişilere göre COVID-19 korkusunu anlamlı düzeyde yendiği, depresyon, kaygı ve stres düzeylerinde anlamlı bir şekilde azalma yaşandığı görülmüştür. Fakat yalnızlık faktörü açısından herhangi bir net veri bulunamamıştır. Sonuç olarak videokonferans teknolojisinin yaşlılar için faydalı olduğunun ve yaşlıları destekleyici programlar yapılırsa uygun ve verimli bir yöntem olacağını ortaya çıkarmıştır.

Onur (2021) ise çalışmasında COVID-19 salgını sürecinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Zoom kullanan öğretmenlerin görüşlerini araştırmak için bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya İstanbul'da 2 özel üniversitenin TÖMER biriminde çalışan 27 öğretim görevlisi katılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıyla desenlenmiştir. Araştırmada, Zoom kullanımının kolay olduğu, kişilerin konuşma becerilerinde kolaylık sağladığı, ihtiyaçları karşılayan bir yapıda olduğu bulunmuştur.

Hasırcı vd. (2023) çalışmasında Türkiye'deki fizyoterapistlerin ve fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencilerinin video konferans temelli eğitim ve toplantılara bakış açısı konulu bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya 91 fizyoterapist ve 113 fizyoterapist öğrencisi katılmıştır. Anket yoluyla alınan bilgilere 162 kadın 42 erkek katılım göstermiştir. Çalışma bulgularına bakıldığında fizyoterapistlerin ve fizyoterapist öğrencilerinin uygulamalı olarak aldıkları eğitimlerde yüz yüze eğitimi tercih ettikleri, kuramsal olarak verilen eğitimlerde ise çevrimiçi konferanslar aracılığıyla devam edip yüz yüze yapılan eğitime yakın seviyede verim sağlanabileceği bulunmuştur. Uygulamalı eğitimlerin video konferans temelli yapılıp yüksek düzeyde verim alınabilmesi için farklı teknolojik

uygulamalara ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

2.2.2 Uluslararası Çalışmalar

Carville ve Mitchell (2000) makalesinde erken çocukluk çalışmaları alanında öğretme ve öğrenme aracı olarak kullanılan video konferans teknolojisinin etkililiğine dayalı bir değerlendirme çalışması yürütmüştür. Çalışmada Erken Çocukluk Çalışmaları dersine yeni başlayan ve kısıtlı imkânları bulunan yerlerdeki kadınlara ulaştırmak amacıyla video konferans araçları kullanılmış ve bu araçların etkililiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 61 öğrenci ve 5 öğretmen katılmıştır. İlgili araştırma sorularını cevaplamak amacıyla bir grup öğrenci ve bazı öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışma bulgularına bakıldığında video konferans teknolojisinin Erken Çocukluk Çalışmaları dersi için etkili bir teknoloji olduğu sonucuna varılmıştır. Uzak bölgedeki öğrencilerin video konferans derslerini kolaylaştırabilmek adına öğrenme strateji ve yöntemlerini geliştirdikleri de bulgular arasındadır. Çalışmanın diğer bir bulgusunda ise soru ve problemlerle ilgilenip ayrıca tartışmalarda kolaylık sağlamak amacıyla uzak bir alanda öğretmenin varlığının olması gerektiği kabul edilmektedir. Video konferans teknolojisi imkânı ve ulaşım yönünden zorluk yaşayan öğrencilere kolaylık sağladığı belirtilmektedir. Dezavantajı ise öğrenciler ve öğretmenler arasında veya öğrencilerin birbirleri arasındaki etkileşim eksikliğidir. Fakat genel olarak video konferans teknolojisinin mesafe yönünden dezavantajı olan bireyler için başarılı olduğu ve en az maliyetli yapı olduğu belirtilmektedir.

Mukan ve Lavyrsh (2020) üniversitelerde video konferans entegrasyonuna ait zorluklar ve fırsatlar hakkında bir çalışma yürütmüştür. Araştırma, dersleri çevrimiçi olarak veren öğretmenlere video konferans araçlarının yapısına ve entegrasyonuna ilişkin öneriler sunmaktadır. Çalışmaya iki üniversiteden 34 öğretim elamanı katılmıştır. Çalışma bulgularına bakıldığında sınıf yönetiminin sağlanması, öğretim materyallerinin çevrimiçi ortama uygun olacak şekilde hazırlanması ve karışık öğrenci gruplarıyla çalışılması video konferans teknolojisinin ana zorlukları arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak öğretim elemanları video konferans araçlarının eşzamanlı öğrenmeyi ve öğrencilerin sosyal ve bilişsel katılımını kolaylaştırdığını düşünmektedir.

Mpungose (2021) akademisyenlerin Güney Afrika'da bulunan bir üniversitede COVID-19 bağlamında e-öğrenme amacıyla Zoom video konferans aracına ilişkin düşüncelerini araştıran bir çalışma yürütmüştür. Öğretmen yetiştirme programında bulunan 15 öğretim elemanın 8'inden e-öğrenme etkinliklerine yönelik yarı yapılandırılmış Zoom görüşmeleri yapılması istenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre akademisyenler Zoom video konferans teknolojisinin etkili olduğunu ve eş zamanlı e-öğrenmeyi geliştirmek amacıyla verimli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanlarının e-öğrenme stratejilerini bilmesine rağmen çok daha fazla çevrimiçi öğretim stratejisi konusunda eğitim almalarının gerekliliği de çalışma bulguları arasındadır.

Del Rio - Chillece vd. (2021) Lima'daki bir üniversitede pandemi sırasında öğrenme sürecinde video konferans kullanımının analizi konulu bir çalışma yürütmüştür. Çalışma Bilgisayar Mühendisliği bölümünde görev yapan 10 akademisyen ve 25 üniversite öğrencisine anket uygulanarak yapılmıştır. Araştırma, öğrencilerin Discord, Google Meet, Microsoft Teams, Skype ve Zoom gibi çevrimiçi konferans araçlarıyla öğrenmesine etkisini analiz etmek için yapılmıştır. Araştırma bulgularında ise video konferans araçlarını kullananların %66'sında bu araçların eğitimsel anlamda gelişimlerine katkıda bulunmadığı, %24'ünde ise akademik performanslarında artış sağladığı görüşü hâkim olmaktadır. Akademisyenler ise bu tür yeni öğretim yöntemlerini kullanmakta halen zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Fakat hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin bu tür video konferans araçların sanal sınıflar için faydalı olduğu konusunda hemfikir olduğu sonucu çıkmıştır.

2.3 Teknolojinin Benimsenmesi İle İlgili Bazı Kuramlar ve Modeller

Geçmiş zamanlardan bugüne kadar teknolojinin değişim aşamalarına verilen tepkiler araştırmacılar tarafından ilgi çekici bir durum olma özelliği taşımaktadır (Kabakuş 2015). Yeni teknolojilerin ortaya çıkması ve bunların hayatımızı kolaylaştırması gibi durumlar insanların teknolojiye olan ilgisini artırmaktadır. Günümüzde teknolojilerin benimsenmesi ve kabulü de çok büyük bir öneme sahiptir. Bilgi teknolojilerinin bireyler tarafından kabulü ve kullanılması, önemli ve öncelikli bir araştırma konusu olma özelliği taşımaktadır (Venkatesh ve Davis 2000).

Teknoloji kabulü ve bu kabulleri etkileyen faktörler, araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından bilgi teknolojilerinin önemli bir yapısını oluşturmaktadır (Hsiao ve Yang 2011). Martinez-Torres vd. (2008) e-öğrenme sistemine yapılan yatırımların, kullanıcının teknoloji kabulünde ve yönetiminde önemli bir yapı haline geldiğini vurgulamıştır. Gümüşsoy (2009) ise yeni teknolojilerin çalışan bireyler tarafından net bir şekilde benimsenmemesinin bu teknolojileri kullanmaya engel olduğunu belirtmektedir. Ayrıca davranış kuramlarını açıklayan modellerin, teknoloji kabulüne yönelik faktörlerin araştırılmasında ve bilgi teknolojilerinin kabulüne yönelik temel oluşturmasında önemli bir paya sahip olduğunu belirtmiştir. Teknolojinin kabulü ve teknolojiye katkı sağlamak amacıyla birden çok kuram ve model ortaya konulmuştur. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- 1962 (Rogers) Yeniliğın Yayılımı Kuramı
- 1975 (Ajzen ve Fishbein) Gerekçeli Eylem Kuramı
- 1991 (Ajzen) Planlı Davranış Kuramı
- 1989 (Davis) Teknoloji Kabul Modeli
- 2000 (Venkatesh ve Davis) Teknoloji Kabul Modeli 2
- 2003 (Venkatesh vd.) Birleştirilmiş Teknoloji Kabul ve Kullanım Modeli
- 2008 (Venkatesh ve Bala) Teknoloji Kabul Modeli 3

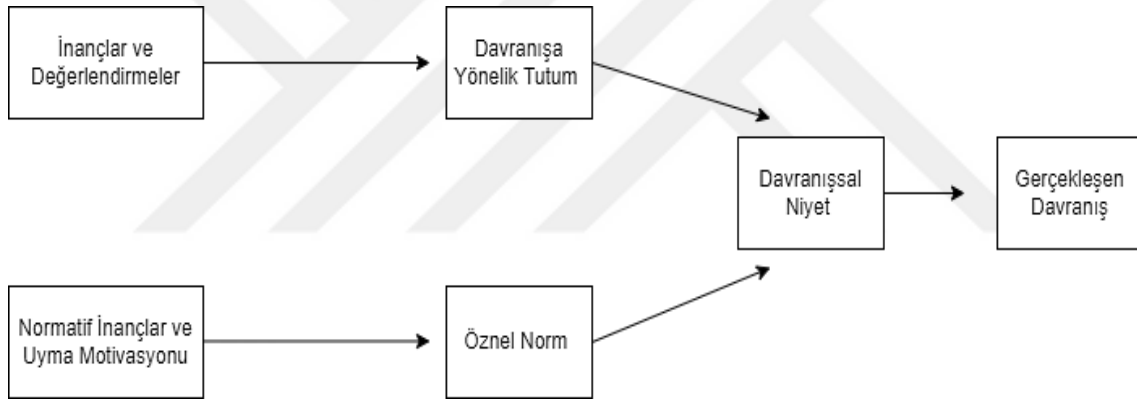
Teknoloji kabulü ve benimsenmesi ile ilgili yukarıdaki modeller ve kuramlardan bu araştırmaya temel sağlayan kuram ve modeller aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.3.1 Gerekçeli Eylem Kuramı (Theory of Reasoned Action)

Gerekçeli Eylem Kuramı (Theory of Reasoned Action-TRA), 1975 yılında Ajzen ve Fishbein tarafından geliştirilmiş olup insan davranışlarını açıklamaya yarayan en etkili kuramlardan birisidir (Nasri ve Charfeddine 2012). Gerekçeli Eylem Kuramı, Teknoloji Kabul Modeli'nin temelini oluşturmaktadır. Bu kurama ülkemizde birden çok isim verilmiştir. Turan (2011) çalışmasında bu kurama Sebepili Davranış Teorisi başlığı altında açıklamış olup ülkemizde bu kuram ile ilgili yapılan çalışmalarda verilen bazı isimlere de yer vermiştir. Bunlar arasında “Düşünölmüş Eylem Teorisi”, “Mantıklı Eylem Teorisi”, “Akılcı Davranış Teorisi”, “Nedenli Eylem Kuramı”, “Akla Dayalı Davranış Kuramı”,

“Gerekçeli Eylem Teorisi”, “İnsan Davranışını Öngörüleme Kuramı”, “Sebepli Hareketler Teorisi” şeklinde ifadelerin kullanıldığını belirtmiştir.

Bu kuramda kişinin belirli bir davranışa yönelik niyeti, kişinin davranışa yönelik tutumu ve davranışa yönelik öznel normu ile belirlenmektedir (Özcan vd. 2019). Niyet, kişilerin belirli bir şekilde davranmalarına yönelik oluşan eylem kararlarıdır (Ajzen 1991). Tutum ise kişinin belirli bir davranışı gerçekleştirmeye yönelik olumlu veya olumsuz duygularını içermektedir (Finlay vd. 2002). Ajzen (1991) öznel normun bir sosyal faktör olduğunu ve bir davranışı gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmemeye yönelik sosyal bir baskıyı yansıttığını belirtmektedir. Fishbein ve Ajzen (1975) davranışın öncü belirleyicisinin ise niyet olduğunu vurgulamaktadır. Şekil 2.1’de Gerekçeli Eylem Kuramı’na ait değişkenler ve ilişkileri sunulmuştur.

Şekil 2.1 Gerekçeli Eylem Kuramı (Davis vd. 1989)

Şekilde görüldüğü üzere davranış ve niyeti etkileyen 2 temel faktör bulunmaktadır. Bunlar “tutum” ve “öznel norm” dur. Bu faktörlerin belirleyicileri olan bazı inançlar da mevcuttur. Bunlar davranışsal ve normatif inançlar olup aşağıda açıklanmıştır.

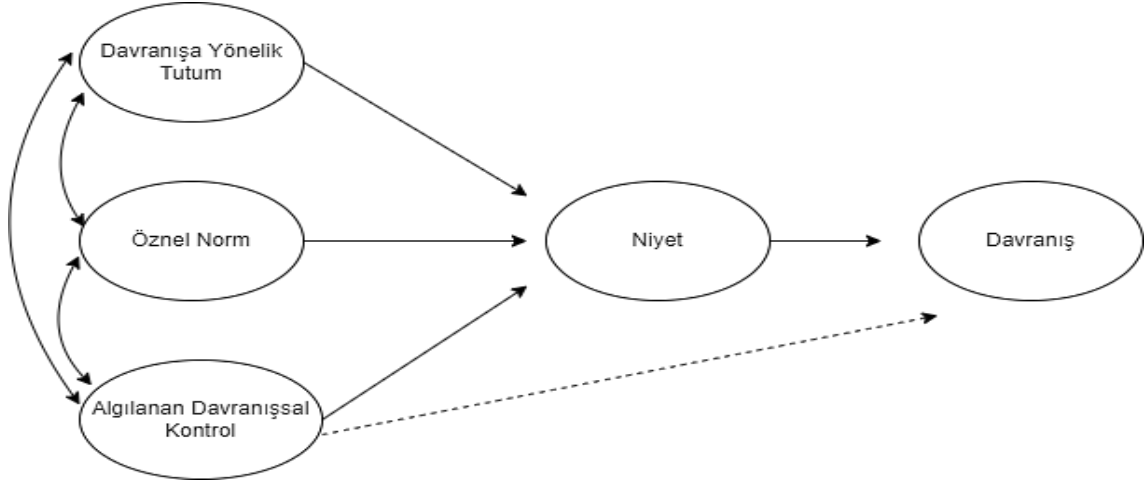
Davranışsal inançlar: “Bireyin tanımlanan davranışın sonuçları hakkındaki inançları ve bireyin potansiyel sonuçları değerlendirmesinin birleşimi” olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz 2006 s.20). Davranışsal inançlar ve sonuç değerlendirmeleri tutum değişkenini doğrudan etkilemektedir. Ajzen (1991) deneysel araştırmaların sonuçlarına bakarak, tutum değişkeninin belirli inançlara dayalı olarak seçilmesinin, sezgisel inançlara göre seçilmesinden daha fazla verim alabileceğini belirtmiştir.

Normatif inançlar: “Bireylerin veya önemli grupların belirli bir davranışı gerçekleştirmeyi onaylama veya onaylamama olasılığı” olarak tanımlanır (Ajzen 1991 s.195). Normatif inançlar ve uyma motivasyonu ise öznel normları etkilemektedir.

2.3.2 Planlı Davranış Kuramı (Theory of Planned Behavior)

Teknoloji kabulünde kullanılan, psikoloji temeline dayanan bir diğer kuram ise Ajzen’in 1988 yılında geliştirmiş olduğu Gerekçeli Eylem Kuramı’nı temel alan Planlı Davranış Kuramı’dır (Çelik 2018). Planlı Davranış Kuramı, insan davranışlarının belirli faktörlerden etkilendiği ve planlı bir şekilde meydana geldiğini savunmaktadır (Kabakuş 2015). Planlı Davranış Kuramı yapılan davranışların bilerek veya isteyerek yapılması gerektiği düşüncesinin oluşturduğu durumu ortadan kaldırmak için geliştirilen bir kuram olma özelliği de taşımaktadır (Gümüşsoy 2019).

Planlı Davranış Kuramı, Gerekçeli Eylem kuramının bir uzantısı olup, algılanan dış kontrol değişkenin eklenmesiyle beraber sergilenecek olan belirli bir davranışın üzerinde bulunan niyetin belirlenmesini sağlamaktadır (Ajzen 1991). Taylor ve Todd (1995a) Planlı Davranış Kuramı’nın, Gerekçeli Eylem Kuramı’nda olduğu gibi davranışsal niyetin, tutumun ve öznel normun bulunduğunu fakat bir bireyin davranış kontrolü durumlarını hesaba katabilmek amacıyla planlanmış davranış kuramına algılanan davranışsal kontrol değişkeninin eklendiğini belirtmiştir. Algılanan Davranış Kontrolü “algılanan davranışın gerçekleşmesini kolaylaştıran ve zorlaştıran inançların bilişsel alanı” olarak tanımlanmıştır (Erten 2002). Öztürk vd. (2015) çalışmasında kişinin bir davranış üzerindeki algılanan davranışsal kontrol seviyesinin fazla olmasının, o davranışı gerçekleştirmeye ait olanaklara inanma düzeyinin artışına bağlı olduğunu belirtmektedir. Şekil 2.2’de Planlı Davranış Kuramı’nda yer alan değişkenler ve aralarındaki ilişkiler aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

Şekil 2.2 Planlı Davranış Kuramı (Ajzen 1991)

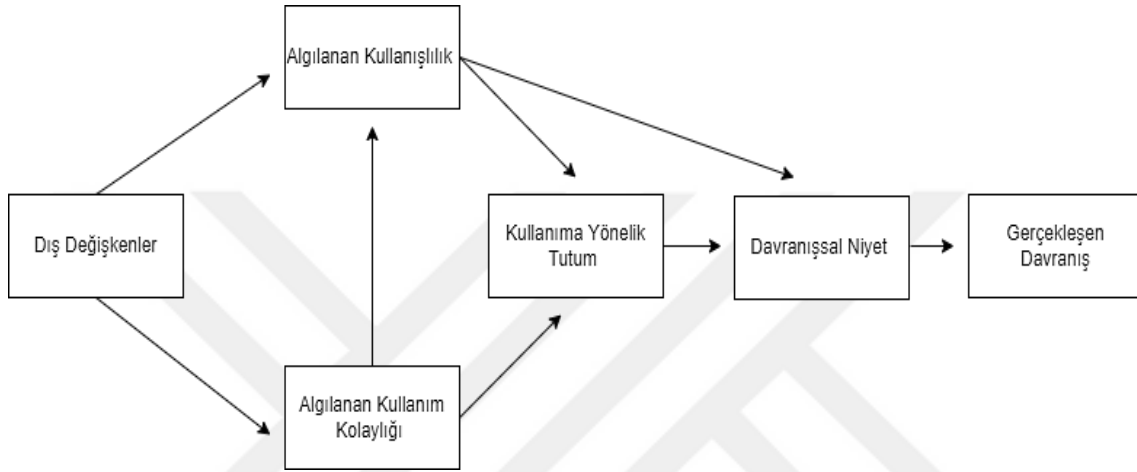
Planlı Davranış Kuramı'nda, Gerekçeli Eylem Kuramı'ndan farklı olarak algılanan davranışsal kontrol üzerinden, niyeti etkileyen bazı inanç kavramları yer almaktadır. Bunlar “kontrol inançları” ve “algılanan kolaylaştırma”dır. “Kontrol İnançları”, birey tarafından algılanan davranışların ne seviyede kontrol edileceği düzeyini belirlemeye ilişkin algı olup, zorluk ve kolaylıkları göstermeye imkân tanır (Erten 2002). “Algılanan kolaylaştırma” ise bireyin belirli bir sonuç başarısına ulaşması için erişilebilecek kaynakları değerlendirmesidir (Mathieson 1991).

2.3.3 Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model)

Teknoloji Kabul Modeli, 1986 yılında Davis tarafından tanıtılan bir model olup bilgi sistemlerine ait kullanıcı kabul durumlarını modellemek için geliştirilen yapı ve Gerekçeli Eylem Kuramı'nın bir uyarlaması olarak görülmektedir (Davis vd. 1989). Gerekçeli Eylem Kuramı'nda ve Teknoloji Kabul Modeli'nde tutum ve niyet değişkenleri bulunmakta olup model ölçümlerinde tutarsız sonuçlar çıkmasından dolayı Teknoloji Kabul Modeli'nde öznel normlar değişkenine yer verilmemiştir (Ursavaş 2014).

Teknoloji Kabul Modeli (TKM), bir sisteme ait herhangi bir bilgisi bulunmayan kullanıcıların davranışlarını tahmin etmeye imkân sağlamaktadır (Özer vd. 2010). Nitekim Straub vd. (1997) kullanıcıların yeni teknolojileri benimseme veya benimsememe durumunu tahmin etme konusunda TKM'nin faydalı bir model olduğunu belirtmektedir.

Teknolojiyi kullanmaya yönelik istek ve niyetleri ölçmeye yarayan bir model olma özelliği taşıyan TKM, yaygın olarak kullanılan davranışsal kuramlar temelli bir model olup bireysel seviyede yeni olan teknolojilerin kabulünü araştırmaya yarayan Yönetim Bilişim Sistemleri (Management Information Systems) alanyazınında da yerini almaktadır (Turan ve Çolakoğlu 2008). Şekil 2.3'te Teknoloji Kabul Modeline ait değişkenler ve aralarındaki ilişkiler verilmiştir.

Şekil 2.3 Teknoloji Kabul Modeli (Davis vd. 1989)

Davis vd. (1989) TKM'de algılanan kullanılışlılık ve algılanan kullanım kolaylığı olmak üzere iki özel inancın bulunduğunu ve bir teknolojinin kabulünde belirleyicileri olduğunu belirtmektedir. TKM, bir teknolojinin kabul ve kullanımının davranışsal niyet üzerinden belirlenmesinin Gerekçeli Eylem Kuramı'yla benzerlik, davranışsal niyetin algılanan kullanılışlılık ve tutum ile ortaklaşa belirlenmesi yönüyle farklılık göstermektedir (Davis vd. 1989). TKM, algılanan kullanılışlılık ve algılanan kullanım kolaylığının, gerçekleşen davranış ile ilişkili olduğu varsayımına dayanmaktadır (Kasaroğlu 2023). Genel anlamda TKM, gerçekleşen davranışın kullanıma yönelik tutumdan etkilenen davranışsal niyetten etkilendiğini, algılanan kullanılışlılık ve algılanan kullanım kolaylığının ise kullanıma yönelik tutumu doğrudan etkilediğini belirtmektedir (Gefen ve Straub 1997).

Davis tarafından TKM'de yer alan faktörleri sıralayacak olursak bunlar; Algılanan Kullanışlılık, Algılanan Kullanım Kolaylığı, Kullanıma Yönelik Tutum, Davranışsal

Niyet, Gerçekleşen Davranış ve dış değişkenlerdir. Bu değişkenler ise aşağıda açıklanmıştır.

2.3.3.1 Algılanan Kullanışlılık

Algılanan Kullanışlılık Davis (1989 s.320) tarafından “bir kişinin belirli bir sistemi kullanmasının iş performansını artıracığına yönelik inancı” olarak tanımlanmaktadır. Khayati ve Zouaoui (2013) ise algılanan kullanılşlılık kavramını, kullanıcının bir teknolojiyi kullanma aşamasında kazanabileceğine inandığı performans olarak belirtmektedir. Davis vd. (1989) algılanan kullanılşlılık değişkeninin bir teknolojiyi kullanma niyetini belirlemede TKM'nin öncülerinden biri olduğunu belirtmiş ve algılanan kullanılşlılık seviyesi yüksek olan bir sistemin, bireyin performansına ve bir teknolojiyi kullamasına da pozitif anlamda etki yaratacağını ifade etmiştir. Algılanan kullanılşlılık kavramı, algılanan kullanım kolaylığı ve dış değişken faktörlerinden etkilenmektedir (Gümüşsoy 2009).

2.3.3.2 Algılanan Kullanım Kolaylığı

Algılanan Kullanım Kolaylığı Davis (1989) tarafından “bir kişinin belirli bir sistemi kullanmasının herhangi bir çaba gerektirmeyeceğine inanma düzeyi” olarak tanımlanmaktadır. Çelik (2018) ise algılanan kullanım kolaylığını bir teknolojinin kullanımının basit olması ve öğrenilmesinin çok fazla çaba sarf edilmeden yapılması olarak tanımlamıştır. Algılanan kullanım kolaylığı, algılanan kullanılşlılık ve kullanıma yönelik tutum değişkenlerini doğrudan etkilemektedir. Venkatesh ve Morris (2000) yapılan çalışmada algılanan kullanım kolaylığının davranışsal niyet üzerinde iki yol aracılığıyla etkisi olduğunu belirtmektedir. Birinci yol algılanan kullanım kolaylığının niyet üzerinde doğrudan etkili olduğu, diğer yol ise algılanan kullanılşlılık üzerinden davranışsal niyet üzerine dolaylı etki yarattığıdır. Doğrudan etkiyi algılanan kullanım kolaylığı yapısının kullanıcının kabulünü artırma konusunda hızlı bir etki sağlayacağını, dolaylı etkinin ise koşulların aynı olması durumunda kullanılan teknolojinin kolay olması ile yararlı olabileceği yapı şeklinde açıklanmaktadır (Davis vd. 1989). Sistem kullanımını en iyi şekilde açıklamada algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin etkili iki faktör olduğu belirtilmektedir (Legris vd. 2003).

2.3.3.3 Kullanıma Yönelik Tutum

Tutum, kişinin belirli bir davranışı gerçekleştirmeye yönelik olumlu veya olumsuz duygularını içermektedir (Finlay vd. 2002). Tutum, algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenleri tarafından ortaklaşa belirlenmektedir (Taylor ve Todd 1995b). Ursavaş (2014), davranışsal niyetin belirlenmesinde, tutum ve inançların etkili olduğunu gerçekleştiren davranışın ise tamamlanan bir olayın ölçüm sonucuyla birlikte belirlendiğini belirtmektedir. Tiryaki (2021) çalışmasında tutumun 3 boyutunun bulunduğunu inanç ve düşünce faktörlerini yansıtan bilişsel, duyguları ifade etmek için duygusal ve tepkileri ölçmeye yarayan davranışsal boyut kavramlarının olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Tiryaki (2021) tutum kavramının kişinin çevresinden ve geçmiş zamanlardaki deneyimlerinden kaynaklı değişebileceğini vurgulamıştır.

2.3.3.4 Davranışsal Niyet

Niyet, kişilerin belirli bir şekilde davranmalarına yönelik oluşan eylem kararları olarak tanımlanmaktadır (Ajzen 1991). Çivici ve Kale (2007) ise niyeti bir teknolojiyi kullanmayı kabul veya reddetme olarak tanımlamaktadır. Davranışsal niyet, kişilerin bir davranışı gerçekleştirme olasılığı olup davranışın belirleyici unsurudur (Tiryaki 2021). Davranışsal niyet değişkeni, algılanan kullanılabilirlik ve kullanıma yönelik tutum kavramlarından etkilenmektedir (Davis vd. 1989). Ajzen (1991) çalışmasında niyeti, insanın bir davranışı gerçekleştirmek için ne kadar çaba göstermeye istekli olduğunu veya ne kadar çaba göstermeyi amaçladığını belirten bir gösterge olarak açıklamaktadır. Ayrıca Ajzen (1991) bir davranışı gerçekleştirme niyetinin güçlü olmasının o davranışın gerçekleştirme olasılığının da yüksek olacağını belirtmiştir. Bir sistemin veya teknolojinin kullanımını için niyet kavramı uygun bir belirleyicidir (Tiryaki 2021). Bu sebepten dolayı bir sistemin kullanımında niyet düzeyi ne kadar olumlu ise gerçekleşen davranış da o kadar olumlu olmaktadır (Demir 2019).

2.3.3.5 Dışsal Değişkenler

Dışsal değişkenler, algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerini doğrudan etkilemekte olup kontrol edilemeyen değişkenlerdir (Davis vd. 1989). Dışsal

değişkenler, inanç faktörleri, kullanıma yönelik tutum, davranışsal niyet ile kişisel farklılıklar, bazı kısıtlamalar ve yönetsel olarak kontrol edilebilir durumlar arasında bir köprü vazifesi görmektedir (Davis vd. 1989). Bu tür değişkenler her çalışmaya göre değişebilecek olup bunlara bazı örnekler verecek olursak; yaş, cinsiyet, mezuniyet, görev tanımları, dokümantasyonlar, eğitim seviyesi, iş tecrübesi, gelir seviyesi, kıdem, okul türü, sistem özellikleri (menüler, fare, dokunmatik ekran vb.), organizasyonel faktörler, kişisel ve teknik özellikler olabilmektedir.

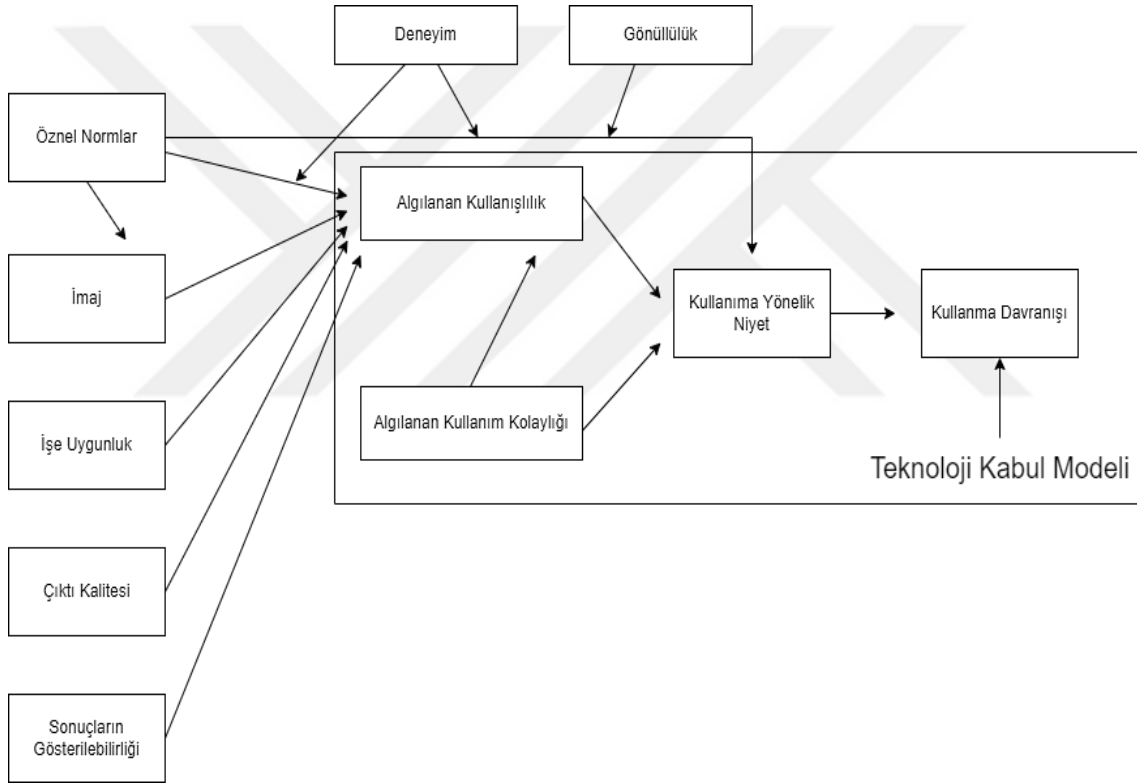
2.3.3.6 Gerçekleşen Davranış

Gerçekleşen davranış, kişinin mesleğinde bilgi teknolojilerini kullanma sıklığı ve yoğunluğunun ölçüsüdür (Damar 2018). Gerçekleşen davranış değişkeni Gerekçeli Eylem Kuramı'nda bulunduğu gibi aynı şekilde Teknoloji Kabul Modeli'nde de yer almaktadır. Uğur (2021) Teknoloji Kabul Modeli'nde gerçekleşen davranışın, algılanan kullanılabilirlikle birlikte algılanan kullanım kolaylığı faktöründen de etkilenecek şekilde modellendiğini belirtmektedir. Bireyler bir teknolojiyi kullanırken ne kadar fayda ve pozitif bir görüş sergilerse bu teknolojinin kullanımına karşı daha olumlu bir tavır sergilemesine sebebiyet vermektedir (Gümüüşsoy 2009). Bu da teknolojinin kabul ve kullanımında gerçekleşen davranış faktörünün daha olumlu sonuçlar vermesine neden olmaktadır.

2.3.4 Teknoloji Kabul Modeli 2 (Technology Acceptance Model 2)

Teknoloji Kabul Modeli 2 (TKM 2) 2000 yılında Venkatesh ve Davis tarafından geliştirilmiştir. Venkatesh ve Davis (2000) çalışmalarında TKM'yi başlangıç noktası olarak kabul etmiş olup bu modele sosyal etki süreçleri (öznel norm vb.) ve bilişsel süreçler (çıkıtı kalitesi vb.) olmak üzere ek yapıları eklemiştir. Modelin asıl amacı algılanan kullanılabilirlik ve kullanıma yönelik niyeti etkileyen sosyal ve bilişsel süreçler yönünden TKM yapısını geliştirmek ve bu yapıyı test etmektir (Venkatesh ve Davis 2000). TKM 2'de TKM'ye göre çok fazla dışsal değişkenler yer almaktadır. Bunlar; sosyal etki süreçleri (öznel norm, gönüllülük, imaj) ve bilişsel süreçler (işe uygunluk, çıkıtı kalitesi, sonuçların gösterilebilirliği, algılanan kullanım kolaylığı) değişkenleridir (Venkatesh ve Davis 2000). Teknoloji Kabul Modeli 2 yapısını TKM'den ayıran bir diğer

fark ise öznel norm faktörünün eklenmesidir. Davis vd (1989) Teknoloji Kabul Modeli'nde öznel normun algılanan kullanılışılığa, algılanan kullanım kolaylığına ve niyet üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını belirtmiş ve TKM yapısında öznel norma yer vermemiştir. Fakat TKM 2 yapısında Venkatesh ve Davis (2000) üç sosyal gücün bulunduğunu bunlardan birinin ise öznel norm olduğunu belirtmiştir. Venkatesh ve Davis (2000) TKM 2' ye yönelik yaptığı çalışmada sosyal etki süreçlerinin ve bilişsel süreçlerin kullanıcıların bir sistemi kabulü üzerinde önemli etkileri olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca deneyim ve gönüllük aracı değişkenleri de modelde yer almıştır. Şekil 2.4'te Teknoloji Kabul Modeli 2'ye ait değişkenler ve aralarındaki ilişkiler verilmiştir.

Şekil 2.4 Teknoloji Kabul Modeli 2 (Venkatesh ve Davis 2000)

Şekilde görüldüğü üzere algılanan kullanılışılılık düzeyini doğrudan etkileyen faktörler aşağıdaki gibi açıklanabilir:

2.3.4.1 Öznel Norm

Öznel norm kavramı Gerekçeli Eylem Kuramı'nda, kişinin bir davranışının performansı

diğer kişiler tarafından onaylanıp onaylanmadığı algısı olarak tanımlanmıştır (Ajzen ve Fishbein 1980). Bu kavram Gerekçeli Eylem Kuramı ve Planlı Davranış Kuramı'nda davranışsal niyetin doğrudan belirleyicisi konumundadır. Öznel normun niyet üzerindeki etkilerine yönelik yapılan araştırmalar ise farklı sonuçlar vermiştir (Venkatesh ve Davis 2000). Venkatesh ve Davis (2000) çalışmasında bazı araştırma sonuçlarını şöyle özetlemiştir;

- Mathieson (1991) çalışmasında öznel normun niyet üzerinde etkisinin bulunmadığını,
- Taylor ve Todd (1995a), öznel normun niyet üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu,
- Davis vd (1989) ise öznel normun, algılanan kullanışlılık, algılanan kullanım kolaylığı ve niyet üzerinde önemli bir etkisinin bulunmadığını belirtmiş fakat sosyal etkilerin kullanım davranışı üzerindeki etkisinin de araştırılmasının gerekli olduğunu savunmuştur.

Venkatesh ve Davis (2000) öznel normun niyet üzerine doğrudan etkisinin mantığını, kendileri için değerli olarak düşündükleri bireyler uğruna bir davranışı gerçekleştirmeyi istemedikleri halde o davranışı gerçekleştirebilme durumu olarak özetlemektedir. Teknoloji Kabul Modeli 2 yapısı öznel normun zorunlu durumlarda (gönüllü olunmayan) niyet üzerinde doğrudan olumlu etki yarattığını da belirtmektedir (Venkatesh ve Davis 2000).

2.3.4.2 İmaj

İmaj kavramı Moore ve Benbasat (1991 s.195) tarafından “bir yeniliğin kullanımının kişinin sosyal sistemindeki statüsünü geliştirmek için algılanma derecesi” olarak tanımlanmaktadır. İmaj değişkeni algılanan kullanışlılık yapısına doğrudan etki etmektedir. Venkatesh ve Davis (2000) öznel normun, imajı olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir. Bir bireyin kurum içinde gurubun önemli üyeleri tarafından bir davranışı gerçekleştirebileceğine inanılır ve birey de bu davranışı gerçekleştirirse iş yerindeki konumu yükselir ve kurum içinde statüsü artmış olur (Venkatesh ve Davis 2000). Bu durum öznel normun imajı olumlu yönde etkilediğinin göstergesidir.

2.3.4.3 İŖe Uygunluk

İŖe uygunluk kavramı, kiŖinin hedeflediği bir sistemi kendi iŖine göre uygulanabilir hale getirme derecesine iliŖkin algısı olarak ifade edilmektedir (Venkatesh ve Davis 2000). Venkatesh ve Davis (2000) iŖe uygunluk faktörünü diğer sosyal etki süreçlerinden ayırmıŖ olup algılanan kullanıŖlılık yapısını direkt etkileyen biliŖsel bir süreç olarak grmŖtir.

2.3.4.4 Çıktı Kalitesi

Çıktı kalitesi kavramı, kiŖinin kullanmıŖ olduğu bir sistemin iŖiyle ilgili ne derecede faydalı ve etkili olduğunu göstermeye yaramaktadır (İŖbulan 2015). Çıktı kalitesi, algılanan kullanıŖlılıđı doğrudan etkileyen bir deđiŖkendir (Venkatesh ve Davis 2000). Venkatesh ve Davis (2000) çıktı kalitesinin sistem kullanımı sonucunda iŖle ilgili görevleri yerine getirmede ne kadar iyi olduğunu araŖtırmaya yönelik bir kavram olduğunu belirtmektedir. Çıktı kalitesi kavramı da bu yönüyle iŖe uygunluk kavramından farklılaŖmaktadır.

2.3.4.5 Sonuçların Gsterilebilirliği

Moore ve Benbasat (1991, s.203) sonuçların gösterilebilirliği kavramını “yeniliğin kullanılmasına yönelik sonuçların somutluğuna odaklanan bir boyut” olarak tanımlamıŖtır. Bireyin bir sistemin kullanımına yönelik sonuçları fark edip bu sonuçları kolayca paylaŖabilmesi durumunda sistem kullanıŖlılıđına iliŖkin algının baŖka bireyler tarafından olumlu olacağı sonucu hâkimdir (Venkatesh ve Davis 2000). Bu nedenlerden dolayı Venkatesh ve Davis (2000) algılanan kullanıŖlılık ile sonuçların gösterilebilirliği arasında bir iliŖki olduğunu belirtmektedir.

2.3.4.6 Aracı DeđiŖkenler

Aracı deđiŖkenler, teknolojinin kabulünde ve kullanılmasında etki eden önemli faktörlerdir. Bu sebepten dolayı aŖađıda bazı aracı deđiŖkenler hakkında bilgi verilmiŖtir.

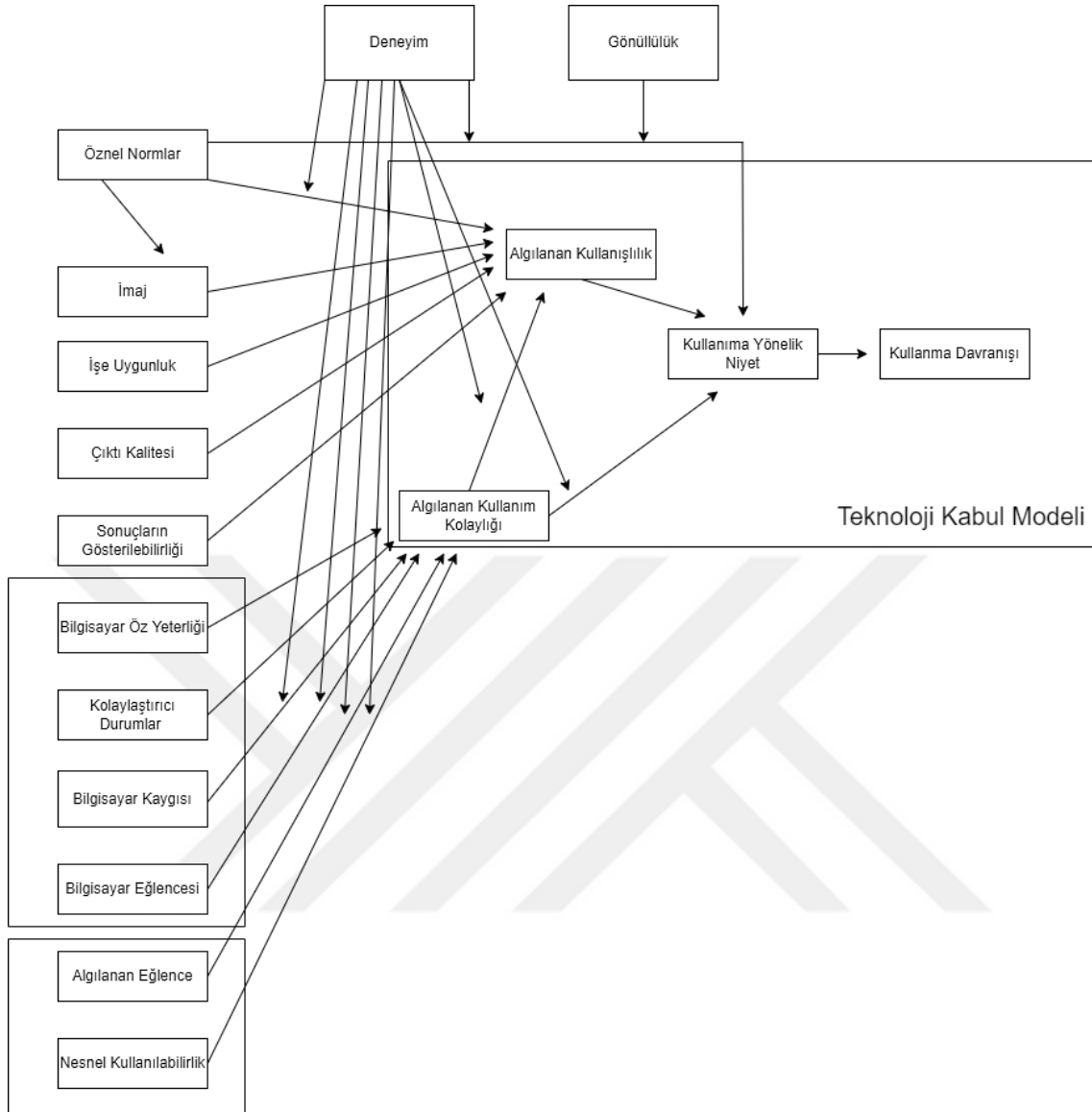
Gönüllülük: Gönüllülük, kiŖinin bir davranıŖı gerekleŖtirirken kendini bu davranıŖı

yapmaya zorunlu hissetmemesi durumudur (İşbulan 2015). Venkatesh ve Davis (2000 s.188) ise gönüllülük faktörünü, “potansiyel kullanıcıların bir teknolojiyi kabul etme kararının zorunlu olmadığına yönelik algılarının ölçüsü” olarak tanımlamaktadır. Gönüllülük değişkeni algılanan kullanılabilirlik ile öznel norm arasında yer almakta olup dışsal değişkenler kategorisinde yer almaktadır (İşbulan 2015). Hartwick ve Barki (1994) çalışmasında katılımcıları zorunlu ve gönüllü kullanıcı olarak ikiye ayırıp öznel normun niyet üzerindeki etkisini test etmeye çalışmıştır. Çalışma bulgularında gönüllü ortamlarda öznel normun niyet üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını fakat zorunlu alanlarda ise öznel normun niyet üzerinde önemli etkileri olduğu sonucuna varmıştır.

Deneyim: Deneyim kavramı, “bir kimsenin belli bir sürede veya hayat boyu edindiği bilgilerin tamamı” olarak tanımlanmaktadır (İnt. Kyn. 5). Deneyim, öznel norm ile algılanan kullanılabilirlik arasında yer alan dışsal değişkendir (İşbulan 2015). Venkatesh ve Davis (2000) öznel normun niyet üzerinde doğrudan etkisinin olduğunu fakat deneyimin artmasıyla birlikte bu durumun zamanla azalacağını belirtmiştir. Çünkü kullanılan bir teknolojiye zamanla aşina olunması ve alışılması o teknolojiyi rahat bir şekilde idrak etmeye ve benimsemeye imkân sağlayacaktır (İşbulan 2015).

2.3.5 Teknoloji Kabul Modeli 3 (Technology Acceptance Model 3)

Teknoloji Kabul Modeli 3 (TKM 3), 2008 yılında Venkatesh ve Bala tarafından geliştirilmiştir. TKM 3 yapısının ortaya çıkmasının en önemli nedeni diğer modellerde ele alınmayan bazı yapıları daha geniş düzeyde açıklamak ve bilişim teknolojilerinin kabulüne yönelik katkı sağlamaktır. Venkatesh ve Bala (2008) önceki araştırmaların çalışan bireylerin bilgi teknolojilerini kabulünde ve kullanma konusunda nasıl ve neden karar verdikleri hakkında bilgiler sunduğunu fakat asıl önemli konunun ise yönetici kesimin bilgi teknolojilerinin daha çok kabul ve kullanımını artırmak için ne tür akılcı kararlar ve müdahaleler yaptığının araştırılmasının gerekli olduğunu belirtmektedir. TKM 3 yapısını TKM 2’den ayıran en temel özellik ise algılanan kullanım kolaylığına etki eden değişkenlerin de modele eklenmesidir. Venkatesh (2000) mevcut olan önceki araştırmalarda algılanan kullanım kolaylığı değişkeninin teknoloji kabul ve kullanımının araştırılmasında etkin bir faktör olduğunu belirtmektedir. Şekil 2.5’te Teknoloji Kabul Modeli 3’e ait değişkenler ve aralarındaki ilişkiler verilmiştir.

Şekil 2.5 Teknoloji Kabul Modeli 3 (Venkatesh ve Bala 2008)

Algılanan kullanım kolaylığı faktörünü belirleyen 2 bileşen bulunmakta olup bunlar bilgisayar kullanımına yönelik genel inançlardan oluşan dayanak noktası ve uyum bileşenleridir (Hamutoğlu 2018). Dayanak noktası bileşeninde adlandırılan değişkenler bilgisayar öz yeterliği, dışsal kontrol, kaygı ve bilgisayar eğlencesi, uyum bileşeninde ise algılanan eğlence ve nesnel kullanılabilirlik değişkenleri yer almaktadır (Venkatesh ve Bala 2008). Hamutoğlu (2018) dayanak noktası olarak belirlenen değişkenlerde bireysel farklılıkların önemli olduğunu, uyum değişkenlerinde ise bireyin bir teknolojiye veya sistem kullanımında deneyim kazandıktan sonra önemli olduğunu belirtmektedir.

TKM 3 yapısı diğer modellerden farklı olarak 3 ilişkiyi de ayrıca test etmektedir. Bunlar;

- Deneyim faktörünün, algılanan kullanım kolaylığı ile algılanan kullanılabilirlik arasındaki ilişkiye aracılık edeceğini,
- Deneyim faktörünün, bilgisayar kaygısı ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişkiye aracılık edeceğini,
- Deneyim faktörünün, davranışsal niyet ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişkiye aracılık edeceğini belirtmektedir (Venkatesh ve Bala 2008).

Aşağıda TKM'den farklı olarak TKM 3'te yer alan değişkenler detaylı açıklanmıştır.

2.3.5.1 Bilgisayar Öz Yeterliği

Öz yeterlik kavramı “ bireyin belli bir performansa yönelik o işi gerçekleştirme kapasitesi hakkında kendine has düşünceleri” olarak tanımlanmaktadır (Ursavaş 2014 s.28). Öz yeterlik kavramı ilk olarak 1986 yılında Bandura tarafından sosyal bilişsel kuram kapsamında ortaya atılmıştır (Ursavaş 2014). Bandura (1997) ise öz yeterlik kavramını, “bireyin belli bir performansı göstermeye yönelik gerekli etkinlikleri organize etmesi ve başarılı olarak gerçekleştirme kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı” olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Bandura (1986) bireylerin öz yeterliğinin şekillenmesinde görevlerindeki zorluklar, harcanan çaba miktarı, aldıkları dış yardımlar, göreve yönelik durumsal koşullar, fiziksel durumları ve o anki ruh halleri gibi faktörlerin bulunduğunu belirtmektedir. Ursavaş (2014), Compeau ve Higgins (1995) tarafından bilgisayar öz yeterliği kavramının geliştiğini ve bu yapının Bilişim Teknoloji Kabulü kapsamında önde gelen bir belirleyici faktör olduğunu vurgulamaktadır. Tiryaki (2021) bilgisayar öz yeterliği kavramını kişinin bir bilgisayar yardımıyla yapılacak olan bir görevi gerçekleştirme yeteneğine yönelik inanç düzeyi olarak tanımlamaktadır. Compeau ve Higgins (1995) bilgisayar öz yeterliğinin bilgisayara ait kaygı ve duygularında, kişilerin bilgisayar kullanmadaki beklentilerinde ve kişilerin bilgisayar kullanmaları üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir.

2.3.5.2 Kolaylaştırıcı Durumlar

Kolaylaştırıcı durumlar kavramı, bireylerin bir görevi yerine getirme isteğinin

şekillenmesinde etkili olan çevresel etkenler olarak tanımlanmaktadır (Teo 2009). Bazı çevresel faktörler teknik desteğin sağlanması, bilgi kaynaklarının bulunması ve bir teknolojiyi kullanmak için gerekli olan kılavuzlar gibi bireyin bir görevi yerine getirmesinde gerekli olan unsurlar olarak nitelendirilmektedir. Kolaylaştırıcı durumlar kavramını, bir teknolojinin kullanılmasını kolaylaştıran destek yapısı ve örgütsel kaynakların varlığı ile bireylerin kontrol inançları arasındaki ilişki belirlemektedir (Cengiz 2018). Alanyazında kolaylaştırıcı durumlar kavramı dışsal kontrol kavramı olarak da yer almaktadır. Venkatesh (2000) bir görevin yerine getirilirken gerekli olan danışman desteğinin bulunmasının kontrol algılarını etkileyeceğini belirtmektedir.

2.3.5.3 Bilgisayar Kaygısı

Kaygı kavramı “üzücü veya kötü bir şey olacak korkusundan doğan tedirgin edici duygu” olarak (İnt. Kyn. 5). bilgisayar kaygısı ise “bireylerin bilgisayar kullanırken veya bilgisayar kullanma olasılığını düşündüklerinde hissettikleri korku veya endişe” olarak tanımlanmaktadır (Simonson vd. 1987 s.238). Venkatesh (2000) bilgisayar kaygısı kavramını teknolojinin kullanımına yönelik oluşan duygusal boyut olarak nitelendirmekte ayrıca bilgisayar kaygısının, bilgisayar eğlencesi ve bilgisayar öz yeterliliği gibi bilgisayara ait kullanıma yönelik kavramlarla ilişkili olduğunu belirtmektedir. Simonson vd. (1987) bilgisayar kaygısının bireylerde oluşturduğu 4 faktörü açıklamaktadır. Bunlar;

- Bilgisayar ve bilgisayarların bulunduğu ortamdan uzaklaşma,
- Bir bilgisayarı kullanırken dikkat etme gerekliliği,
- Bilişimle ilgili negatif sözler,
- Bilgisayarı kullanırken kullanma süresini kısaltıp hemen kapatma isteği gibi faktörlerdir.

2.3.5.4 Bilgisayar Eğlencesi

Bilgisayar eğlencesi kavramı “mikrobilgisayar etkileşimlerindeki bilişsel kendiliğindenliğin derecesi” olarak tanımlanmaktadır (Webster ve Martocchio 1992 s.201). Webster ve Martocchio (1992) bilgisayar eğlencesi değişkeninin, bilgisayar kaygısı ve tutum değişkenlerine göre öngörücü yapısının daha fazla olduğunu

vurgulamaktadır. Venkatesh (2000) çalışmasında daha çok oyun oynayan bireylerin daha az oyun oynayan bireylere göre yeni bir sistemi veya teknolojiyi kabul etmesinin daha basit olacağını değerlendirmektedir.

2.3.5.5 Algılanan Eğlence

Algılanan eğlence kavramı, “belirli bir sistemi kullanma etkinliğinin, sistem kullanımından kaynaklanan performans sonuçları dışında, kendi başına zevkli olarak algılanma derecesi” olarak tanımlanmaktadır (Venkatesh 2000 s.351). Motivasyona ait belirleyici teoriler bireysel davranış üzerinde içsel ve dışsal motivasyonun bulunduğunu belirtmektedirler (Cengiz 2018). Dışsal motivasyon bir aktivitenin performansını içsel motivasyon ise bir aktiviteyi gerçekleştirirken hiçbir görünen destek olmadan kendi başına gerçekleştirmesini ifade eder (Davis vd. 1992). Davis vd. (1992) dışsal motivasyonu algılanan fayda, içsel motivasyonu ise algılanan eğlence kavramı olarak ifade etmektedir. Ayrıca Davis vd. (1992) algılanan eğlencenin, kurumlarda bilgisayar kullanımında belirleyici bir rol oynadığını fakat zevke yönelik kullanım niyeti ve davranış üzerindeki etkilerinin ampirik olarak ele alınmadığını belirtmektedir. Hsiao ve Yang (2011) ise çalışmasında algılanan eğlence faktörünün Teknoloji Kabul Modeli kapsamında önemli bir yeri olduğunu ve kullanım niyeti üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır.

2.3.5.6 Nesnel Kullanılabilirlik

Nesnel kullanılabilirlik kavramı, belirli görevleri yerine getirmek için gereken emeğin gerçek düzeyine (algılar yerine) yönelik sistemin karşılaştırılmasına imkân veren yapıdır (Venkatesh 2000). Bir sisteme yönelik kullanıcı deneyiminin artması, kaygı ve bilgiye yönelik düzenlemenin nesnel kanıtlanabilir olması beklenmektedir (Venkatesh 2000). Cengiz (2018) bireylerin sistemle ilgili görevlerini seri bir şekilde yerine getirmeleri durumunda sisteme ait nesnel kullanılabilirliğin artacağını belirtmektedir.

2.3.6 Teknoloji Kabul Modeli Kapsamında Yapılan Bazı Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar

2.3.6.1 Ulusal Çalışmalar

Baturay (2010) çalışmasında video konferans ile tıp eğitimi verilmesinin sağladığı faydaları araştırdığı çalışmaya 35 kişi katılım sağlamıştır. Çalışmada video konferans ile EKG eğitimi alan tıp eğitimcilerinin bu sistemden ne kadar memnun oldukları ve kendi yapacakları çalışmalarda video konferans teknolojisini kullanmak isteyip istemedikleri test edilmiştir. Yapılan çalışmada Teknoloji Kabul Modeli'nde bulunan değişkenlerden yararlanılmış olup davranışsal niyet, tutum, algılanan kullanım kolaylığı, algılanan fayda, uyumluluk, öz-yeterlik ve yardımcı durumlar (kaynaklar, teknoloji) değişkenlerine yer verilmiştir. Çalışmanın sonucunda video konferans teknolojisinin tıp eğitimcileri tarafından uygun olduğu ve benimsendiği ayrıca zaman ve mekân yönünden büyük avantaj sağladığı ve video konferans teknolojisinin eğitim amaçlı kullanılması gerektiği sonuçlarına varılmıştır.

Özer vd. (2010) muhasebecilerin bilgi teknolojisine yönelik eğilimlerinin sebeplerini Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla araştırılmasına yönelik bir çalışma yürütmüşlerdir. Yapılan çalışmaya farklı şehirlerden 456 muhasebe çalışanı katılmış olup veriler ölçek yoluyla elde edilmiştir. Çalışmada Teknoloji Kabul Modeli'ne ait algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranışa yönelik niyet ve gerçekleşen davranış değişkenleri kullanılmıştır. Çalışma bulguları, algılanan fayda ile algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin bilgi teknolojisini kullanmaya yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etki yarattığını göstermektedir. Ayrıca yapılan çalışmada algılanan fayda ile kullanıma yönelik tutum değişkenlerinin davranışa yönelik niyet üzerinde pozitif ve anlamlı bir etki yarattığı ve davranışa yönelik niyet değişkeninin ise gerçekleşen davranış üzerinde pozitif ve anlamlı etki yarattığı görülmektedir.

Erdem (2011) kurumsal kaynak planlama sistemlerinin kullanımında etkili olan faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli ile incelenmesine yönelik bir araştırma yürütmüştür. Farklı şirketlerden 450 kişi ölçek yoluyla çalışmaya katılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre üst yönetim desteği, gönüllülük, kullanıcı öz yeterliği, uzun vadeli

sonuçlar, örgütsel sadakat, etkin proje yönetimi değişkenlerinin algılanan fayda üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca znel normun, sistem kullanımı üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu ve sistem yeterliliği, kullanıcı eğitimleri ve kullanıcı öz yeterliliği değişkenlerinin, algılanan kullanım kolaylığını pozitif bir şekilde yordadığı ortaya çıkmıştır.

Turan ve Haşit (2014) alışmasında sınıf ğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri araçlarını kullanmaya yönelik niyetlerini Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla incelemiştir. Çalışma Bilecik ilinde bulunan sınıf öğretmenleri ile yapılmış olup çalışmadaki veriler ölçek yoluyla elde edilmiştir. Çalışmada Teknoloji Kabul Modeli'ne ait algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranışa yönelik niyet ve gerçekleşen davranış değişkenleri kullanılmıştır. Çalışmaya 345 ğretmen katılım sağlamıştır. Çalışma bulgularında ise algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin kullanıma yönelik tutum üzerinde pozitif etkisinin bulunduğu, algılanan faydanın davranışa yönelik niyet üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı fakat niyet üzerinden az da olsa etkisinin olduğu görülmüştür.

Ay (2015) iş ortamında oyunlaştırma kullanımının Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla incelenmesine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın verileri anket yardımıyla toplanılmış olup anket öncesi kişilere oyunlaştırmaya ait demo satış platformu anlatılmıştır. Ankette 277 uygun veri elde edilmiştir. Çalışma kapsamında algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, öznel normlar, kullanım niyeti, algılanan yeterlilik, uyumluluk ve işe uygunluk değişkenleri bulunmaktadır. Çalışma bulgularında, algılanan fayda ile kullanım niyeti arasında anlamlı ilişki olduğu belirtilmektedir. Öznel normların, kullanım niyeti değişkenini etkilediği ve algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan yeterlilik değişkenlerinin kullanım niyetini etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca oyunlaştırmanın, kullanım niyetini etkilediği ve oyunlaştırmanın, algılanan kullanım kolaylığına güçlü bir şekilde etki ettiği de çalışma bulguları arasındadır. Bir diğer taraftan algılanan yeterlilik değişkeninin, algılanan faydayı güçlü bir şekilde etkilediği, işe uygunluk değişkeninin, algılanan faydayı etkilediği ve uyumluluk değişkeninin, algılanan faydayı etkilediği de önemli çalışma bulgularındandır.

Çelik (2018) uzaktan eğitim öğrencilerinin sadakatini etkileyen faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla araştırılmasına yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya Ankara’da bulunan Ahmet Yesevi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi’nden toplam 1029 uzaktan eğitim öğrencisi katılmıştır. Çalışma bulgularında, hizmet kalitesi ve sistem kalitesi, algılanan fayda, bilişsel kapılım ve kişilerarası etki değişkenlerinin kullanıcı tatmini üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Kullanıcı tatmini değişkeninin, kullanıcı sadakati üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu da çalışmanın bulguları arasındadır. Ayrıca bilgi kalitesi, algılanan kullanım kolaylığı ve dış etki değişkenlerinin ise kullanıcı tatmini üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bektaş (2019) çalışmasında kamu personelinin e-imza kullanımını etkileyen faktörleri Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla incelemiştir. Yapılan çalışmada Teknoloji Kabul Modeli değişkenlerinden algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranışa yönelik niyet ve gerçekleşen davranış ve öz yeterlik faktörleri bulunmaktadır. Çalışmadaki veriler anket yoluyla toplanmış olup 469 personelin anketinin uygun olduğu belirlenmiştir. Çalışma bulgularında ise algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin e-imza kullanıma yönelik tutum üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Çalışmada algılanan fayda ile davranış niyeti değişkenleri arasında olumlu bir ilişkinin bulunduğu ve öz yeterlik değişkeninin, algılanan kullanım kolaylığı üzerinde olumlu bir etkisinin bulunduğu görülmüştür. Ayrıca tutum değişkeninin davranış niyeti üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu ve kamu kurumunda çalışan personellerin e-imza kullanımına yönelik niyetinin gerçekleşen davranış üzerinde olumlu etkisinin olduğu da çalışmanın diğer bulguları arasındadır.

Bayraktar vd. (2021) bilgi uzmanlarının Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla bilgi teknolojisi kullanımındaki tutumlarını ve davranışlarını incelemeye yönelik bir araştırma yürütmüştür. Çalışma Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerindeki 300 katılımcıyla yürütülmüştür. Çalışmadaki veriler anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmada Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli kullanılmış olup algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, davranışsal niyet, tutum, gerçekleşen davranış, öznel norm, algılanan eğlence, öz yeterlik, teknolojik karmaşa ve bilgisayar kaygısı değişkenleri kullanılmıştır. Çalışma bulgularına

bakıldığında algılanan fayda değişkeninin kullanıma yönelik tutum ve niyet üzerinde etkili olduğu ve algılanan fayda değişkeninin, algılanan kullanım kolaylığına göre tutum üzerinde daha anlamlı etkisinin bulunduğu belirtilmektedir. Öz yeterlik değişkeninin algılanan kullanım kolaylığı üzerinde en etkili değişken olduğu, algılanan eğlence değişkeninin algılanan kullanım kolaylığı değişkeni üzerinde pozitif etkisinin bulunduğu da çalışmanın bulguları arasındadır. Ayrıca öznel normun, niyet üzerinde düşük seviyede etkisinin bulunduğu ve öz yeterlik ve algılanan eğlencenin, teknolojik karmaşa ve bilgisayar kaygısı değişkenlerine göre algılanan kullanım kolaylığı değişkeni üzerinde daha fazla etkisinin bulunduğu çalışma bulguları arasında geçmektedir.

Dal (2021) büyük veri analizleriyle entegre olan m-sağlık uygulamalarının, tüketicilerin benimseme davranışlarına etkisinin araştırılmasına yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışma Planlı Davranış Kuramı, Teknoloji Kabul Modeli ve Bilgi Sistemleri Başarı Modeli ile beraber oluşturulmuş yeni bir modeli kapsamaktadır. Çalışma İstanbul ilinde HES uygulaması kullanan bireylerle yapılmış olup 400 anket verisi toplanmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenler ise algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, öznel norm, algılanan davranışsal kontrol, algılanan bilgi kalitesi, algılanan sistem kalitesi ve kullanım niyetidir. Çalışma bulgularına bakıldığında algılanan kullanım kolaylığı ile kullanım niyeti değişkenleri arasında pozitif bir ilişki bulunduğu, algılanan fayda ile algılanan kullanım kolaylığı değişkenleri arasında pozitif bir ilişki bulunduğu, algılanan faydanın, kullanım niyeti üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu öznel normun, kullanım niyeti üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Ayrıca algılanan davranışsal kontrol, algılanan bilgi kalitesi ve algılanan sistem kalitesinin kullanım niyeti üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir.

Tiryaki (2021) çalışmasında internet yapısı ile çalışan akıllı giyilebilir nesnelerin kullanımı sonucunda tüketicilerin davranış niyetlerinde Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla hangi faktörlerin etkili olduğuna yönelik bir araştırma yapılmıştır. Çalışma Ankara ilinde 18 yaş üstü 451 tüketiciyle yürütülmüştür. Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli kullanılan çalışmada algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranışa yönelik niyet, bilgi teknolojileri bilgisi, sosyal etki, gizlilik ve güvenlik, maliyet, güvenlik ve uyumluluk değişkenleri yer almaktadır. Çalışma

sonuçlarına göre bilgi teknolojileri bilgisi değişkeninin tüketicilerin akıllı giyebilir nesnelere kabul ve kullanmasında pozitif etkisinin bulunduğu, algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı ve kullanıma yönelik tutum değişkenlerinin tüketicilerin akıllı giyebilir nesnelere kabul ve kullanmasını pozitif bir biçimde yordadığı sonuçlarına varılmıştır.

Toraman ve Yüksel (2022) pandemi sürecinde tüketicilerin yeni teknolojileri kabul veya reddetmesine neden olan faktörlerin incelenmesine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya İstanbul'da yaşayan 506 kişi katılmış olup veriler çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Teknoloji Kabul Modeli'nden yararlanılan bu çalışmada kullanıma yönelik niyet değişkeninin, aktif kullanıma etki eden en önemli değişken olduğu belirtilmektedir. Algılanan fayda değişkeninin tüketicilerin mobil uygulamalara ait kullanma niyetlerini etkilediği, algılanan uyumluluk değişkeninin algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerini olumlu olarak etkilediği de çalışmanın bulguları arasındadır. Ayrıca algılanan güvenlik değişkeninin ise modelde ilişkili olduğu tüm değişkenleri pozitif yönde etkilediği, aktif kullanım değişkenini ise dolaylı olarak pozitif etkilediği sonuçlarına varılmıştır.

Ünal (2022) yapmış olduğu çalışmada tıpta uzmanlık derneğinin yaptığı bir hizmet içi eğitimin haftalık olarak video konferans yoluyla vermesinin hekimlerin tercihlerine ve video konferans yöntemine ait kabul durumlarının ne düzeyde olduğunu araştırmayı hedeflemiştir. Çalışma kapsamında Teknoloji Kabul ve Kullanım Birleştirilmiş Modeli 2 ölçeğinden yararlanılmıştır. Çalışmaya araştırmaya uygun yönde performans beklentisi ve sosyal etki değişkenleri eklenmiştir. Hizmet içi eğitim vermek amacıyla toplam 91 adet video konferans yoluyla yapılmış ve eğitime 181 hekim katılmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında bu çalışmanın performans beklentisi ve sosyal etki değişkenlerine olumlu ve olumsuz yönde etkilerinin olduğu görülmüştür. Ulaşımaya gerek olmaması, rahat soru sorma imkânının bulunması ve konfor detayı performans beklentisini olumlu yönde, zaman ve sosyal etkileşim durumu ise olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Video konferans araçlarının ücretsiz olması ve kullanıcı dostu olmasının sosyal etki değişkenini olumlu yönde etkilediği zaman ve sosyal etkileşim durumunun ise olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Çalışmanın diğer bulgularında ise hekimlerin yapılan video

konferans ile eğitimin mesleki becerilerine olumlu etki sağladığı, bu yöntemin konfor açısından verimli olması ve ücretsiz olmasının da ayrı bir artı etki yarattığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca video konferans araçlarında soru sorma olanağının bulunması ve mekân yönünden de rahatlık sağlaması hekimler açısından olumlu görülmüştür. Sosyal olarak etkileşim anlamında ise video konferans yönteminin eksik olduğu sonucuna varılmıştır.

2.3.6.2 Uluslararası Çalışmalar

Ham vd. (2008) restoran çalışanlarının bilgisayar sistemlerini kullanmaya yönelik niyetlerinin incelenmesiyle ilgili bir çalışma yürütmüştür. Çalışmadaki veriler restoranlarda çalışan 167 kişiden toplanmıştır. Çalışmada Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli yapısı kullanılmış olup algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, kullanım niyeti, kullanıcı özellikleri (deneyim, eğitim), sistem kalitesi ve kurumsal destek faktörlerine yer verilmiştir. Çalışmada bulgularında, kullanıcı özellikleri ve kurumsal destek değişkenlerinin, algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı üzerinde pozitif ve anlamlı etkilerinin bulunduğu belirtilmektedir. Kullanıcı özelliklerinin, algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan sistem kullanılabilirliğini pozitif bir biçimde yordadığı, kurumsal desteğin, algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı üzerinde pozitif etkisinin gözlemlendiği, algılanan kullanım kolaylığının ise algılanan kullanılabilirlik üzerinde anlamlı etkisinin bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca algılanan kullanım kolaylığı ile kullanım niyeti arasında ilişkinin bulunmadığı ve çalışanların POS teknolojisini kullanma niyetinin algılanan kullanılabilirlikten büyük ölçüde etkilendiği bulunmuştur. Algılanan kullanım kolaylığı ile kullanım niyeti arasında da bir ilişkinin bulunmadığı ve çalışanların POS teknolojisini kullanma niyetinin algılanan kullanılabilirlikten büyük ölçüde etkilendiği sonuçları da çalışmanın diğer bulguları arasındadır.

Hashim (2008) Malezya’da bulunan şirketlerde web tabanlı eğitimin kabulünü etkileyen faktörleri araştırmaya yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışmadaki veriler Malezya’da bulunan 261 çalışandan anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmada Teknoloji Kabul Modeli kapsamında algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, algılanan rahatlık ve algılanan destek değişkenleri kullanılmıştır. Çalışmanın

bulgularında ise; algılanan kullanılşılılık, algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan rahatlık değişkenlerinin web tabanlı eğitimi kullanmaya ait tutum değişkeni ile olumlu ve anlamlı ilişkisinin bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Lee vd. (2013) alışan bireylerin e-öğrenme sistemi kullanmayı etkileyen faktörlerin incelenmesine ait bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya Tayvanlı şirketlerden 332 personel katılmış olup veriler anket yoluyla toplanmıştır. Genişletilmif Teknoloji Kabul Modeli yapısı kullanılan çalışmada algılanan kullanılşılılık, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranışsal niyet, kurumsal destek, bilgisayar öz yeterliği, deneyim ve görev belirsizliği değişkenleri kullanılmıştır. Çalışma bulgularında algılanan kullanılşılılık ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin çalışan bireylerin kullanma niyetlerinde etkili olduğu, çalışan bireylerin e-öğrenme sistemini kullanmaya yönelik tutumları, algılanan kullanılşılılık ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinden etkilendiği bulunmuştur. z yeterliğin, algılanan kullanım kolaylığı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu ve kurumsal destek yapısının, algılanan kullanılşılılık, algılanan kullanım kolaylığı ve dolaylı olarak kullanım niyetiyle ilişkili olduğu belirtilmektedir.

Park vd. (2014) alışanların telekonferans sistemlerini kabulünü etkileyen faktörleri araştırmaya yönelik bir çalışma yürütmüştür. Araştırma kapsamında 155 çalışandan anket yoluyla veriler toplanmıştır. Genişletilmif Teknoloji Kabul Modeli yapısından yararlanılan bu çalışmada algılanan kullanılşılılık, algılanan kullanım kolaylığı, kaygı, öz yeterlik, kurumsal destek, gönüllülük ve gerçekleşen kullanım değişkenlerinden faydalanılmıştır. Çalışma bulgularında ise kaygı, öz yeterlik, kurumsal destek ve gönüllülük kavramlarının algılanan kullanılşılılık, algılanan kullanım kolaylığı ve gerçekleşen kullanım ile önemli bir şekilde ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bulgularda ise kaygı ile algılanan kullanım kolaylığı değişkeninin negatif yönde ilişkili olduğu ve algılanan kullanılşılılık ile anlamlı bir ilişkisinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca z yeterliğin, algılanan kullanım kolaylığını açıklama konusunda önemli bir yapı olduğu ve kurumsal destek ve gönüllülük değişkenlerinin algılanan kullanılşılılık ve algılanan kullanım kolaylığının önemli bir yordayıcısı olduğu çalışma bulguları arasındadır.

Ducey ve Coovert (2016) hekimlerin tıbbi uygulamalarında tablet bilgisayarları kabul ve

kullanımını belirlemeye yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışma Genişletilmiş Teknoloji Modeli yapısı ile araştırılmış olup veriler Amerika Birleşik Devletleri'nde 261 pratisyen doktordan elde edilmiştir. Verilerin toplanması e-posta davetiyle yapılmıştır. Çalışmada algılanan kullanılışlılık, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, niyet, öznel norm, uyumluluk ve güvenilirlik değişkenleri kullanılmıştır. Çalışma bulgularında ise araştırmada kullanılan tüm değişkenlerin doktorların tıbbi uygulamalarında tablet bilgisayarı kullanma durumlarını etkilediği belirtilmiştir. Ayrıca algılanan kullanılışlılık değişkeninin, kullanıma yönelik tutumu belirlemede daha önemli etkisinin olduğu, algılanan kullanılışlılık, algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin davranışsal niyeti etkilediği ve öznel norm, uyumluluk ve güvenilirlik değişkenlerinin algılanan kullanılışlılık ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerini etkilediği bazı sonuçlar arasındadır.

Vanduhe vd. (2020) yükseköğretimde eğitim kapsamında öğretim elemanlarının oyunlaştırmayı kullanma niyetlerini etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Çalışmada Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli kullanılmış olup algılanan kullanılışlılık, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, niyet, görev teknolojisine uyum, sosyal etki ve sosyal tanınma değişkenleri kullanılmıştır. Çalışma bulgularında algılanan kullanılışlılık ve tutum değişkenlerinin oyunlaştırma dâhil edilerek kullanılan Moodle uygulamasına devam etme niyetinde etkili olduğu ve algılanan kullanılışlılık değişkeninin, sosyal tanınma, sosyal etki, teknolojiye uyum değişkenlerine aracılık ettiği bazı sonuçları arasındadır. Ayrıca devam niyetlerini belirlemede teknolojiye uyum, sosyal tanınma, sosyal etki ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin önemli bir dereceye sahip olduğu ve teknolojiye uyum değişkeni algılanan kullanım kolaylığını önemli şekilde etkilediği sonuçları bulunmaktadır.

Hong vd. (2021) COVID-19 sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji kabullerini etkileyen faktörleri araştırmaya yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışmadaki veriler COVID-19 döneminde 1568 okul öncesi öğretmenden anket yoluyla elde edilmiştir. Çalışma kapsamında Genişletilmiş Teknoloji Modeli kullanılmış olup bu değişkenler, algılanan kullanılışlılık, algılanan kullanım kolaylığı, davranışsal niyet, işe uygunluk, bilgisayar öz yeterliği ve algılanan dışsal kontroldür. Çalışma bulgularında ise okul öncesi öğretmenlerinin davranışsal niyetlerinin orta seviyenin üzerinde olduğu, algılanan

kullanışlılık ve algılanan kullanım kolaylığı faktörleri, okul öncesi öğretmenlerin davranışsal niyetlerinde belirleyici olduğu belirtilmektedir. Ayrıca algılanan kullanışlılık ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin işe uygunluk değişkeninden etkilendiği, bilgisayar öz yeterliği ve algılanan dışsal kontrolün, algılanan kullanım kolaylığı üzerinde pozitif bir etkisinin bulunduğu çalışma bulguları arasındadır.

Utami (2021) COVID-19 döneminde Google APS teknolojisinin benimsenmesine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışma kapsamında veriler çevrimiçi toplanmış olup 108 geçerli anket sonucu elde edilmiştir. Teknoloji Kabul Modeli'nden yararlanılan araştırmada algılanan kullanışlılık, algılanan kullanım kolaylığı, davranışsal niyet, kullanıcı eğitimi, kullanıcı desteği değişkenleri seçilmiştir. Çalışma bulgularında ise algılanan kullanışlılık ve algılanan kullanım kolaylığının, bireylerin teknolojiyi kullanmasına yönelik davranışsal niyetine pozitif yönde etkisinin bulunduğu ortaya çıkmıştır. Algılanan kullanışlılığın, davranışsal niyet üzerindeki etkisinde ise kullanıcı eğitimi ve kullanıcı desteği değişkenlerinin etkili olduğu çalışma bulguları arasındadır. Ayrıca kullanıcı eğitimi ve desteğinin, algılanan kullanışlılık, algılanan kullanım kolaylığı ve davranışsal niyet değişkenleri arasında düzenleyici etkisinin de bulunduğu görülmektedir.

Nguyen vd. (2021) Vietnamlı öğrencilerin COVID-19 pandemisinde video konferans teknolojileri kabulünü etkileyen dışsal faktörlere yönelik bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmaya 227 öğrenci katılmış olup Teknoloji Kabul Modeli'nden yararlanılmıştır. Çalışmada öznel norm, bilgisayar eğlencesi, çıktı kalitesi ve sistem kullanımına ait faktörlerin olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca çıktı kalitesinin ve algılanan kullanışlılığının ise öğrencilerin video konferans teknolojilerinin kabulünde pozitif bir etki yarattığı görülmektedir. Ek olarak öznel normun, algılanan kullanım kolaylığı ve kullanıma yönelik tutum üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, çıktı kalitesinin, algılanan kullanışlılık üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, bilgisayar eğlencesinin, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum ve davranışsal niyet üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, algılanan kullanım kolaylığının, algılanan fayda ve kullanıma yönelik tutum üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu, algılanan faydanın kullanıma yönelik tutum üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu, tutumun, kullanıma

yönelik davranışsal niyeti etkilediği ve kullanıma yönelik davranışsal niyetin ise sistem kullanımı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Bailey vd. (2022) teknolojinin kullanımının çevrimiçi konferans araçlarından biri olan Zoom uygulaması ile etkileşimi sonucunda oluşan öğrenme çıktılarını nasıl etkilediğine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Teknoloji Kabul Modeli çerçevesinde yürütülen çalışma 321 Güney Koreli üniversite öğrencisiyle yapılmıştır. Çalışma yapısal eşitlik modellemesi ile analiz edilmiştir. Çalışma bulgularında algılanan kullanım kolaylığının, algılanan kullanılabilirlik ve gerçekleşen davranış değişkenleri üzerinde pozitif etki yarattığı ve güçlü bir şekilde etkilediği görülmüştür. Ayrıca algılanan kullanım kolaylığının, algılanan kullanılabilirlik, tutum ve algılanan öğrenmenin öncüsü olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir bulgu ise video konferans araçlarını kullanmadan önce öğretmen ve öğrencilerin bu yazılımlar hakkında eğitilmesi gerektiğidir.

Al Madadha vd. (2022) bankacılıkta uzaktan çalışmayı benimsemelerini etkileyen faktörlerin incelenmesine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya Ürdün'den 12 bankadan 675 kişi katılmış olup çalışmadaki veriler anket yoluyla toplanmıştır. Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli'nden yararlanılan bu çalışmada algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, iş memnuniyeti, iş yaşam dengesi, sistem kalitesi, yönetici desteği, öz yeterlilik, kurumsal destek ve davranışsal niyet değişkenleri kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre algılanan kullanım kolaylığı değişkeninin, kurumsal destek ve öz yeterlilik değişkenlerinden anlamlı ölçüde etkilendiği, algılanan kullanılabilirliğin, yönetici desteği ve sistem kalitesinden anlamlı ölçüde etkilendiği bulunmuştur. İş yaşam dengesi değişkeninin banka sektöründe çalışan kişilerin davranışsal niyetlerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu, ayrılma niyetinde ise negatif bir etki yarattığı çalışmanın bulguları arasındadır. Ayrıca kurumsal destek ve öz yeterliliğin, algılanan kullanım kolaylığını pozitif bir biçimde yordadığı, algılanan kullanılabilirliğin ve algılanan kullanım kolaylığının ise personellerin uzaktan çalışma konusunda büyük bir etkiye sahip olduğu sonuçları önemli bulgular arasındadır.

Ulusal ve uluslararası çalışmalara bakıldığında Teknoloji Kabul Modeli'nde bulunan değişkenlerle beraber farklı kuram ve modellere ait değişkenlerin de yer aldığı

görülmektedir. Yukarıda detaylı olarak açıklanan alanyazın özetlenecek olursa; video konferans ile tıp eğitimi verilmesine yönelik sağladığı faydayı araştıran (Baturay 2010), muhasebecilerin bilgi teknolojisine yönelik eğilimlerinin sebeplerini araştıran (Özer vd. 2010), kurumsal kaynak planlama sistemlerinin kullanımında etkili olan faktörleri araştıran (Erdem 2011), sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaya yönelik niyetlerini araştıran (Turan ve Haşit 2014), iş ortamında oyunlaştırma kullanımını araştıran (Ay 2015), uzaktan eğitim öğrencilerinin sadakatini etkileyen faktörleri araştıran (Çelik 2018), kamu personelinin e-imza kullanımını etkileyen faktörleri araştıran (Bektaş 2019), bilgi uzmanlarının bilgi teknolojisini kullanımındaki tutumlarını ve davranışlarını araştıran (Bayraktar vd. 2021), büyük veri analizleriyle entegre olan m-sağlık uygulamalarının tüketicilerin benimseme davranışlarına etkisini araştıran (Dal 2021), internet yapısı ile çalışan akıllı giyilebilir nesnelerin kullanımı sonucunda tüketicilerin davranış niyetlerinde hangi faktörlerin etkili olduğunu araştıran (Tiryaki 2021), pandemi sürecinde tüketicilerin yeni teknolojileri kabul veya reddetmesine neden olan faktörleri araştıran Toroman ve Yüksel (2022), tıpta uzmanlık derneğinin yaptığı bir hizmet içi eğitimin video konferans yoluyla vermesinin hekimlerin tercihlerine ve video konferans yöntemine ait kabul durumlarının ne düzeyde olduğunu araştıran (Ünal 2022), restoran çalışanlarının bilgisayar sistemlerini kullanmaya yönelik niyetlerini araştıran (Ham vd. 2008), Malezya’da bulunan şirketlerde web tabanlı eğitimin kabulünü etkileyen faktörleri araştıran (Hashim 2008), çalışan bireylerin e-öğrenme sistemi kullanmayı etkileyen faktörleri araştıran (Lee vd. 2013), çalışanların telekonferans sistemlerini kabulünü etkileyen faktörleri araştıran (Park vd. 2014), hekimlerin tıbbi uygulamalarında tablet bilgisayarları kabul ve kullanımını araştıran (Ducey ve Coovert 2016), yükseköğretimde eğitim kapsamında öğretim elemanlarının oyunlaştırmayı kullanma niyetlerini araştıran (Vanduhe vd. 2020), COVID-19 sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji kabullerini etkileyen faktörleri araştıran (Hong vd. 2021), COVID-19 döneminde Google APS teknolojisinin benimsenmesini araştıran (Utami 2021), Vietnamlı öğrencilerin COVID-19 pandemisinde video konferans teknolojileri kabulünü etkileyen dışsal faktörleri araştıran (Nguyen vd. 2021), teknolojinin kullanımının çevrimiçi konferans araçlarından biri olan Zoom uygulaması ile etkileşimi sonucunda oluşan öğrenme çıktılarını nasıl etkilediğini araştıran (Bailey vd. 2022) ve bankacılıkta uzaktan çalışmayı benimsemelerini etkileyen faktörleri araştıran (Al Madadha vd. 2022) çalışmalar

bulunmaktadır.

Yukarıda alanyazında açıklanan çalışmalar genel olarak belli mesleklere veya belli bireylere yönelik bir çalışma yürütmüş olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda kullanılan kuramlara ve modellere ait değişken sayılarının kısıtlı ve genel anlamda belli değişkenlerden oluştuğu görülmektedir.

Yapılan tez çalışması kamu kurumlarında yapılmış sınırlı bir çalışma olmakla birlikte personelleri mesleklerine göre ayırmadan bir bütün olarak ele alıp çevrimiçi konferans araçlarına ait kabul durumları ve kullanma niyetlerini etkileyen faktörler önemli değişkenler yardımıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Teknoloji Kabul Modeli'nde bulunan algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum ve davranışsal niyet temel değişkenleriyle birlikte öznel normlar, çıktı kalitesi, teknostres, öz yeterlik, kolaylaştırıcı durumlar, teknolojik karmaşa ve algılanan eğlence dış değişkenlerine yer verilmiş olup aşağıda kurulan model açıklanmıştır.

2.4 Araştırma Modeli ve Hipotezler

Bu çalışma kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik kabul ve kullanımlarını etkileyen faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli yardımıyla araştırılmasına yöneliktir. Çalışma kapsamında algılanan kullanılabilirlik, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, davranışsal niyet, öznel normlar, çıktı kalitesi, teknostres, öz yeterlilik, kolaylaştırıcı durumlar, kaygı, teknolojik karmaşa, algılanan eğlence değişkenleri kullanılmıştır. Davis (1985)'in Teknoloji Kabul Modeli'ni geliştirmesinin amacı bilgi teknolojilerinin kullanıcı kabulüne olan etkisini araştırmaya yönelik kuramsal bir model geliştirmek ve bu faktörleri test etmektir. Ayrıca Davis (1985) Teknoloji Kabul Modeli'nin iki amaç kapsamında başarıya ulaşacağını önermiştir Bu maddeler ise;

- Bilgi teknolojilerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmek ve uygulamak için kuramsal anlamda bilgilerin sağlanarak, bireylerin teknolojileri kabulüne yardımcı olmak,
- Geliştiricilerin yeni teknolojileri uygulamadan önce kuramsal bir yapıyı sağlamak adına kullanıcı kabul testi oluşturmak olarak öneride bulunmaktadır.

2.4.1 Çalışma Kapsamında Geliştirilen Hipotezler

2.4.1.1 Algılanan Kullanışlılık ve Algılanan Kullanım Kolaylığı

Algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenleri Davis (1985)'in doktora tezinde geliştirilmiş olduğu ve Teknoloji Kabul Modeli'nin temelini oluşturan faktörler arasındadır. Bu iki faktör bir teknolojiyi kabul etmeye yönelik önemli belirleyiciler arasında bulunmaktadır (Davis 1989). Davis (1989) bireylerin bir işi yaparken kullandıkları teknolojileri kendilerine yardımcı olacakları şekilde kullanma veya kullanmama düşüncelerinde olduklarını ve bunun algılanan kullanılabilirlik olarak tanımlandığını, bireylerin kullandıkları uygulamaları kendine faydalı bulsalar bile bir teknolojiyi kullanırken bunun zor veya kolay olduğu durumlarda ise bu uygulamaları kullanmanın bireyin performansında etkili olduğuna değinmektedir. Bu sebepten dolayı Davis (1989) bireylerin bir teknolojiyi kullanırken algılanan kullanılabilirlik değişkeninin yanı sıra algılanan kullanım kolaylığından da etkileneceği belirtmektedir. Yapılan tez çalışması kapsamında ise kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarında bu araçların işlerinde onlara sağladığı faydaların tespit edilmesi büyük önem oluşturmaktadır. Kamu kurumunda görev yapan personellerin performans durumlarını ve bu araçları kullandıklarında duydukları kolaylığın ve kullandıkları araçların sadeliğinin test edilmesi de önemli bir etkidir. Algılanan kullanılabilirlik değişkeninin davranışsal niyeti pozitif yönde yordadığına dair çalışmalar mevcuttur (Davis vd. 1989, Turan ve Çolakoğlu 2008, Teo vd. 2011, Escobar-Rodriguez ve Monge-Lozano 2012, Miao vd. 2017, Saheb 2020). Ayrıca Özer vd. (2010), Teo vd. (2011), Deng (2013) ve Bayraktar ve Bozkurt (2021) algılanan kullanılabilirliğin tutum değişkenini pozitif yönde yordadığını belirtmektedir. Algılanan kullanım kolaylığı değişkeninin ise kullanıma yönelik tutumu pozitif yönde yordadığına dair çalışmalar da bulunmaktadır (Özer vd. 2010, Turan ve Haşit 2014, Bayraktar ve Bozkurt 2021). Deng (2013), Miao vd. (2017) ve Saheb (2020) ise algılanan kullanım kolaylığının algılanan kullanılabilirliği pozitif yönde yordadığını bulmuştur. Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Algılanan kullanım kolaylığı çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanılabilirliği pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

H2: Algılanan kullanım kolaylığı çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik tutumu pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

H3: Algılanan kullanılabilirlik çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik tutumu pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

H4: Algılanan kullanılabilirlik çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik davranışsal niyeti pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.2 Tutum

Tutum kavramı 1975 yılında Ajzen ve Fishbein tarafından geliştirilen Gerekçeli Eylem Kuramı'nda yer almaktadır. Finlay vd. (2002) tutum kavramını kişinin bir davranışı gerçekleştirmeye yönelik olumlu veya olumsuz duyguları olarak tanımlamaktadır. Yapılan çalışma kapsamında ise kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma konusundaki hoşlanma durumlarının belirlenmesi önemlidir. Bir başka deyişle kamu personellerinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmalarında etki eden duyguları bilmenin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Birçok çalışma tutum değişkeninin davranışsal niyet üzerinde anlamlı ve pozitif bir yordayıcısı olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (El-Gayar vd. 2011, Turan 2011, Cheon vd. 2012, Teo vd. 2012). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H5: Tutum çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik davranışsal niyeti pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.3 Öznel Normlar

Öznel normlar faktörü 1975 yılında Ajzen ve Fishbein tarafından geliştirilen Gerekçeli Eylem Kuramı'nda yerini almış olup daha sonra TKM 2 yapısında da önemli bir faktör olmuştur. Öznel normlar, Gerekçeli Eylem Kuramı'nda ki hali ile tutarlı olarak bireyin kendisi için önemli ve değerli hissettiği kişiler tarafından bir davranışı gerçekleştirmesi veya gerçekleştirmemesi gerektiğini düşündüğü yönündeki algısı olarak tanımlanmaktadır (Venkatesh ve Davis 2000). Gerekçeli Eylem Kuramı'nda öznel normlar, davranış niyetinin en önemli belirleyicisi olma özelliği taşımaktadır. Yapılan

tez çalışması kapsamında ise kamu kurumunda çalışan personellerin çalıştığı kurumda önemsedikleri veya üst yönetiminde bulunan kişilerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma konusundaki görüşleri algılanan kullanılabilirliği etkileyebilir. Öznel norm değişkeni, algılanan kullanılabilirlik yapısını etkileyen faktörler arasında yer alıp, genel anlamda yapılan çalışmalarda pozitif olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Schepers ve Wetzels 2007, Turan ve Çolakoğlu 2008, Ducey ve Convert 2016). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H6: Öznel normlar çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanılabilirliği pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.4 Çıktı Kalitesi

Çıktı kalitesi değişkeni 2000 yılında Venkatesh ve Davis tarafından geliştirilen Teknoloji Kabul Modeli 2 yapısında algılanan kullanılabilirlik yapısına etki eden faktörler arasındadır. Venkatesh ve Davis (2000) bir teknolojinin kullanımında hangi görevlerin yerine getirileceğinin ve görevlerin yapacakları işleriyle ne ölçüde ilişkili olduğunun yanı sıra yerine getirilen görevlerin ne kadar başarılı olduğunun da önemli olduğunu belirtmektedir. Bu sebepten dolayı çıktı kalitesi değişkeni, iş hedeflerinin kalitesini belirlemede önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Venkatesh ve Davis (2000) bireylere bir sistem kullanımına yönelik seçme şansı verilmiş olsa en yüksek çıktı kalitesine sahip olan sistemi seçeceğini vurgulamaktadır (Venkatesh ve Davis 2000). Yapılan tez çalışması kapsamında ise kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarında alacakları çıktıların bu araçlara ait algıladıkları kullanılabilirliklerinde önemli etkisi olabilir. Çıktı kalitesinin algılanan kullanılabilirlik faktörünü pozitif yönde etkilediği çalışmalar bulunmaktadır (Venkatesh ve Davis 2000, Nguyen vd. 2021). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H7: Çıktı kalitesi çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanılabilirliği pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.5 Teknostres

Teknostres kavramı ilk olarak Dr. Craig Brod tarafından geliştirilmiş olup bu kavram, bilişim teknolojilerinin benimsemesinde ve kullanılmasında zorluk yaşayan bireylere ait bir uyum hastalığıdır (Dorukbaşı 2022). Dorukbaşı (2022) teknostres kavramını kişilerin bilişim teknolojileri araçlarını kullanırken duyduğu gerginlik, endişe ve kaygı olarak tanımlamaktadır. Torres (2021) teknostres değişkenini çalışan bireylerin yeni teknolojilerin kullanımını yeterince yönetemediklerini düşündükleri anda gelişen bir uyum sorunu olarak değerlendirmektedir. Boyer-Davis (2020) COVID-19 öncesinde ve COVID-19 döneminde teknostresin öğretim elemanları üzerindeki etkilerini araştıran bir çalışma yürütmüş olup öğretim elemanlarının teknostres düzeyinin COVID-19 öncesine göre daha fazla arttığı sonucuna varılmıştır. Doğrular (2019) teknoloji kullanımında duyulan teknostresin sadece bireyin yaşamında değil çalıştığı kurumda ve yapılacak görevlerde de sorun oluşturacağını belirtmektedir. Ragu-Nathan vd. (2008) ise yönetici ve idarecilerin geleneksel anlamdaki çalışma alışkanlıklarını değiştirme konusunda stres yaşadıklarını ve bununla teknostres düzeyinde artışa neden olduğu belirtilmektedir. Teknostres faktörünün bilişim teknolojilerini kabul etme açısından anlamlı bir yere sahip olduğu ve bunun bazı Teknoloji Kabul Modeli üzerine yapılan çalışmalarda ayrı bir faktör olarak görüldüğü araştırmalar da artmaktadır. Yapılan çalışma kapsamında ise kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanırken huzursuzluk, korku, kaygı ve endişe gibi durumların baş göstermesinden kaynaklı sorun yaşayabileceği ve bu değişkenin bu teknolojilere yönelik kullanışlılık ve kullanım kolaylığı algılarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Teknostresin algılanan kullanışlılığı ve algılanan kullanım kolaylığını negatif yönde etkileyen çalışmalar mevcuttur (Dorukbaşı 2022, Anindita vd. 2023). Ayrıca Akgün (2019) öğretim elemanlarının bir teknolojiyi kabulü ile teknostres değişkeni arasında negatif bir ilişkinin olduğunu bulmuştur. Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H8: Teknostres çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanım kolaylığını negatif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

H9: Teknostres çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanışlılığı negatif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.6 Öz yeterlik

Öz yeterlik kavramı ilk olarak 1986 yılında Bandura tarafından ortaya atılmış olup sosyal ve bilişsel kurama dayanan bir yapı içermektedir (Ursavaş 2014). Ursavaş (2014) öz yeterlik kavramını “bireyin belli bir performansa yönelik o işi gerçekleştirme kapasitesi hakkında kendine has düşünceleri” olarak tanımlamaktadır. Bandura (1986) öz yeterliğin, kişinin, bir görevi başarabilmesi sonucunda kendisine olan güveni arttığına, başarı düzeyinin daha fazla yükseleceğini ve o işe yönelik daha fazla çaba göstermesine neden olacağını belirtmektedir. Öz yeterlik faktörünün temel ilgi alanları ise bireyin kendine dönüt düşünceleri, eylemleri ve duygulanım arasındaki etkileşimleridir (Bandura 1982). Ursavaş (2014) öz yeterlik faktörünün bazı kabul modelleri arasında kişilerin teknolojileri kabul etme veya kullanma faktörlerini daha iyi anlamasına yardımcı olduğunu da belirtmektedir. Compeau ve Higgins (1995) öz yeterlik seviyesi yüksek olan kişilerin kendilerini her zorlukta başarılı olarak görebileceklerini belirtirken düşük olan kişilerin ise yalnızca kolay durumlarda bazı davranışları yerine getirebileceklerini belirtmektedir. Öz yeterlik değişkeni bilgi teknolojilerinin kabulüne yönelik yapılan çalışmalarda önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan tez çalışma kapsamında ise kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarında kendine güven duyması ve işiyle ilgili bu araçları kullanabilme konusunda kendini yeterli görebilmesi bu araçların kullanım kolaylıklarına yönelik algılarında etkili olabilir. Öz yeterlik değişkeninin algılanan kullanım kolaylığını pozitif yönde yordayan çalışmaları bulunmaktadır (Luarn ve Lin 2005, Lee 2013, Bayraktar ve Bozkurt 2021). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H10: Öz yeterlik çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanım kolaylığını pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.7 Kolaylaştırıcı Durumlar

Kolaylaştırıcı durumlar değişkeni, bireylerin bir sistemi kullanması veya bir teknolojiyi benimsemesinde etkili olan çevresel faktörler olarak tanımlanmaktadır (Teo 2009). Teo (2009) teknik desteğin sağlanması, yardım masalarının bulunması ve çevrimiçi hizmetlerin bulunmasının kolaylaştırıcı durumların önemli faktörleri olarak

değerlendirmektedir. Kolaylaştırıcı durumlar ile algılanan kullanım kolaylığı arasında önemli bir ilişki mevcuttur. Venkatesh (2000) bir teknolojinin kullanımında algılanan kullanım kolaylığı değerlendirilirken kolaylaştırıcı durumlar değişkeninin de dâhil olması gerektiğini belirtmektedir. Yapılan tez çalışmasında ise kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanırken destek olunması, yardım edilmesi ve onlara gereken kolaylığın sağlanması gibi hususlar bu araçlara yönelik kullanım kolaylığı algısını etkileyebilir. Kolaylaştırıcı durumların algılanan kullanım kolaylığını pozitif yönde yordadığına dair çalışmalar mevcuttur (Venkatesh ve Davis 2000, El-Gayar vd. 2011, Teo vd. 2012). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H11: Kolaylaştırıcı durumlar çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanım kolaylığını pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.8 Teknolojik Karmaşa

Karmaşıklık kavramı Rogers tarafından Yeniliğin Yayılımı Kuramı'nda yerini almaktadır. Rogers (1983) karmaşıklık kavramını, bir yeniliğin kullanılması ve anlaşılmasındaki zorluğun algılanma derecesi olarak tanımlamaktadır. Thompson vd. (1991) ise teknolojik karmaşayı, bir teknolojinin kullanılmasında ve anlaşılmasındaki zorluğun düzeyi olarak belirtmektedir. Ursavaş (2014) karmaşık yapıdaki bir teknolojinin, algılanan kullanım kolaylığı değişkenini olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Yapılan tez çalışmasında kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanırken teknolojik yönden sorun yaşamaları ve bu araçların kullanımının zamanlarını çok alması gibi durumlar, o araçların kullanım kolaylığı ile ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir. Önceki çalışmalar, teknolojik karmaşa faktörünün algılanan kullanım kolaylığı üzerinde negatif etkisini bulmuştur (Teo vd. 2012, Ursavaş 2014, Bayraktar ve Bozkurt, 2021). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

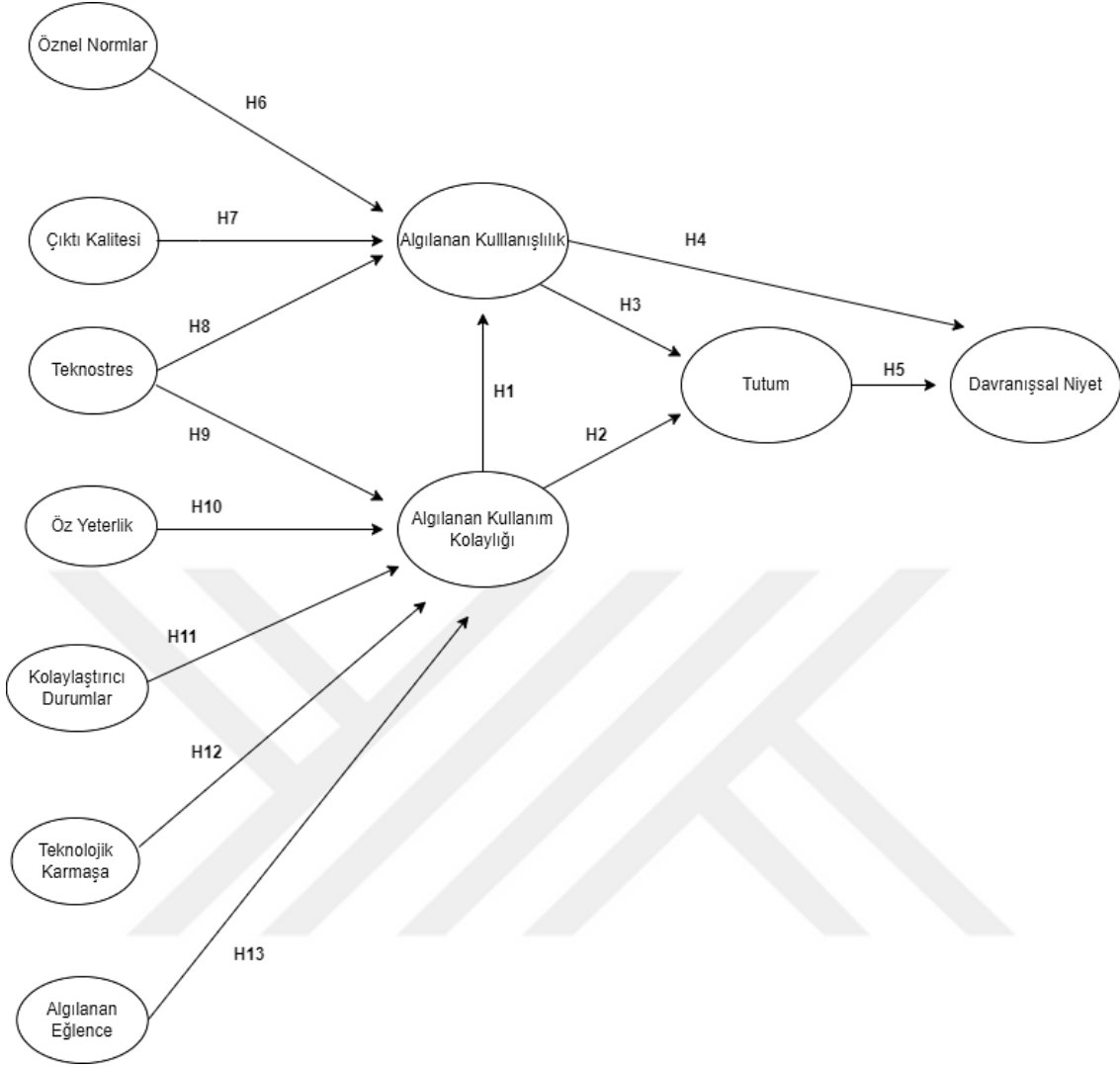
H12: Teknolojik karmaşa çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanım kolaylığını negatif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

2.4.1.9 Algılanan Eğlence

Algılanan eğlence “beklenebilecek performans sonuçları dışında, bilgisayar kullanımının kendi içinde zevkli olarak algılanma derecesi” olarak tanımlanmaktadır (Davis vd. 1992 s.1113). Grob (2015) tüketicilerin teknolojileri ve hizmetleri kabulünde algılanan kullanışlılık ve algılanan eğlence değişkenlerinden büyük ölçüde etkilendiğini belirtmektedir. Agrebi ve Jallais (2015)’te bazı çalışmalarda bireylerin davranışlarının kısmen de olsa algılanan eğlence unsurundan etkilendiğini öne sürmektedir. Venkatesh ve Davis (2000) ise algılanan eğlencenin algılanan kullanım kolaylığı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmektedir. Yapılan tez çalışması kapsamında ise kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanırken duyduğu zevkin ve eğlencenin tespitini yapmak onların bu araçları kullanmaya yönelik algılarının oluşmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Çalışmalar incelendiğinde, algılanan eğlencenin algılanan kullanım kolaylığı değişkenini anlamlı ve pozitif bir biçimde yordadığı görülmüştür (Teo ve Noyes 2011, Terzis ve Economides 2011, Bayraktar ve Bozkurt 2021). Yapılan araştırma kapsamında ise alanyazın bilgilerine dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H13: Algılanan eğlence çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algılanan kullanım kolaylığını pozitif ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

Yukarıda geliştirilen hipotezler ve çalışma kapsamında önerilen araştırma modeli ise aşağıdaki gibidir.

Şekil 2.6 Araştırma modeli

3. MATERYAL ve METOT

3.1 Araştırma Deseni

Çalışma kapsamında nicel araştırma türlerinden biri olan kesitsel tarama araştırması kullanılmıştır. Nicel araştırmalar “gerçekliği araştırmacıdan bağımsız gören, kendi dışında olan gerçekliğin de nesnel olarak gözlenip, ölçülüp analiz edilebileceğini kabul eden pozitivist görüş” olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd. 2020 s.13). Fraenkel vd. (2012)’da nicel araştırmacıların değişkenler arasında ilişkiler kurup, bu ilişkilerin nedenlerini bulmaya ve sonuçlarını açıklamaya çalıştıklarını belirtmektedir. Tarama araştırması, katılımcıların belli bir konuya yönelik görüşlerinin veya beceri, yetenek, ilgi, tutum vb. özelliklerinin belirlenip, çoğunlukla büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalar olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd. 2020). Kesitsel tarama araştırması ise tarama araştırma türlerinden bir tanesidir. Atalmış (2022) kesitsel tarama araştırmalarında örneklemden toplanmak istenen verilerin tek seferde elde edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca Lodico vd. (2010) kesitsel tarama araştırmalarının tarama araştırma türleri içinde en yaygın kullanılan tür olduğunu belirtmektedir. Kesitsel tarama araştırmasının bu çerçevede yapılan çalışmaya uygun bir araştırma türü olduğu düşünülmüştür. Çalışma kapsamında veriler kamu kurumlarında çalışan personellere Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli’ne dayalı çevrimiçi konferans araçlarına ait kabul durumları ve kabul durumlarını etkileyen faktörlerin tespiti için ölçek yoluyla toplanmıştır. Ölçek maddeleri ise alanyazındaki bazı çalışmalardan temel alınarak hazırlanmıştır.

3.2 Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgi formu başlığı altında cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, personellerin çalıştıkları kamu kurumları, kullanılan çevrimiçi konferans araçları ve kullanma deneyimleri, çevrimiçi konferans araçları ile ilgi eğitim alma durumları, bu araçları hangi teknolojilerde kullandıkları ve bu araçları ne sıklıkta kullandıklarına yönelik kişisel bilgilerin bulunduğu bölüm yer almaktadır. İkinci bölümde ise Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli’ne göre belirlenen değişkenlere ilişkin ölçek maddeleri bulunmaktadır.

Ölçek maddelerinin cevaplanması için 7’li Likert tipi (1= Hiç katılmıyorum 7= Kesinlikle katılıyorum) dereceleme kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında ilk olarak yapılan çalışmaya uygun belirlenen değişkenlere ilişkin yerli ve yabancı kaynaklar taranmıştır. Alanyazın taraması sonucu elde edilen yabancı kaynaklardan araştırma kapsamına uygun olan ölçek maddeleri belirlenmiş bu maddelerin Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Çeviri kapsamında her iki dile hâkim iki uzman ölçek maddelerini Türkçe’ye çevirmiştir. Çevirilerin doğruluğu ve araştırma bağlamına uygunluğu bakımından ölçek üç uzmana gönderilmiştir. Alınan uzman görüşü önerileri doğrultusunda ölçek maddeleri üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, kamu kurumunda çalışan personellerin iş akışına, çalışma sistemine ve personellerin ölçek maddelerini rahat bir şekilde anlayabilmesine yönelik kelimelerde ve çevirilerin doğruluğu hakkındadır.

Ölçek sorularının net olarak anlaşılabilmesini ve soruları cevaplayacak kesimin rahat anlayabilmesini teyit etmek amacıyla üç kişiye ölçek soruları okutulmuş ve bazı görülen hatalar giderilmeye çalışılmıştır. Böylece veri toplama aracının son hali verilmiştir. Ölçek maddelerinin referans alındığı çalışmalar Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1 Ölçek maddelerin yararlanıldığı çalışmalar.

Değişken Adı	Madde No	Referans Makale
Algılanan Kullanışlılık (AK)	AK1	Wu ve Yu (2023) Davis (1989)’den uyarlamış
	AK2	
	AK3	
Algılanan Kullanım Kolaylığı (AKK)	AKK4	Wu ve Yu (2023) Davis (1989)’den uyarlamış
	AKK5	
	AKK6	
Öznel Normlar (ÖN)	ÖN7	Venkatesh ve Bala (2008) Taylor ve Todd (1995)’den uyarlamış
	ÖN8	
	ÖN9	
	ÖN10	
Çıktı Kalitesi (ÇK)	ÇK11	Venkatesh ve Bala (2008) Davis vd. (1992)’den uyarlamış
	ÇK12	
	ÇK13	

Çizelge 3.1 (Devam) Ölçek maddelerin yararlandığı çalışmalar.

Değişken Adı	Madde No	Referans Makale
Teknostres (T)	T14	Wu ve Yu (2023) Verkijika (2019)'dan uyarlamış
	T15	
	T16	
Öz Yeterlik (ÖY)	ÖY17	Lee vd. (2013) Compeau ve Higgins (1995)'ten uyarlamış
	ÖY18	
	ÖY19	
	ÖY20	
	ÖY21	
	ÖY22	
Kolaylaştırıcı Durumlar (KD)	KD23	Teo vd. (2018) Thompson vd. (1991)'dan uyarlamış
	KD24	
	KD25	
Teknolojik Karmaşa (TK)	TK26	Teo (2009) Thompson vd. (1991)'dan uyarlamış
	TK27	
	TK28	
Algılanan Eğlence (AE)	AE29	Venkatesh ve Bala (2008) Davis vd. (1992)'den uyarlamış
	AE30	
	AE31	
Davranışsal Niyet (DN)	DN32	Baber (2021) Chen (2011)'den uyarlamış
	DN33	
	DN34	
	DN35	
Kullanıma Yönelik Tutum (KYT)	KYT36	Taylor ve Todd (1995a)
	KYT37	
	KYT38	
	KYT39	

3.3 Katılımcılar

Araştırmalarda çalışma evrenine ulaşmak zor bir durumdur. Dolayısıyla örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi bu araştırmada tercih edilmiştir. Yıldırım (2022) uygun örnekleme (kolay ulaşılabilir durum örnekleme), verilerin elde edilmesinde yakın ve ulaşılması basit olan örneklemelerin seçilmesine imkân sağlayan yapı olarak tanımlamaktadır.

Bu tez araştırmasının çalışma (ulaşılabilir) evrenini Afyonkarahisar ilinde bulunan tüm kamu kurumlarında çalışan personel, örneklemini ise Afyonkarahisar ilinde izin verilen

bazı kamu kurumlarında görev yapan personeller oluşturmaktadır. Çalışma Afyonkarahisar ilinde izin belgesi alınan farklı kamu kurumlarda görevli 240 personel ile yapılmıştır. Toplanan veriler incelendiğinde veri toplama aracındaki bazı maddelerin tam olarak doldurulmamasından dolayı 7 adet ölçek verisi iptal edilmiş olup 233 geçerli ölçek verisi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Örneklem sayısının yeterli olup olmadığını belirlemek için G*Power ile gerekli analiz yapılmış ve örneklem büyüklüğü 92 olarak hesaplanmıştır (Faul vd. 2009). Dolayısıyla çalışmadaki örneklem sayısının yeterli olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan kamu personeline yönelik demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, çalışılan kamu kurumu, çevrimiçi konferans araçlarını kullanma deneyimi, kullanılan çevrimiçi konferans araçları, çevrimiçi konferans araçlarına yönelik eğitim alma durumu, çevrimiçi konferans araçlarının kullanıldığı teknolojiler ve çevrimiçi konferans araçlarını kullanma sıklığı) aşağıda açıklanmıştır. Çalışmaya katılan personelin cinsiyet, yaş ve öğrenim durumlarına göre dağılımları Çizelge 3.2’de verilmiştir.

Çizelge 3.2 Katılımcıların cinsiyet, yaş ve öğrenim durumu dağılımları.

Demografik Değişkenler	Madde	n	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	103	44,2
	Erkek	130	55,8
Yaş	19-25	21	9
	26-40	149	63,9
	40-55	63	27,1
Öğrenim Durumu	Ortaöğretim	10	4,3
	Lisans	179	76,8
	Yüksek Lisans	34	14,6
	Doktora	10	4,3

Çalışmaya katılan kamu personelinin yarısından fazlası erkek (n=130), diğer kalan kısmı ise kadındır (n=103). Ayrıca çalışmaya katılan kamu personelinin yarısından fazlası 26-40 yaş arası olup (n=149), diğerleri 19-25 yaş arası ve 40-55 yaş arasındadır. Öğrenim durumuna göre personelin çoğunluğu lisans mezunu (n=179) olup diğerlerinin bir kısmı lisansüstü eğitim (n=44), bir kısmı da ortaöğretim mezunudur (n=10). Çalışmaya katılan personelin çalıştıkları kurumlara ilişkin bilgileri Çizelge 3.3’te verilmiştir.

Çizelge 3.3 Katılımcıların çalıştığı kamu kurumu dağılımları.

Çalışılan Kamu Kurumu	Frekans	Yüzde
Afyonkarahisar 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü	93	39,9
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi	66	28,3
Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	21	9,0
Afyonkarahisar İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü	17	7,3
Afyonkarahisar Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü	14	6,0
Afyon Kocatepe Üniversitesi	9	3,9
Afyonkarahisar Meteoroloji 5. Bölge Müdürlüğü	9	3,9
Afyonkarahisar Karayolları 31. Şube Şefliği	4	1,7
Toplam	233	100

Çalışmaya katılan kamu personelinin 93'ü Afyonkarahisar 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü bünyesinde görevli olmakla birlikte bunu 66 personel katılımı ile Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesi izlemektedir. Diğer kamu kurumlarından da nispeten daha az katılım olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan personelin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma deneyimlerine göre dağılımları Çizelge 3.4'te verilmiştir.

Çizelge 3.4 Katılımcıların çevrimiçi toplantı araçlarını kullanma deneyimi dağılımları. (Yıl)

Kullanma Deneyimi	n	Yüzde
<1	72	30,9
1-3	87	37,3
>3	74	31,8
Toplam	233	100

Çalışmaya katılan kamu personelinin 87'sinin çevrimiçi konferans araçlarını 1-3 yıl arası kullandığı görülmektedir. Bu araçları 3 yıldan fazla kullanan personel sayısı ise 74 olup 1 yıldan az kullanan ise 72'dir. Çalışmaya katılan personelin kullandıkları çevrimiçi konferans araçları dağılımları Çizelge 3.5'te verilmiştir.

Çizelge 3.5 Katılımcıların kullandıkları çevrimiçi konferans araçları dağılımları.

Kullanılan Çevrimiçi Konferans Araçları	Frekans
Zoom	193
Skype	114
Google Meet	47
Microsoft Teams	43
Discord	3

Çizelge 3.5 (Devam) Katılımcıların kullandıkları çevrimiçi konferans araçları dağılımları.

Kullanılan Çevrimiçi Konferans Araçları	Frekans
Teamlink	1

Çizelge 3.5'te görüldüğü üzere yapılan çalışmada 193 kişi Zoom, 114 kişi Skype, 47 kişi Google Meet, 43 kişi Microsoft Teams, 3 kişi Discord ve 1 kişinin de Teamlink uygulamasını kullandığı görülmektedir. Çalışmaya katılan personelin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik eğitim alma durumları Çizelge 3.6'da verilmiştir.

Çizelge 3.6 Katılımcıların çevrimiçi konferans araçlarına yönelik eğitim alma durumları.

Eğitim	Frekans	Yüzde
Evet	29	12,4
Hayır	204	87,6
Toplam	233	100

Çizelge 3.6'da büyük bir çoğunluğun (n=204) çevrimiçi konferans araçlarına yönelik herhangi bir eğitim almadıkları, sadece 29 kişinin çevrimiçi konferans araçları kullanmaya yönelik eğitim aldığı görülmektedir. Çalışmaya katılan personelin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıkları teknolojilerin dağılımları Çizelge 3.7'de verilmiştir.

Çizelge 3.7 Katılımcıların çevrimiçi konferans araçlarını kullandıkları teknolojilerin dağılımları.

Kullanılan Teknolojiler	Frekans
Akıllı Telefon	163
Laptop	153
Masaüstü Bilgisayar	140
Tablet	47

Çizelge 3.7'ye bakıldığında katılımcılardan 163 kişi akıllı telefonlardan, 153 kişi laptoptan, 140 kişi masaüstü bilgisayardan ve 47 kişi tablettten çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarını belirtmektedir. Çalışmaya katılan personelin çevrimiçi konferans araçlarını kullanma sıklıkları Çizelge 3.8'de verilmiştir.

Çizelge 3.8 Katılımcıların çevrimiçi konferans araçlarını kullanma sıklıkları.

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde
Hiçbir zaman	83	35,6
Haftada bir	114	48,9
Haftada birkaç kez	26	11,2
Neredeyse her gün	5	2,1
Günde birkaç kez	5	2,1
Toplam	233	100

Çalışmaya katılan kamu personelinin yaklaşık olarak yarısı (n=114) çevrimiçi konferans araçlarını haftada bir kez kullandığını, %35,6'sı ise kullanmadıklarını ifade etmiştir. Kalan kısmın ise belli sıklıkta kullandıkları görülmüştür.

3.4 Veri Toplama Süreci

Araştırmaya başlamadan önce etik kurula başvurulmuş olup 20.02.2023 karar tarihli 165247 sayılı etik kurul onayı alınmış, 01.03.2023 ile 15.06.2023 tarihleri arasında veri toplama sürecinin başlatılmasına yönelik izin kabul edilmiştir (bkz. EK 2). Çalışmanın kamu kurumlarında yapılacak olması ve kurumların yapılan çalışmaya izin vermesinin gerekliliğinden dolayı çalışma yapılması amaçlanan kamu kurumlarına üniversite aracılığıyla izin talep dilekçeleri yazılmıştır. İzin verilen kamu kurumlarına ölçekler dağıtılmış, dağıtılan her personele aşağıdaki hususlarda bilgi verilmiştir. Bunlar;

- Çalışmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiş olup toplanan verilerin sadece yapılan tez çalışmasına yönelik kullanılacağı başka hiçbir yerde kullanılmayacağı açıklanmıştır.
- Çalışmaya katılmaya rıza gösterdikleri takdirde ölçeği dolduracaklarını ve istedikleri anda çalışmadan ayrılacakları açıklanmıştır (Kabul etmeleri durumunda ilgili onam maddesinin doldurulması).
- Çevrimiçi konferans araçlarını kullanma durumları teyit edilmiştir (Kullanmadıkları takdirde ölçek uygulanmamıştır).

Araştırma izin verilen kamu kurumlarında yapılmış olup ölçek hem Google Formlar üzerinden çevrimiçi hem de basılı olarak hazırlanmıştır. Çalışmaya katılan personelin görev yaptıkları kamu kurumları Çizelge 3.9'da verilmiştir.

Çizelge 3.9 Çalışma kapsamında anket çalışması yapılan kamu kurumları.

1. Afyonkarahisar 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü
2. Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi
3. Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
4. Afyonkarahisar İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
5. Afyonkarahisar Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü
6. Afyon Kocatepe Üniversitesi
7. Afyonkarahisar Meteoroloji 5. Bölge Müdürlüğü
8. Afyonkarahisar Karayolları 31. Şube Şefliği

Çalışma Afyonkarahisar ilinde izin alınan 8 adet kamu kurumunda çalışan personele uygulanmıştır.

3.5 Veri Analizi

Yapılan çalışma kapsamındaki verilerin test edilmesi ve değişkenler arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi amacıyla Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi (KEKK-YEM) kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi, değişkenlerin birbirleri arasındaki doğrusal ilişkilerine ait modellemeyi tahmin etmeye ve belirlemeye imkân sağlayan bir teknik yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (MacCallum ve Austin 2000). KEKK-YEM ise bağımlı gizil yapıların açıklanan varyansını en üst düzeye çıkarmaya amaçlayan nedensel bir modelleme yaklaşımıdır (Hair vd. 2011). Hair vd. (2014) KEKK-YEM'in amacının modellerin test edilip, çoklu değişkenlere ait oluşturulan ilişkilerin kabul veya reddini sağlamak olmadığını, hedeflenmiş yapılara ve bu yapılar arasındaki ilişkileri açıklamayı ve tahmin etmeyi amaçladığını belirtmektedir. KEKK-YEM'in kullanılan modeller üzerinde yüksek tahminlerinin bulunması ve geliştirilmiş nedensel açıklamalara sahip olması, doğrulayıcı ve tahmine dayalı olan araştırmalarda ortaya çıkan karmaşıklığı giderebilmektedir (Hair vd. 2017b). Polat (2018) KEKK-YEM yönteminin çoklu regresyon ve temel bileşen analizlerine ait sonuçları genelleştirmeye ve birleştirmeye yarayan bir yol analizi yöntemi olduğunu belirtmektedir. KEKK-YEM, artan ve çok sayıda bulunan model karmaşıklıklarıyla verimli bir şekilde çalışabilmesi, geniş örnek boyut aralığı ve modellerdeki verilere yönelik daha az kısıtlayıcı varsayımlarından dolayı

kovaryans tabanlı yapısal eşitlik modellemesinden (KTYEM) ayrılmaktadır (Hair vd. 2011). KEKK-YEM yöntemi, birçok farklı alanda kendini gösteren bir modelleme olma özelliği taşımaktadır. Bunlar arasında, pazarlama, stratejik ve operasyon yönetimi, farklı disiplinler ve bilgi sistemleri bulunmaktadır (Hair vd. 2011). KEKK-YEM yönteminin bazı üstün yanları ise aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Diğer yöntemlere göre örneklem büyüklüğünün çok fazla olmasına gerek duyulmaması,
- Normal dağılmış giriş verilerine ihtiyaç duyulmaması,
- Karmaşık halde bulunan çok sayıda yapıya sahip modellere uygulanabilmesi,
- Yansıtıcı ve biçimlendirici yapıları ele alabilmesi,
- Tahminsel yöntemlerde kullanışlı olması bu modelin temel özellikleri arasındadır (Urbach ve Ahlemann 2010).

Hair vd. (2011) KEKK-YEM yönteminin ölçüm modeli ve yapısal model olarak iki aşamalı yürütüldüğünü belirtmektedir.

- İlk aşamada yapılan çalışmada ölçümlerin geçerli ve güvenilir olduğunu belirlemek ve eğer yapılan ölçümler geçerli ve güvenilir ise diğer aşamaya geçmek,
- İkinci aşamada ise belirlenen değişkenlerin ilişkilerini belirlemek ve yapısal modeli test etmektir.

Çalışma kapsamında KEKK-YEM yönteminin güçlü yönlerinin bulunması, çalışmada çok sayıda değişkenin yer alması ve karmaşık yapıdaki ilişkilerin test edilmesinin gerekliliğinden dolayı Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi (KEKK-YEM) kullanılmış ve SmartPLS 3 programı ile gerekli analiz aşamaları yerine getirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak çalışma kapsamında kullanılan maddelerin aykırı durumlarının olup olmadığı yönünde uç değer analizi yapılmıştır. Daha sonra kurulan modelin güvenilirliği ve geçerliği test edilmiş, ardından modeldeki değişkenlere ait ilişkiler test edilmiştir. Çalışmanın güvenilirlik ve geçerlik testi ölçüm modeli kapsamında, değişkenler arasındaki ilişkilerin analizi ve hipotezlerin testi ise yapısal model başlığı altında verilmiştir.

4.1 Uç Değer Analizi

Uç değer, yapılan analiz sonuçlarında ortalamayı değiştirecek aykırı durumlar olarak tanımlanır ve analiz edilen maddelerin ortalamadan uzak olan dağılımın anlamlılığını yitirmesine yol açmaktadır (Tabachnick ve Fidell 2007). Mertler ve Vannatta (2005) +3'ten büyük ve -3'ten küçük Z puanına sahip deneklerin uç değer oluşturabileceğini belirtmektedir (Akt. Çokluk vd. 2012). Ayrıca Mertler ve Vannatta (2005) büyük örneklerde ($n > 100$) ise deneklerin bu sınırların dışında kalabileceğini ve bu sebepten Z puan aralığının +4 ve -4 arasında genişletilebilmesinin mümkün olduğunu vurgulamaktadır (Akt. Çokluk vd. 2012). Araştırmada kullanılan maddelerin uç değer analizi IBM SPSS Statistics 22 programı ile test edilmiştir. Değişkenlere ait Z puanları Çizelge 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Uç değer analizi.

Z puan	Minimum	Maximum
AK1	-1,95146	1,44598
AK2	-2,06233	1,43238
AK3	-2,51885	1,33806
AKK4	-3,00955	1,01277
AKK5	-2,72180	1,28354
AKK6	-3,04749	1,05693
ÖN7	-1,57396	1,76503
ÖN8	-1,54747	1,71552
ÖN9	-1,57512	1,45796
ÖN10	-1,92673	1,29910
ÇK11	-2,02761	1,53344

Çizelge 4.1 (Devam) Uç değer analizi.

Z puan	Minimum	Maximum
ÇK12	-2,25213	1,34203
ÇK13	-1,98874	1,50404
T14	-1,03776	2,23717
T15	-0,97795	2,30852
T16	-1,09798	1,80368
ÖY17	-2,53646	1,25197
ÖY18	-2,39127	1,31083
ÖY19	-2,60818	1,23401
ÖY20	-2,70490	1,20965
ÖY21	-2,60321	1,21156
ÖY22	-2,73640	1,29892
KD23	-2,08659	1,16542
KD24	-2,05328	1,19387
KD25	-1,67508	1,38605
TK26	-0,87547	2,76711
TK27	-0,87069	2,78464
TK28	-0,81520	2,90915
AE29	-2,03456	1,43412
AE30	-2,00233	1,43656
AE31	-1,89800	1,49510
DN32	-1,87721	1,24700
DN33	-1,91469	1,20142
DN34	-1,81817	1,32373
DN35	-2,03307	1,14972
KYT36	-2,55387	0,81117
KYT37	-1,88513	0,83459
KYT38	-2,03654	0,96989
KYT39	-2,10012	0,97098

Not: AK: Algılanan Kullanışlılık, AKK: Algılanan Kullanım Kolaylığı, ÖN: Özne Normlar, ÇK: Çıktı Kalitesi, T: Teknostres, ÖY: Öz Yeterlik, KD: Kolaylaştırıcı Durumlar, TK: Teknolojik Karmaşa, AE: Algılanan Eğlence, DN: Davranışsal Niyet, KYT: Kullanıma Yönelik Tutum

Çizelge 4.1'e göre maddelerin z puanları, -4 ve +4 arasında değişmekte olup aykırı değerlerin olmadığı anlaşılmaktadır.

4.2 Ölçme Modeli

Ölçme modeli, gösterge değişkenler ile gizil (gözlenemeyen) değişkenler arasındaki

neden-sonuç ilişkilerinin belirlenmesini sağlar (Anderson ve Gerbing 1982). Çalışma kapsamında geçerlik ve güvenilirliği sağlamak açısından ölçme modeline yönelik yapılan analizlerde iç tutarlılık güvenilirliği, gösterge güvenilirliği, yakınsak geçerlik ve ayırt edici geçerlik (Hair vd. 2011) incelenmiştir.

4.2.1 Gösterge Güvenirliği

Gösterge güvenilirliği, gözlenemeyen değişkenlerin ölçülmesinde rol oynayan gözlenen değişkenler ile ne derecede tutarlı olduğunu belirlemeye yaramaktadır (Bektaş 2019). Hair vd. (2021) gösterge güvenilirliğinin, yansıtıcı ölçme modelinin değerlendirilmesinde ilk adım olduğunu ve her bir göstergeye ait varyansın ne kadarının kendi yapısı içinde açıklandığının incelenmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu sebepten dolayı gösterge güvenilirliğinin hesaplanabilmesi için faktör yükünün bilinmesi gerekmektedir. Faktör yükü “maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan bir katsayı” olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk 2002 s.473). Çizelge 4.2’de değişkenlere ait faktör yüklerini göstermektedir.

Çizelge 4.2 Maddelerin faktör yükleri.

Değişkenler	Maddeler	Faktör Yükleri
Algılanan Kullanışlılık	AK1	0,95
	AK2	0,95
	AK3	0,88
Algılanan Kullanım Kolaylığı	AKK4	0,90
	AKK5	0,90
	AKK6	0,93
Öznel Normlar	ÖN7	0,87
	ÖN8	0,90
	ÖN9	0,83
	ÖN10	0,79
Çıktı Kalitesi	ÇK11	0,90
	ÇK12	0,82
	ÇK13	0,88
Teknostres	T14	0,90
	T15	0,91
	T16	0,81

Çizelge 4.2 (Devam) Maddelerin faktör yükleri.

Değişkenler	Maddeler	Faktör Yükleri
Öz Yeterlik	ÖY17	0,80
	ÖY18	0,81
	ÖY19	0,88
	ÖY20	0,93
	ÖY21	0,87
	ÖY22	0,82
Kolaylaştırıcı Durumlar	KD23	0,95
	KD24	0,95
	KD25	0,88
Teknolojik Karmaşa	TK26	0,91
	TK27	0,93
	TK28	0,93
Algılanan Eğlence	AE29	0,96
	AE30	0,97
	AE31	0,92
Davranışsal Niyet	DN32	0,92
	DN33	0,93
	DN34	0,92
	DN35	0,85
Kullanıma Yönelik Tutum	KYT36	0,85
	KYT37	0,83
	KYT38	0,91
	KYT39	0,90

Çalışmada kullanılan 39 maddenin faktör yükü 0,79 ile 0,97 arasındadır. Hair vd. (2011) her bir madde için gösterge yükünün 0,70'ten yüksek olması gerektiğini bu nedenle gösterge güvenilirliğinin sağlandığı görülmektedir.

4.2.2 İç Tutarlılık Güvenirliği

Hair vd. (2014) yansıtıcı dış modelleri değerlendirmek için güvenilirlik ve geçerlik unsurlarının doğrulanmasının gerekli olduğunu belirtmektedir. İç tutarlılık güvenirliği, değişken kapsamında ele alınan maddelerin birbirleriyle orantılı ve kabul edilebilir olup olmadığını ve tutarlı sonuçların elde edilip edilmediğini test etmeye yaramaktadır (Bektaş 2019). Kurulan modeldeki maddeler birbirleri ile orantılı ve ilişki düzeyi yüksekse iç

tutarlılık güvenilirliği yönünden olumlu olduğunu göstermektedir. İç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alpha (CA) ve Bileşik Güvenirlik (BG) yöntemleri ile belirlenmektedir. Çizelge 4.3 değişkenlere ait Cronbach Alpha ve Bileşik Güvenirlik değerlerini göstermektedir.

Çizelge 4.3 Cronbach Alpha (CA) ve Bileşik Güvenirlik (BG) değerleri.

Değişkenler	CA	BG
Algılanan Kullanışlılık	0,92	0,95
Algılanan Kullanım Kolaylığı	0,90	0,94
Davranışsal Niyet	0,93	0,95
Kullanıma Yönelik Tutum	0,89	0,92
Öznel Normlar	0,87	0,91
Çıktı Kalitesi	0,84	0,90
Teknostres	0,85	0,91
Öz Yeterlik	0,92	0,94
Kolaylaştırıcı Durumlar	0,92	0,95
Teknolojik Karmaşa	0,92	0,94
Algılanan Eğlence	0,94	0,96

Çizelge 4.3'e bakıldığında CA değerlerinin 0,84 ile 0,94 arasında olduğu, BG değerlerinin ise 0,90 ile 0,96 arasında olduğu görülmektedir. Hair vd. (2011) bileşik güvenilirlik değerinin 0,70 ten yüksek olması gerektiğini belirtmektedir. Nunnaly (1978) ise Cronbach Alpha (CA) değerinin 0,70 olmasının kabul edilecek düzeyde olduğunu vurgulamaktadır. Bu değerler modelin iç tutarlılık güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir.

4.2.3 Yakınsak Geçerliliği

Bektaş (2019) yakınsak geçerliliğin, değişkenlerin üzerinde bulunan tüm maddelerin istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar getirdiğinde etkili olacağını belirtmektedir. Hair vd. (2021) geçerlik değerlendirmesinin yapılabilmesi için açıklanan ortalama varyans değerlerinin bilinmesinin gerekli olduğunu belirtmektedir. Açıklanan varyans, gözlenen değişkenlerde görülen, örtük değişken ile açıklanabilen ve çalışmada bulunan tüm varyansın miktarını yansıtmaya yarayan ölçüt olarak ele alınmaktadır (Erdem 2011). Araştırmadaki değişkenlere ilişkin AOV değerleri Çizelge 4.4'te verilmiştir.

Çizelge 4.4 Açıklanan ortalama varyans değerleri.

Değişkenler	Açıklanan Ortalama Varyans (AOV)
Algılanan Kullanışlılık	0,86
Algılanan Kullanım Kolaylığı	0,83
Davranışsal Niyet	0,82
Kullanıma Yönelik Tutum	0,76
Öznel Normlar	0,73
Çıktı Kalitesi	0,76
Teknostres	0,77
Öz Yeterlik	0,73
Kolaylaştırıcı Durumlar	0,86
Teknolojik Karmaşa	0,86
Algılanan Eğlence	0,90

Çizelge incelendiğinde değişkenlere ait AOV değerlerinin 0,73 ile 0,90 arasında olduğu görülmekte olup bu değerler Hair vd. (2011) AOV değerinin 0,50 üstü olması önerisi doğrultusunda kabul edilebilir düzeydedir.

4.2.4 Ayırt Edici Geçerlik

Çakır (2019) ayırt edici geçerliğin, değişkenlerin birbirleri ile karşılaştırılması sonucunda elde edildiğini, her bir değişkenin ayırt edici geçerlik değerinin bulunduğu tablodaki satır ve sütundan büyük olması gerektiğini belirtmektedir. Hair vd. (2021) ayırt edici geçerliğin bir yapısal modeldeki diğer yapılara göre ampirik olarak hangi ölçüde farklı olduğunu ölçmeye yaradığını belirtmektedir. Ayırt edici geçerliğin belirlenmesi için 2 yöntem kullanılmaktadır. Birincisi Fornell – Larcker kriteri, ikincisi ise Heterotrait-Monotrait Ratio (HTMT) yöntemidir. Fornell – Larcker kriteri, AOV'lerin karekökleri alınarak diğer korelasyon katsayıları ile karşılaştırılmasına dayanmaktadır (Fornell ve Larcker 1981). En üst sütunda bulunan AOV karekökünün sütunlarda bulunan korelasyon değerlerinden yüksek olması değişkenlerin yeterli düzeyde ayrıştığını göstermektedir (Bektaş 2019). Henseler vd. (2015)'e göre Heterotrait-Monotrait Ratio ise çalışma kapsamında yer alan bütün değişkenlerin korelasyonlarına ait ortalamanın aynı değişkenlerin korelasyonlarının geometrik ortalamasına oranı olarak açıklanır. Hair vd. (2017a) HTMT eşik değerinin kavramsal olarak farklı faktörlerde 0,85'in, kavramsal olarak benzer faktörlerde ise 0,90'ın altında olması gerektiğini belirtmektedir.

Araştırmadaki değişkenlere ilişkin Fornell – Larcker Kriteri Çizelge 4.5’te verilmiştir.

Çizelge 4.5 Fornell – Larcker kriteri analizi.

Değişkenler	AE	AKK	AK	DN	KD	TK	T	KYT	ÇK	ÖY	ÖN
AE	0,95										
AKK	0,44	0,91									
AK	0,51	0,41	0,93								
DN	0,72	0,35	0,41	0,90							
KD	0,31	0,35	0,25	0,31	0,93						
TK	-0,22	-0,29	-0,15	-0,18	-0,04	0,92					
T	-0,33	-0,22	-0,30	-0,27	-0,04	0,50	0,88				
KYT	0,54	0,34	0,39	0,46	0,22	-0,20	-0,24	0,87			
ÇK	0,59	0,49	0,65	0,47	0,42	-0,10	-0,31	0,42	0,87		
ÖY	0,43	0,63	0,38	0,39	0,34	-0,18	-0,07	0,32	0,49	0,85	
ÖN	0,48	0,38	0,63	0,42	0,49	-0,06	-0,22	0,37	0,70	0,43	0,85

Not: AE: Algılanan Eğlence, AKK: Algılanan Kullanım Kolaylığı, AK: Algılanan Kullanışlılık, DN: Davranışsal Niyet, KD: Kolaylaştırıcı Durumlar, TK: Teknolojik Karmaşa, T: Teknostres, KYT: Kullanıma Yönelik Tutum, ÇK: Çıktı Kalitesi, ÖY: Öz Yeterlik, ÖN: Öznel Normlar

Çizelge 4.5’e bakıldığında AOV değerlerinin karekökleri diğer yapılardaki korelasyonlardan yüksek olup koyu renk ile gösterilmiştir. Araştırmadaki değişkenlere ilişkin Heterotrait-Monotrait Ratio değerleri Çizelge 4.6’da verilmiştir.

Çizelge 4.6 Heterotrait-Monotrait Ratio (HTMT) analizi.

Değişkenler	AE	AKK	AK	DN	KD	TK	T	KYT	ÇK	ÖY	ÖN
AE											
AKK	0,47										
AK	0,54	0,45									
DN	0,77	0,38	0,44								
KD	0,33	0,38	0,28	0,33							
TK	0,24	0,31	0,17	0,20	0,05						
T	0,36	0,25	0,33	0,30	0,07	0,56					
KYT	0,58	0,38	0,42	0,50	0,24	0,22	0,27				
ÇK	0,66	0,56	0,72	0,53	0,48	0,12	0,38	0,48			
ÖY	0,46	0,68	0,41	0,42	0,37	0,19	0,14	0,35	0,55		
ÖN	0,53	0,44	0,69	0,47	0,56	0,07	0,26	0,42	0,82	0,47	

Not: AE: Algılanan Eğlence, AKK: Algılanan Kullanım Kolaylığı, AK: Algılanan Kullanışlılık, DN: Davranışsal Niyet, KD: Kolaylaştırıcı Durumlar, TK: Teknolojik Karmaşa, T: Teknostres, KYT: Kullanıma Yönelik Tutum, ÇK: Çıktı Kalitesi, ÖY: Öz Yeterlik, ÖN: Öznel Normlar

Çizelgeye 4.6'ya bakıldığında değerlerin 0,85'in altında olduğu görülmektedir. Bu nedenle ayırt edici geçerlik sağlanmıştır. Ölçme modeli geçerlik ve güvenilirlik analizlerinden geçmiş olup yapısal model kapsamında hipotezlerin kabul veya ret durumlarının incelenmesi aşamasına geçilmiştir.

4.3 Yapısal Model

Yapısal model çalışma kapsamında ele alınan değişkenlerin nedensel olarak ilişkilerini analiz veya test etmeye yarayan bir modeldir (Meydan ve Şeşen 2011). Yapısal model analizi, gizil değişkenlerin birbirleri ile yapısal olarak ilişkilerini modellemeye yarayan YEM olarak düşünülmektedir (Bektaş 2019). Weston ve Gore (2006) ise yapısal modelin örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi amacıyla kullanılan bir model olduğunu belirtmektedir. Araştırmalarda ölçme modelinin geçerlik ve güvenilirliği sağlandıktan sonra yapısal model analizine geçilmesi gerekmektedir. Yapısal model, geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin sağlanmasında belirleyici olup oluşturulan hipotezlerin kabul veya ret durumlarını belirlemede önemli bir etkidir (Hashim 2012). Urbach ve Ahlemann (2010)'da yapısal modelin doğrulanmasının gerekli olduğunu ve yapısal model tarafından oluşturulan hipotezlerin analiz edilen veriler tarafından desteklenip desteklenmeyeceğinin belirlenmesine yardımcı olacağını vurgulamaktadır. Yapısal modelin analiz edilmesi için değişkenlere ait yol katsayısı (β), anlamlılık değeri (p), determinasyon katsayısı (R^2), çapraz doğrulanmış artıklık (Q^2) ve etki büyüklüğü (f^2) değerlerinin analiz edilmesi gereklidir (Hair vd. 2014). Bu doğrultuda analiz edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Yol katsayısı, (β) değişkenlerin birbirleri arasındaki ilişkileri ölçmeye yarayan değerdir (Urbach ve Ahlemann 2010). Yol katsayısında dikkat edilecek önemli bir hususta cebirsel işaretlerin kontrol edilmesi gerekliliğidir. Çünkü ilişki kurulan değişkenler birbiriyle negatif yönde ilişki yapısına sahip olabilirler. Hipotezlerin kabul veya ret durumunun belirlenmesi içinse anlamlılık değerlerinin (p) bilinmesi gerekmektedir.

Yapılan çalışmada yol katsayısının hesaplanmasında ve hangi ilişkilerin kabul veya ret olacağını belirlerken SmartPLS 3 programından 5000 alt örneklem ile bir önyükleme (Bootstrapping) gerçekleştirilmiştir. Araştırmadaki değişkenlere ilişkin hipotezler, yol

katsayısı (β), anlamlılık değeri (p), t değeri ve hipotez kabul durumu Çizelge 4.7’de verilmiştir.

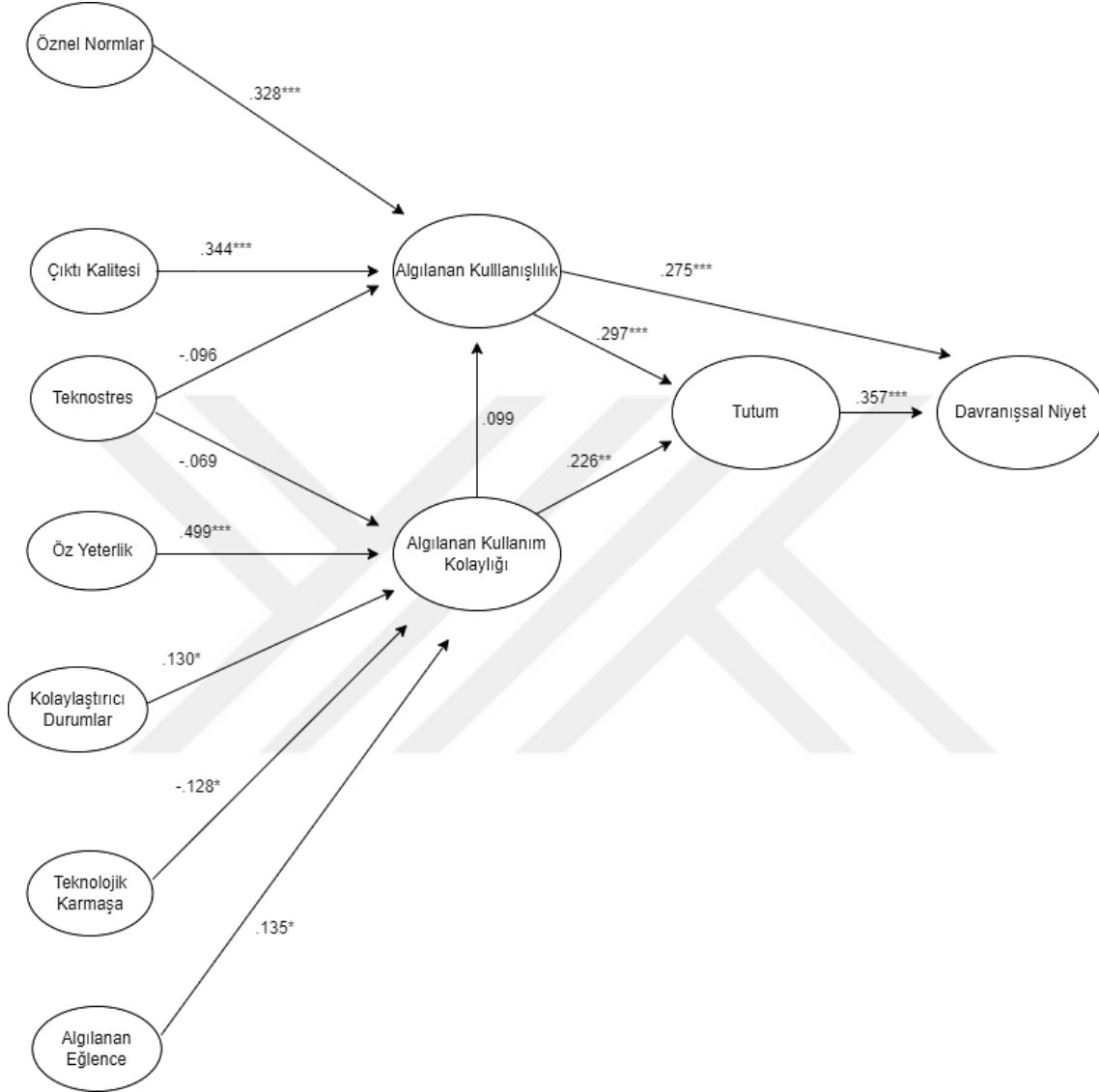
Çizelge 4.7 Hipotezler, yol katsayısı, p değeri, t değeri.

Hipotezler	Yol Katsayısı	p Değeri	t Değeri	Sonuç
AKK -> AK	0,099	0,104	1,627	Ret
AKK -> KYT	0,226	0,003	2,957	Kabul
AK -> KYT	0,297	0,000	4,024	Kabul
AK -> DN	0,275	0,000	3,994	Kabul
KYT -> DN	0,357	0,000	4,985	Kabul
ÖN -> AK	0,328	0,000	3,995	Kabul
ÇK -> AK	0,344	0,000	3,800	Kabul
T -> AK	-0,096	0,072	1,799	Ret
T -> AKK	-0,069	0,250	1,150	Ret
ÖY -> AKK	0,499	0,000	8,963	Kabul
KD -> AKK	0,130	0,022	2,291	Kabul
TK -> AKK	-0,128	0,030	2,166	Kabul
AE -> AKK	0,135	0,022	2,287	Kabul

Not: AE: Algılanan Eğlence, AKK: Algılanan Kullanım Kolaylığı, AK: Algılanan Kullanışlılık, DN: Davranışsal Niyet, KD: Kolaylaştırıcı Durumlar, TK: Teknolojik Karmaşa, T: Teknostres, KYT: Kullanıma Yönelik Tutum, ÇK: Çıktı Kalitesi, ÖY: Öz Yeterlik, ÖN: Özel Normlar, p Değeri: Anlamlılık Değeri, t değeri: t testi

Çizelge incelendiğinde 13 adet hipotez test edilmiş olup AK’nin ($\beta=0,275$, $p=0,000$) ve KYT’nin ($\beta=0,357$, $p=0,000$); DN’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı; AKK’nin ($\beta=0,226$, $p=0,003$) ve AK’nin ($\beta=0,297$, $p=0,000$) KYT’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı; ÖN’nin AK’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı ($\beta=0,328$ $p=0,000$); ÇK’nin AK’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı ($\beta=0,344$, $p=0,000$); AKK’nin AK’yi anlamlı bir şekilde yordamadığı ($\beta=0,099$, $p=0,104$); T’nin AK’yi anlamlı bir şekilde yordamadığı ($\beta=-0,096$, $p=0,072$); ÖY’nin AKK’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı ($\beta=0,499$, $p=0,000$); KD’nin AKK’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı ($\beta=0,130$, $p=0,022$); TK’nin AKK’yi negatif ve anlamlı bir şekilde yordadığı ($\beta=-0,128$, $p=0,030$) ve AE’nin AKK’yi pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı ($\beta=0,135$, $p=0,022$) ve T’nin AKK’yi anlamlı bir şekilde yordamadığı ($\beta=-0,069$ $p=0,250$) sonuçları bulunmuştur. Analiz sonuçlarına bakıldığında H2, H3, H4, H5, H6, H7, H10, H11, H12 ve H13 hipotezleri kabul edilmiş olup H1, H8 ve H9 hipotezleri reddedilmiştir. Sonuç

olarak 13 adet hipotezden 10 tanesi kabul edilmiş olup 3 adet hipotez reddedilmiştir (bkz. Şekil 2.6).

Şekil 4.1 Yapısal model analizi

Not: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

İkinci kısım olarak modelin tahmin düzeyini belirlemek için determinasyon katsayısı (R^2) çapraz doğrulanmış artıklık (Q^2) ve etki büyüklüğü (f^2) değerlerinden yararlanılmış ve bu değerler Çizelge 4.8’de verilmiştir.

Çizelge 4.8 Determinasyon Katsayısı (R^2) , Çapraz Doğrulanmış Artıklık (Q^2) ve Etki Büyüklüğü (f^2) Değerleri.

İçsel Değişkenler	Yol	R^2	Q^2	f^2
AKK	ÖY -> AKK	0,474	0,385	0,352
	KD -> AKK			0,027
	TK -> AKK			0,023
	T -> AKK			0,006
	AE -> AKK			0,024
AK	AKK -> AK	0,503	0,427	0,015
	T -> AK			0,017
	ÇK -> AK			0,101
	ÖN -> AK			0,108
DN	AK -> DN	0,279	0,221	0,089
	KYT -> DN			0,150
KYT	AKK -> KYT	0,195	0,142	0,052
	AK -> KYT			0,091

Hair vd. (2014) R^2 'nin dış değişkenlerin, içsel değişkenler üzerinde bulunan varyans etkisini ölçmeye yaradığını belirtmektedir. Hair vd. (2011) determinasyon katsayısı değerlerinin 0,75 olması durumunda önemli, 0,50 olması durumunda orta ve 0,25 olması durumunda zayıf olduğunu belirtmektedir. Buna göre kurulan modelin determinasyon katsayısı $R^2=27,9$ 'dur. Bu değer AK ve KYT'nin davranışsal niyet üzerindeki varyansın %27,9 unu açıklamaktadır şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca ÖN, ÇK ve T ve AKK'nin algılanan kullanılabilirlik üzerindeki varyansın %50,3'ünü, ÖY, KD, TK, T ve AE'nin algılanan kullanım kolaylığı üzerindeki varyansın %47,4'ünü, AK ve AKK'nin kullanıma yönelik tutum üzerindeki varyansın %19,5'ini, açıkladığı görülmektedir.

Modelin tahmini alaka seviyesini belirlemek için çapraz doğrulanmış artıklık (Q^2) değerlerinden faydalanılmıştır. Eom vd. (2006) R^2 'nin incelenmesinin ardından yapılan modele ait öngörülen uygunluğu belirlemek adına Q^2 değerlerinden faydalanılabileceğini belirtmektedir. Q^2 , gözlenen değerlerin modele ve onun parametre tahminleri tarafından ne kadar iyi ve başarılı üretildiğini belirlemeye yarayan ölçü olarak tanımlanmaktadır. (Eom vd. 2006). Hair vd. (2011) modelin tahmini alaka düzeyinin her içsel değişkene ait yapı için sıfırdan büyük olması durumunda tahmini alaka seviyesinin anlamlı olacağını belirtmektedir. Araştırmada elde edilen analiz sonuçlarına göre Q^2 değerlerinin DN için

0,221, AKK için 0,385 ve AK için 0,427 ve KYT için 0,142 olduğu görülmektedir. Modelde elde edilen Q^2 değerleri yapılan araştırmanın iyi bir alaka seviyesine sahip olduğunu göstermektedir.

Her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişkenler üzerindeki görel etkilerini tespit edebilmek için f^2 değerleri incelenmektedir (Çalışkan 2023). Cohen (1988) f^2 değerlerinin 0,02 - 0,15 olması durumunda zayıf, 0,15 - 0,35 olması durumunda orta ve 0,35 ve üzeri olması durumunda yüksek düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu belirtmektedir. Analiz edilen çalışmaya bakıldığında AKK'ye etki eden yapıların f^2 değerleri ÖY için 0,352, KD için 0,027, TK için 0,023, T için 0,006 ve AE için 0,024 olduğu görülmektedir. Bu değerler ÖY'nin AKK üzerinde yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. KD, AE, TK değişkenlerinin AKK üzerinde zayıf bir etkiye sahip olduğu, T değişkeninin ise AKK üzerinde herhangi bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir. AK'ye etki eden yapıların f^2 değerleri AKK için 0,015, T için 0,017, ÇK için 0,101 ve ÖN için 0,108 olduğu görülmektedir. Bu değerlere göre ÖN'nin ve ÇK'nin AK üzerinde zayıf bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. AKK ve T'nin ise AK üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. DN'ye etki eden yapıların f^2 değerleri AK için 0,089, KYT için 0,150 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler KYT'nin ve AK'nin DN üzerinde zayıf bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Son olarak KYT'ye etki eden yapıların f^2 değerleri AKK için 0,052, AK için 0,091 olduğunu göstermekte olup AK'nin ve AKK'nin KYT üzerinde zayıf bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada kamu kurumunda görevli personellerin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik kabul ve kullanımlarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Teknoloji Kabul Modeli'nde yer alan değişkenlere ek olarak bazı değişkenler eklenerek Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına bakıldığında kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik niyetlerinde algılanan kullanışlılık ve kullanıma yönelik tutumun anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Ayrıca kamu personellerinin bu araçlara yönelik tutumlarının belirlenmesinde ise algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılık değişkenlerinin etkisi olduğu ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Araştırmanın diğer sonuçlarına bakıldığında ise algılanan kullanışlılık değişkeninin, çıktı kalitesi ve öznel normlar tarafından anlamlı bir biçimde yordandığı bulunmuştur. Son olarak kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik algıladıkları kullanım kolaylıkları, öz yeterlik, kolaylaştırıcı durumlar, teknolojik karmaşa ve algılanan eğlence tarafından etkilendiği çalışma bulguları arasındadır.

Çevrimiçi konferans araçlarına yönelik tutumun kamu personellerinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik davranışsal niyetlerine pozitif ve anlamlı bir şekilde etki ettiği görülmektedir. Alanyazında tutum ile davranışsal niyet arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu çalışmalar mevcuttur (El-Gayar vd. 2011, Turan 2011, Cheon vd. 2012, Teo vd. 2012). Alanyazındaki benzer araştırma sonuçları bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Davis vd. (1989) ise davranışsal niyetin, algılanan kullanışlılık ve kullanıma yönelik tutum değişkenlerinden etkilendiğini belirtmektedir. Teo vd. (2012) tutum ile davranışsal niyet arasındaki ilişkinin anlamlı olarak analiz edilmesinin sebebini öğretmen adaylarının bilgisayar kullanıma yönelik olumlu duygularının bu aracı kullanmaya devam etme niyetlerinde pozitif ve yüksek bir etki yaratacağını ve bilgisayar teknolojilerini kullanmaya devam etmesinden kaynaklandığını belirtmektedir. Bu çalışma kapsamında kamu kurumunda görevli personellerin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik olumlu duygular geliştirmiş olabilirler. Çünkü kamu personelinin büyük çoğunluğu bu araçları bir yıldan uzun süre kullandıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla personelin bu araçlara yönelik geliştirdikleri olumlu duygular, gelecekte bu araçları kullanmaya yönelik niyetlerini etkilemiş olabilir.

Algılanan kullanılabilirliğin kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik davranışsal niyetlerine pozitif ve anlamlı bir şekilde etki ettiği bulunmuştur. Alanyazında ise algılanan kullanılabilirlik ile davranışsal niyet arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Davis vd. 1989, Turan ve Çolakoğlu 2008, Teo vd. 2011, Escobar-Rodriguez ve Monge-Lozano 2012, Miao vd. 2017, Saheb 2020). Dolayısıyla araştırmamızın bu sonucu alanyazındaki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Davis vd. (1989) algılanan kullanılabilirliğin bireylerin davranışsal niyetlerini güçlü bir şekilde etkilediğini belirtmektedir. Turan ve Çolakoğlu (2008) öğretim elemanlarının teknoloji kabulüne ve kullanımına yönelik bir çalışmada öğretim elemanlarının teknolojileri işlerinde kullanmalarının performanslarını artıracığına inanmalarının, bu teknolojilerin kabul ve kullanılma şansını da artıracığını düşüncelerinden kaynaklandığına bağlamaktadır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçta bakıldığında kamu kurumunda görevli personeller görevleri nedeniyle bu araçları bazı işlerinde kullanabilmektedirler. Örneğin hizmet içi eğitimler, yapılması gereken toplantılar, personellerin görevleriyle ilgili yapılacak olan ekip çalışmalarında bu araçların kullanılması gerekmektedir. Bu durumda onların bu araçların kendilerine iş süreçlerinde fayda ve performanslarında olumlu katkı sağlayabileceğini deneyimlemiş olabilirler. Dolayısıyla bu gibi durumlar onların bu araçları gelecekte kullanma niyetlerini etkileyebilir.

Bir diğer çalışma sonucuna göre algılanan kullanılabilirliğin kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik tutumlarını pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Çıkan bu sonuç alanyazında algılanan kullanılabilirlik ve tutum arasındaki pozitif ve anlamlı ilişkiyi gösteren çalışmalarla örtüşmektedir (Jahangir ve Begum 2008, Özer vd. 2010, Teo vd. 2011, Guritno ve Siringoringo 2013, Bektaş 2019). Gefen ve Straup (1997) algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığının kullanıma yönelik tutumu doğrudan etkilediğini belirtmektedir. Bektaş (2019) kamu personelinin elektronik imza kullanımını etkileyen faktörleri incelediği çalışmada kamu personelinin bilgi teknolojilerinin kendilerine fayda ve verim sağlayacağını algıladıklarında e-imza kullanımına yönelik pozitif bir tutum oluşturacağını ve bu araçlara olumsuz bir direnç göstermeyeceklerine bağlamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını

kullanarak yaptıkları işleri kendilerine fayda ve verim sağladığını düşündüklerinde, bu araçları kullanmaya yönelik tutumlarının bundan etkileneceği söylenebilir. Diğer bir deyişle kamu kurumunda görevli personeller bu araçların işlerinde birtakım katkılar sunduğunu algıladıklarında, bu araçlara yönelik pozitif duygularının gelişeceği söylenebilir.

Bir başka hipoteze yönelik çalışma sonucunda algılanan kullanım kolaylığının çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik tutumu pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Alanyazında algılanan kullanım kolaylığı ile tutum arasındaki pozitif ve anlamlı ilişkiyi gösteren çalışmalar mevcuttur (Jahangir ve Begum 2008, Özer vd. 2010, Guritno ve Siringoringo 2013, Turan ve Haşit 2014, Rahmiati ve Yuannita 2019, Bayraktar ve Bozkurt, 2021). Rahmiati ve Yuannita (2019) tüketicilerin çevrimiçi siteleri veya mağazaları kolay bulmaları durumunda tüketicilerin tutumlarında pozitif bir etki yaratacağına belirtmiştir. Araştırmada çıkan bu sonuç alanyazındaki diğer yapılan çalışmalarca desteklenmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuca bakıldığında kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımını kolay ve basit bulmalarının, arayüzlerinin anlaşılır olması, çok fazla çaba sarf etmeden kullanılabilmesi gibi hususlar bu araçları kullanıma yönelik tutumlarında pozitif bir etki yarattığı düşünülebilir.

Algılanan kullanılabilirliği etkileyen faktörlere ilişkin olarak çıktı kalitesinin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik algılanan kullanılabilirliği pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Literatürde çıktı kalitesi ile algılanan kullanılabilirlik arasında pozitif bir ilişkinin olduğuna yönelik çalışmalar (Venkatesh ve Davis 2000, Nguyen vd. 2021) bu sonucu destekler niteliktedir. Nguyen vd. (2021) COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim alan öğrencilerin video konferans araçlarını kullanmalarına etki eden faktörleri incelediği çalışmada öğrencilerin video konferans araçlarından yüksek çıktı almalarının bu araçları uzaktan eğitimde kullanmalarına fayda ve yarar sağlayacağına ve olumlu katkı yapacağı şeklinde sonuca ulaşmıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuca bakıldığında kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımı sonucunda elde ettikleri çıktıların olumlu olması durumu personellerin performans ve verimliliklerine pozitif olarak yansıtılabilir. Dolayısıyla bu

araçların kullanımından alınan başarılı çıktıların mesleklerine yönelik fayda sağlayacağı algılarına olumlu etkide bulunabileceği söylenebilir.

Bir diğer faktör olan öznel normların çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik algılanan kullanışlılığa pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Alanyazında öznel normlar ile algılanan kullanışlılık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Schepers ve Wetzels 2007, Turan ve Çolakoğlu 2008, Ducey ve Convert 2016). Ursavaş (2014) ise öznel norm değişkeninin algılanan kullanışlılık, kullanıma yönelik tutum ve davranışsal niyet üzerinde etkilerinin olduğunu belirtmektedir. Lee vd. (2007) web tabanlı müzakere destek sisteminin kullanılmasını etkileyen faktörleri inceleyen bir çalışma yürütmüştür. Öznel normların algılanan kullanışlılık arasındaki ilişkinin anlamlı bulunmasının sebebini ise bireylerin müzakere destek sistemini önem verdikleri kişiler, yöneticiler veya meslektaşlarının teşviki sayesinde kullandıklarında performanslarında artış olacağına bağlamaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada elde edilen sonuç alanyazındaki çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Buna göre, kamu kurumunda çalışan personellerin için önemli olan, değer verdikleri iş arkadaşlarının, amirlerinin, müdür veya yöneticilerinin teşvikleri ve cesaretlendirmeleri personellerin performanslarında ve verimliliklerinde artışa sebep olabilir.

Bir diğer sonuca göre algılanan kullanım kolaylığının çevrimiçi konferans araçlarının kullanıma yönelik algılanan kullanışlılığa etki eden bir faktör olmadığı görülmektedir. Alanyazındaki benzer araştırmalar bu bulguyu destekler niteliktedir (Escobar-Rodriguez ve Monge-Lozano 2012, Tosun 2022). Ancak genel anlamda yapılan çalışmalar algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılık arasında pozitif ve anlamlı ilişkinin olduğunu belirtmektedir (Deng 2013, Terzis vd. 2013, Miao vd. 2017, Saheb 2020). Ursavaş (2014) TKM çalışmalarında algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılık arasındaki ilişkinin çok sık araştırıldığını vurgulamaktadır. Escobar-Rodriguez ve Monge-Lozano (2012) öğrencilerin Moodle kullanma niyetlerine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Algılanan kullanım kolaylığı ile algılanan kullanışlılık ilişkilerinin anlamsız çıkmasının sebebini ise öğrencilerin farklı sosyal medya araçlarını (Facebook, Twitter vb.) çok sık kullandıklarını ve Moodle uygulamasını gördüklerinde aşına olmalarına bağlamaktadır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuca bakıldığında kamu kurumunda çalışan personellerin

çevrimiçi konferans araçlarının kullanımını kolay olmasının onlara bu araçları kullandıklarında fayda sağlayacağını veya performanslarında artış yaşanacağı anlamına gelmiyor olabilir. Ya da kamu personellerinin bu araçlara yönelik başka platformlardan yatkınlığının bulunduğu bu sebepten dolayı bir aşinalık olduğu da düşünülebilir.

Teknostresin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerini anlamlı bir şekilde etkilemediği görülmektedir. Alanyazında teknostresin algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığını negatif ve anlamlı şekilde yordadığı çalışmalar bulunmaktadır (Dorukbaşı 2022, Anindita vd. 2023). Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarında herhangi bir huzursuzluk, korku, kaygı ve uyum sorunu yaşamamalarından veya bu araçları kullanma konusunda bir baskı hissetmemelerinden dolayı üstlerinde bir gerginlik duymadan rahat bir şekilde kullanmış olabilecekleri düşünülebilir.

Algılanan kullanım kolaylığını yordayan değişkenlerden öz yeterliğin anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. Alanyazında öz yeterlik ile algılanan kullanım kolaylığı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğuna yönelik çalışmalar mevcuttur (Luarn ve Lin 2005, Lee 2013, Bayraktar ve Bozkurt 2021). Venkatesh (2000) öz yeterliğin, algılanan kullanım kolaylığını belirlemede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Ayrıca Al-Madadha vd. (2022) ve Park (2014)'ta çalışmalarında öz yeterlik ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki güçlü etkiyi doğrulamaktadır. Çalışma bulgularında elde edilen sonuç ise alanyazındaki çalışmaları destekler niteliktedir. Bayraktar ve Bozkurt (2021) bilgi uzmanlarının bilgi teknolojisi kullanımını Teknoloji Kabul Modeli ile inceleyen bir çalışma yürütmüştür. Öz yeterlik ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişkinin pozitif ve anlamlı çıkmasının sebebini ise bilgi uzmanlarının bilgi teknolojileri konusunda kendilerine olan özgüvenlerinin ve kullanmaya yönelik inançlarının yüksek olması durumunda bu teknolojileri kolay ve çaba gerektirmeden kullanmalarına bağlamaktadır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında kamu kurumunda çalışan personeller kendilerine çevrimiçi konferans araçlarını kullanabilecekleri konusunda kendilerine inandıkları takdirde, personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kolay bir şekilde kullanabilecekleri düşünülebilir.

Algılanan eğlencenin kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik algılanan kullanım kolaylığını pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Alanyazında algılanan eğlence ile algılanan kullanım kolaylığı arasında pozitif bir ilişkinin olduğuna yönelik çalışmalar mevcuttur (Teo ve Noyes 2011, Terzis ve Economides 2011, Bayraktar ve Bozkurt 2021). Davis vd. (1992) çalışmasında algılanan eğlence ve algılanan kullanılabilirliğin, algılanan kullanım kolaylığı ve çıktı kalitesine ait kullanma niyetlerine güçlü bir şekilde aracılık ettiğini belirtmektedir. Çalışma bulgularında elde edilen sonuç ise alanyazındaki çalışmalarla uyusmaktadır. Teo ve Noyes (2011) öğretmen adaylarının algılanan eğlence ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişkiyi öğretmen adaylarının bir teknolojiyi kullanmaktan keyif aldıklarında o teknolojinin kullanımının basit ve fazla çaba gerektirmeden kullanılabilirliğine bağlamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanırken eğlenmeleri ve bu araçları kullanırken zevk almaları bu tür araçların kullanımını kolay bulmalarına ve zorlanmadan rahat bir şekilde kullanmaya hâkim olmalarına imkân sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Bir diğer değişken olan kolaylaştırıcı durumların çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik algılanan kullanım kolaylığını pozitif ve anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Alanyazında kolaylaştırıcı durumların algılanan kullanım kolaylığı ile pozitif ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğu çalışmalar mevcuttur (Venkatesh ve Davis 2000, El-Gayar vd. 2011, Teo vd. 2012). Kolaylaştırıcı durumların algılanan kullanım kolaylığı ile pozitif ve anlamlı ilişkisinin bulunduğu alanyazın çalışmaları ile desteklenmektedir. Teo vd. (2012) Türkiye'deki öğretmen adaylarının bilgisayar kullanımına yönelik davranışsal niyeti ölçecek bir çalışma yürütmüştür. Kolaylaştırıcı durumlar ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişkinin anlamlı çıkmasının sebebini ise öğretmen adaylarının yeterli kolaylaştırıcı durumların (teknik altyapı, personel) sağlanması durumunda bu tür araçları daha kolay ve çaba gerektirmeden kullanabilmelerinin mümkün olabileceğine bağlamaktadır. Çalışmada ortaya çıkan sonuca bakıldığında kamu kurumunda görevli personellerin bu araçları kullanırken çevresel faktörlerin (mekân, internet altyapısı, bilgisayar vb.) uygun olarak bir biçimde sağlanması, kurumlarda kullanılan çevrimiçi konferans araçlarına yönelik kılavuz/bilgi formu gibi kitapçıkların veya rehberlerin sunulması ve gerekli uzman desteğinin

verilmesi personellerin bu araçları kullanmasını kolaylaştırabilir. Bu da kolaylaştırıcı durumların önemini açığa çıkarmaktadır.

Bir başka hipoteze yönelik çalışma bulgusunda teknolojik karmaşanın kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarının kullanımına yönelik algılanan kullanım kolaylığını negatif ve anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Alanyazında teknolojik karmaşa ile algılanan kullanım kolaylığı arasında negatif ve anlamlı ilişkiyi gösteren çalışmalar mevcuttur (Teo vd. 2012, Ursavaş 2014, Bayraktar ve Bozkurt 2021). Ursavaş (2014) öğretmenlerin bilişim teknolojilerini kullanmaya yönelik davranışlarını etkileyen faktörler üzerinde bir çalışma yürütmüştür. Teknolojik karmaşa ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişkinin negatif ve anlamlı olmasının sebebini ise karmaşık yapıda olan teknolojilerin öğretmenler üzerinde negatif bir etki yaratacağını ve bu teknolojileri kullanmaktan kaçınacaklarına bağlamaktadır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında kamu kurumunda çalışan personellere çevrimiçi konferans araçlarının karmaşık yapıda gelmesi ve kullanımlarının çok fazla zaman alması bu araçların kullanım kolaylıklarına yönelik algılarını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülebilir.

5.1 Öneriler

Yapılan çalışma bir bütün olarak değerlendirildiğinde kamu kurumunda çalışan personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaya yönelik kabul durumları yeni bir model çerçevesinde incelenmiş olup model güvenilir ve geçerli bir biçimde teknolojinin benimsenmesi ile ilgili alanyazına katkı sağladığı söylenebilir. Ayrıca bu çalışma Türkiye'deki kamu personellerinin çevrimiçi konferans araçlarını benimsemesine dair ilk çalışmalar arasında yer almaktadır. Bu yönüyle de araştırılan faktörler bağlamında aşağıdaki öneriler sağlayabilir.

Davranışsal niyeti etkileyen faktörler açısından bakılacak olursa kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarında bu araçların kendilerine fayda sağlayacağını bilmesi ve bu araçları kullanmaya yönelik olumlu duygu geliştirmeleri önemlidir. Bu bağlamda bu araçların kullanımının işlerinde ne gibi verimlilik artışı sağlayacağı, zaman bakımından ne gibi avantajlar sağlayacağı, yüz yüze toplantıya göre

işlerine ne gibi pozitif katkılar sağlayacağı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılabilir. Ayrıca bu araçları kullanan diğer iş arkadaşlarının, yöneticilerin bu araçları kullanma noktasındaki sosyal etkileri de önemli olduğu görüldüğünden sosyal çevrenin kullanma yönündeki cesaretlendirmeleri gerekli olabilir. Ayrıca kamu personelinin bu araçları istekli olarak kullanmalarını ve bu araçları kullanmaya yönelik öz güvenlerini artırmak için yöneticilerin veya bu işle ilgilenen sorumluların, personellere bu araçları başarılı bir şekilde kullanacaklarına yönelik olumlu söylemleri, bu araçların kullanımında sıkıntı yaşanması durumunda ulaşabilecekleri personellerin bulunması, hızlı internet altyapısı ve gerekli ortamın sağlanması gibi gerekli önlemleri alması ve kolaylaştırıcı durumları sağlaması gerekebilir.

Bir diğer bakımdan kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarına yönelik olumlu tutum geliştirmeleri adına bu işlerle ilgili sorumlu yöneticilerin kurumda bulunan personellerin bilgi ve tecrübesine uygun basit kullanıma sahip bir çevrimiçi konferans aracının seçilmesi ve bu araçları kullanırken performans ve verim artışının sağlanabilmesi için her personelin önceden bu araçları kullanması hususunda gerekli adımlar atılabilir.

Araştırmaya algılanan kullanılabilirlik açısından bakılacak olursa kamu personelinin çevrimiçi konferans araçlarını kullandıklarında kendilerine bu araçları faydalı ve verimli hale getirebilmeleri için farklı kaynaklardan kullandıkları araçlar hakkında bilgi toplaması önerilebilir. Ayrıca personellerin bu araçların kullanımını kolay bulmalarının veya bu araçları kullanmaktan sıkılmamalarının sağlanması için ise personelin kurumunda kullandıkları çevrimiçi konferans araçlarını kullanıp pratik yapması önerilebilir. Kamu personelinin bu araçları kullandıklarında yüksek çıktı kalitesi alabilmesi için performanslarını ve verimliliklerini artıracak ortamın ve koşulun sağlanması önerilebilir. Personellerin bu araçlardan verim alabilmesi ve bu araçlardan sıkılıp, bıkmalarının önlenmesi için belirli aralar verilip bu araçların kullanılması önerilebilir.

Araştırmaya algılanan kullanım kolaylığı açısından bakılacak olursa kamu personellerin kendine güvenmesi ve başarabileceğine inanması, bu araçları kullanırken kendini mutlu edebilmesi ve bu araçlardan kendine fayda sağladığı için zevk alması, bu araçların

kullanımının uzun zaman aldığı durumlarda ise belirli aralıklarda mola vermesi ve kendini dinlendirip tekrardan çalışmaya devam etmesi, kurumun üst yönetimi tarafından teknik desteğin sağlanması, bu araçlara yönelik kılavuz/bilgi formlarının hazırlanması, gerekli altyapıların oluşturulması önerilebilir. Ayrıca personellerin çevrimiçi konferans araçlarını kullanmaktan sıkılıp bıkmamaları için kurum yöneticilerinin personellerine aracı kullanırken görevi esnasında gereken kolaylığı ve boşluğu sağlamaları önerilebilir.

Teknolojik karmaşa açısından bakılacak olursa çevrimiçi konferans araçlarını tasarlayan kişiler bu araçları daha sade ve basit bir yapıda geliştirebilirler. Algılanan kullanım kolaylığı açısından kamu personeli hedeflerine ulaşmak için kullandıkları bu araçları kolay ve sade bulması durumunda bu araçların kullanımını daha çabuk öğrenebilir. Dolayısıyla bu araçları tasarlayan kişiler sadeliğe ve kolaylığa önem vermesi bireylerin bu araçları daha az zamanda öğrenmesine neden olacaktır.

Çalışmanın daha sonraki araştırmalar için ise bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Gelecekteki araştırmalar mevcut çalışmadaki Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli'nde kullanılan değişkenlere ek olarak farklı değişkenler eklenerek veya farklı model veya kuramlar entegre edilerek yeniden yürütülebilir. Aynı araştırma farklı kurumlardaki çalışan katılımcılarla tekrar edilebilir. Mevcut araştırma nicel araştırma deseniyle yürütülmüş olup ileride yapılacak araştırmalarda niyeti etkileyen faktörler karma bir araştırma modeli ile derinlemesine incelenebilir.

6. KAYNAKLAR

- Agarwal R, Ahuja M, Carter P E, Gans M, 1998, Early and Late Adopters of IT Innovations: Extensions to Innovation Diffusion Theory, Proceedings of the DIGIT Conference, 1, 1-18.
- Agrebi S, Jallais J, 2015, Explain the Intention to Use Smartphones for Mobile Shopping, Journal of Retailing and Consumer Services, 22, 16-23.
- Ajzen I, 1991, The Theory of Planned Behavior, Organizational Behavior and Human Decision Processes, 50, 179-211.
- Ajzen I, Fishbein M, 1977, Attitude-Behavior Relations: A Theoretical Analysis and Review of Empirical Research, Psychological Bulletin, 84, 888-918.
- Ajzen I, Fishbein M, 1980, Understanding Attitudes and Predicting Social Behaviour, Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 278p, Article number 5726878.
- Akgün F, 2019, Öğretim Elemanlarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Kabulleri ve Teknostres Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 9, 40-66.
- Al-Madadha A, Al Khasawneh M H, Al Haddid O, Al-Adwan A S, 2022, Adoption of Telecommuting in the Banking Industry: A Technology Acceptance Model Approach, Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management, 17, 443-470.
- Anderson J C, Gerbing D W, 1982, Some Methods For Respecifying Measurement Models to Obtain Unidimensional Construct Measurement, Journal of Marketing Research, 19, 453-460.
- Anindita R, Lukito L, Amalia L, 2023, Teachers and Technostress During Covid-19 Pandemic: A Modification of Technology Acceptance Model, In International Conference on Education, Humanities, Social Science, 237-249.
- Arslan H, Şahin İ, 2013, Hizmet içi Eğitimlerin Video Konferans Sistemiyle Verilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri, Journal of Instructional Technologies and Teacher Education, 1, 34-41.

- Atalmış E H, 2022, Tarama Araştırmaları, Şen S (Ed.), Yıldırım İ (Ed.), Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayıncılık, 515s, Ankara.
- Ay N, 2015, İş Ortamında Oyunlaştırmanın Kullanımı: Teknoloji Kabul Modeli, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 105s, İstanbul.
- Baber H, 2021, Modelling the Acceptance of E-learning During the Pandemic of COVID-19-A Study of South Korea, The International Journal of Management Education, 19, Article number 100503.
- Bach N N, 2021, An Overview of Distance Education During the Pandemic: Student-Teacher Communication Over Videoconferencing Platforms, Corvinus University of Budapest, Faculty of Social Sciences Institute of Behavioral Sciences and Communication Theory, Ph.D.Thesis, 77p, Budapest.
- Bailey D R, Almusharraf N, Almusharraf A, 2022, Video Conferencing in the E-learning Context: Explaining Learning Outcome With the Technology Acceptance Model, Education and Information Technologies, 27, 7679-7698.
- Bandura A, 1982, Self-efficacy Mechanism in Human Agency, American Psychologist, 37, 122-147.
- Bandura A, 1986, The Explanatory and Predictive Scope of Self-Efficacy Theory, Journal of Social and Clinical Psychology, 4, 359-373.
- Bandura A, 1997, Self-efficacy: The Exercise of Control, W H Freeman and Company, 601p, New York.
- Baturay M H, 2010, Video Konferansla Pediatrik Ekg Eğitimi Alan Tıp Eğitimcilerinin Memnuniyetleri ile Bu Teknolojiyi Benimseme Düzeyleri, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6, 145-160.
- Bayraktar Ş, Bozkurt Ö Ç, 2021, Bilgi Uzmanlarının Bilgi Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi, Bilgi Dünyası, 22, 99-130.
- Bektaş Ş, 2019, Kamu Personellerinin Elektronik İmza Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 63s, İstanbul.
- Berger J I M, 2001, Perceived Consequences of Adopting the Internet Into Adult Literacy

- and Basic Education Classrooms, University of Georgia, Ph.D. Thesis, 138p, Georgia.
- Birişçi S, 2013, Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri, *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2, 24-40.
- Boyer-Davis S, 2020, Technostress in Higher Education: An Examination of Faculty Perceptions Before and During the COVID-19 Pandemic, *Journal of Business and Accounting*, 13, 42-58.
- Buluk B, Eşitti B, 2020, Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimin Turizm Lisans Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi, *Journal of Awareness*, 5, 285-298.
- Büyüköztürk Ş, 2002, Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 470-483.
- Büyüköztürk Ş, Çakmak E K, Akgün Ö E, Karadeniz Ş, Demirel F, 2020, Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, 368s, Ankara.
- Carvalho S, 2000, Modernizing and Globalizing the Learning Environment: Video-Conferencing in Education, *Proceedings of the Distance Education in Small States*, 299-309.
- Carville S, Mitchell D R, 2000, 'It's a Bit Like Star Trek': The Effectiveness of Video Conferencing, *Innovations in Education and Training International*, 37, 42-49.
- Cengiz E, 2018, İşletmelerde Bulut Bilişim Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli 3 ile İncelenmesi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 118s, Aksaray.
- Chawla A, 2020, Coronavirus (COVID-19)- 'Zoom' Application Boon or Bane, *SSRN Electronic Journal*.
- Cheon J, Lee S, Crooks S M, Song J, 2012, An Investigation of Mobile Learning Readiness in Higher Education Based on the Theory of Planned Behavior, *Computers & Education*, 59, 1054-1064.
- Cohen J, 1988, *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.), Lawrence Erlbaum Associates, 567p, Hillsdale.

- Compeau D R, Higgins C A, 1995, Computer Self-efficacy: Development of a Measure and Initial Test, MIS Quarterly, 19, 189-211.
- Çakır F S 2019, Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi (PLS-SEM) ve Bir Uygulama, Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri, 5, 111-128.
- Çalışkan S, 2023, İngilizce Öğretmenlerinin Açık Eğitim Kaynaklarından Dil İşleme Teknolojilerini Kullanmaya Devam Etme Niyetlerinin İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 79s, Afyonkarahisar.
- Çelik K, 2018, Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli: Uzaktan Eğitim Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Doktora Tezi, 112s, Ankara.
- Çivici T, Kale S, 2007, Mimari Tasarım Bürolarında Bilişim Teknolojilerinin Kullanımını Etkileyen Faktörler: Bir Yapısal Denklem Modeli, İnşaat Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı, 30, 119-128.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş, 2012, Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları, Pegem Akademi, 424s, Ankara.
- Dal Ö, 2021, Sağlık Hizmetlerinde Büyük Veri: Mobil Sağlık Uygulamalarının Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli İle İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, 142s, İstanbul.
- Damar S, 2018, SAP ERP Sistemlerine Yönelik Olarak Geliştirilmiş Bir Teknoloji Kabul Modelinin Ampirik Değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Davis F D, 1989, Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology, MIS Quarterly, 13, 319-340.
- Davis F D, Bigozzi R P, Warshaw P R, 1989, User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models, Management Science, 35, 982-1003.
- Davis F D, Bigozzi R P, Warshaw P R, 1992, Extrinsic and Intrinsic Motivation to Use Computers in the Workplace 1, Journal of Applied Social Psychology, 22, 1111-

1132.

- Davis, F D, 1985, A Technology Acceptance Model For Empirically Testing New End-User Information Systems: Theory and Results, Sloan School of Management, Massachusetts Institute of Technology, PhD Thesis, 291p, Massachusetts.
- Del Rio-Chillcce A, Jara-Monge L, Andrade-Arenas L, 2021, Analysis of the Use of Videoconferencing in the Learning Process During the Pandemic at a University in Lima, International Journal of Advanced Computer Science and Applications, 12, 870-878.
- Demir K, 2006, Rogers'ın Yeniliğin Yayılması Teorisi ve İnternette Ders Kaydı, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 47, 367-391.
- Demir M, 2019, Tüketicilerin Akıllı Ev Sistemlerini Kullanım Niyetlerine Etki Eden Unsurların Teknoloji Kabul Modeli Kapsamında İncelenmesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 62s, İstanbul.
- Deng Z, 2013, Understanding Public Users' Adoption of Mobile Health Service, International Journal of Mobile Communications, 11, 351-373.
- Doggett D A M, 2008, The Videoconferencing Classroom: What Do Students Think?, Journal of Industrial Teacher Education, 44, 29-41.
- Doğrular M M, 2019, Teknostresin Verimlilik Üzerine Etkisi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 151s, İstanbul.
- Dorukbaşı N, 2022, Sağlık Bilişim Sistemlerinde Teknolojiye Hazır Olma ve Kabul Modelinin Teknostres Üzerindeki Rolü, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, 138s, Karabük.
- Ducey A J, Coovert M D, 2016, Predicting Tablet Computer Use: An Extended Technology Acceptance Model For Physicians, Health Policy and Technology, 5, 268-284.
- Edumadze J K E, Barfi K A, Arkorful V, Baffour Jnr N O, 2022, Undergraduate Student's Perception of Using Video Conferencing Tools Under Lockdown Amidst COVID-19 Pandemic in Ghana, Interactive Learning Environments, 31, 5799-5810.

- El-Gayar O, Moran M, Hawkes M, 2011, Students' Acceptance of Tablet PCs and Implications for Educational Institutions, *Journal of Educational Technology & Society*, 14, 58-70.
- Eom S B, Wen H J, Ashill N, 2006, The Determinants of Students' Perceived Learning Outcomes and Satisfaction in University Online Education: An Empirical Investigation, *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 4, 215-235.
- Erdem H K, 2011, Kurumsal Kaynak Planlama Sistemlerinin Kullanımında Etkili Olan Faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 243s, İstanbul.
- Erten S, 2002, Kız ve Erkek Öğrencilerin Evde Enerji Tasarrufu Yapma Davranış Amaçlarının Planlanmış Davranış Teorisi Yardımıyla Araştırılması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 67-73.
- Escobar-Rodriguez T, Monge-Lozano P, 2012, The Acceptance of Moodle Technology by Business Administration Students, *Computers & Education*, 58, 1085-1093.
- Faul F, Erdfelder E, Buchner A, Lang A G, 2009, Statistical Power Analyses Using G* Power 3.1: Tests for Correlation and Regression Analyses, *Behavior Research Methods*, 41, 1149-1160.
- Finlay K A, Trafimow D, Villarreal A, 2002, Predicting Exercise and Health Behavioral Intentions: Attitudes, Subjective Norms, and Other Behavioral Determinants 1, *Journal of Applied Social Psychology*, 32, 342-356.
- Fishbein M, Ajzen I, 1975, *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Addison-Wesley Publishing Company, 578p, United States of America.
- Fornell C, Larcker D F, 1981, Structural Equation Models With Unobservable Variables and Measurement Error: Algebra and Statistics, *Journal of Marketing Research*, 18, 39-50.
- Fraenkel J R, Wallen N E, Hyun H H, 2012, *How to Design and Evaluate Research in Education* (8th ed.), Mc Graw Hill, 642p, New York.
- Gefen D, Straub D W, 1997, Gender Differences in The Perception and Use of E-mail:

- An Extension to The Technology Acceptance Model, *MIS Quarterly*, 21, 389-400.
- Gegenfurtner A, Ebner C, 2019, Webinars in Higher Education and Professional Training: A Meta-analysis and Systematic Review of Randomized Controlled Trials, *Educational Research Review*, 28, Article number 100293.
- Grant M M, Cheon J, 2007, The Value of Using Synchronous Conferencing for Instruction and Students, *Journal of Interactive Online Learning*, 6, 211-226.
- Grob M, 2015, Exploring the Acceptance of Technology for Mobile Shopping: An Empirical Investigation Among Smartphone Users, *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research*, 25, 215-235.
- Guritno S, Siringoringo H, 2013, Perceived Usefulness, Ease of Use, and Attitude Towards Online Shopping Usefulness Towards Online Airlines Ticket Purchase, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 81, 212-216.
- Gümüşsoy Ç A, 2009, Elektronik-Açık Etkileme Teknolojisinin Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli ile Açıklanması, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 166s, İstanbul.
- Hai P H, Khoa B T, 2021, Lecturers' Intention to Use Online Video Conferencing Tools: The Role of Perceived Severity, 1st Conference on Online Teaching for Mobile Education, 1-7.
- Hair J F, Hollingsworth C L, Randolph A B, Chong A Y L, 2017, An Updated and Expanded Assessment of PLS-SEM in Information Systems Research, *Industrial Management & Data Systems*, 117, 442-458.
- Hair J F, Hult G T M, Ringle C M, Sarstedt M, Danks N P, Ray S, 2021, *Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) Using R: A Workbook*, Springer Nature, 197p, Switzerland.
- Hair J F, Ringle C M, Sarstedt M, 2011, PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet, *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19, 139-151.
- Hair J F, Sarstedt M, Hopkins L, Kuppelwieser V G, 2014, *Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM): An Emerging Tool In Business*

- Research. *European Business Review*, 26, 106-121.
- Hair Jr J F, Matthews L M, Matthews R L, Sarstedt, M, 2017, PLS-SEM or CB-SEM: Updated Guidelines on Which Method to Use. *International Journal of Multivariate Data Analysis*, 1, 107-123.
- Ham S, Kim W G, Forsythe H W, 2008, Restaurant Employees' Technology Use Intention: Validating Technology Acceptance Model With External Factors, *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 17, 78-98.
- Hamutoğlu N B, 2018, Bulut Bilişim Teknolojileri Kabul Modeli 3: Ölçek Uyarlama Çalışması, *Sakarya University Journal of Education*, 8, 8-25.
- Hartwick J, Barki H, 1994, Explaining The Role of User Participation in Information System Use, *Management Science*, 40, 440-465.
- Hashim J, 2008, Factors Influencing the Acceptance of Web-based Training in Malaysia: Applying the Technology Acceptance Model, *International Journal of Training and Development*, 12, 253-264.
- Hashim K F, 2012, Understanding The Determinants of Continuous Knowledge Sharing Intention Within Business Online Communities, *Auckland University of Technology*, AUT Business School, PhD Thesis, 188p, Auckland.
- Hasırcı Y, Kızılcın Z Y, Bonab M A R, Armağan M, Üstün K, Çolak T K, 2023, Türkiye'deki Fizyoterapistlerin ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Öğrencilerinin Video Konferans Temelli Eğitim ve Toplantılara Bakış Açısı, *Journal of Health Sciences and Management*, 3, 1-6.
- Henseler J, Ringle C M, Sarstedt M, 2015, A New Criterion for Assessing Discriminant Validity in Variance-Based Structural Equation Modeling, *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43, 115-135.
- Hong X, Zhang M, Liu Q, 2021, Preschool Teachers' Technology Acceptance During the COVID-19: An Adapted Technology Acceptance Model, *Frontiers in Psychology*, 12, Article number 691492.
- Hsiao C H, Yang C, 2011, The Intellectual Development of the Technology Acceptance Model: A Co-citation Analysis, *International Journal of Information*

- Management, 31, 128-136.
- Hurst E J, 2020, Web Conferencing and Collaboration Tools and Trends, Journal of Hospital Librarianship, 20, 266-279.
- İşbulan O, 2015, Öğretmen Adaylarının Eğitim Amaçlı Facebook Kullanımlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi ve Geliştirilmesi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 193s, Sakarya.
- Jahangir N, Begum N, 2008, The Role of Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, Security and Privacy, and Customer Attitude to Engender Customer Adaptation in The Context of Electronic Banking, African Journal of Business Management, 2, 32-40.
- Kabakuş A K, 2015, Kamu Hastaneleri Bilgi Sistemlerinin Bulut Bilişim Teknolojilerine Geçme Kararının Teknoloji Kabul Modeliyle Ölçümlenmesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 175s, Erzurum.
- Kahraman T, 2020, Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Pandemisi ve Telerehabilitasyon, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5, 87-92.
- Karataş Z, 2020, COVID-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim ve Güçlenme, Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 4, 3-15.
- Kasaroğlu K, 2023, Teknoloji Kabul Modeliyle Turizm Eğitiminde Sanal Gerçeklik Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Kullanım Niyetlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 157s, İzmir.
- Khayati S, Zouaoui S K, 2013, Perceived Usefulness and Use of Information Technology: The Moderating Influences of the Dependence of a Subcontractor Towards his Contractor, Journal of Knowledge Management, Economics and Information Technology, 3, 68-77.
- Koç N E, 2022, Dijital Hastalıklara Bir Örnek: “Zoom” Yorgunluğunun Nedenleri ve Çalışanlar Üzerindeki Etkileri, Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 12, 383-400.
- Lee K C, Kang I, Kim J S, 2007, Exploring the User Interface of Negotiation Support

- Systems from the User Acceptance Perspective, *Computers in Human Behavior*, 23, 220-239.
- Lee Y H, Hsieh Y C, Chen Y H, 2013, An Investigation Of Employees' Use Of E-learning Systems: Applying the Technology Acceptance Model, *Behaviour & Information Technology*, 32, 173-189.
- Legris P, Ingham J, Colletette P, 2003, Why do People Use Information Technology? A Critical Review of the Technology Acceptance Model, *Information & Management*, 40, 191-204.
- Lodico M G, Spaulding D T, Voegtler K H, 2010, *Methods in Educational Research: From Theory to Practice*, John Wiley & Sons, 413p, San Francisco.
- Luarn P, Lin H H, 2005, Toward an Understanding of the Behavioral Intention to Use Mobile Banking, *Computers in Human Behavior*, 21, 873-891.
- MacCallum R C, Austin J T, 2000, Applications of Structural Equation Modeling In Psychological Research, *Annual Review of Psychology*, 51, 201-226.
- Marangunić N, Granić A, 2015, Technology Acceptance Model: A Literature Review from 1986 to 2013, *Universal Access in the Information Society*, 14, 81-95.
- Martínez-Torres M D R, Toral Marín S L, García F B, Vázquez S G, Oliva M A, Torres T, 2008, A Technological Acceptance of E-Learning Tools Used in Practical and Laboratory Teaching, According to the European Higher Education Area, *Behaviour & Information Technology*, 27, 495-505.
- Mathieson K, 1991, Predicting User Intentions: Comparing the Technology Acceptance Model With the Theory of Planned Behavior, *Information Systems Research*, 2, 173-191.
- Meydan C H, Şeşen H, 2011, *Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları*, Detay Yayıncılık, 138s, Ankara.
- Miao R, Wu Q, Wang Z, Zhang X, Song Y, Zhang H, vd. , 2017, Factors That Influence Users' Adoption Intention of Mobile Health: A Structural Equation Modeling Approach, *International Journal of Production Research*, 55, 5801-5815.
- Moore G C, Benbasat I, 1991, Development of an Instrument to Measure the Perceptions

of Adopting an Information Technology Innovation, *Information Systems Research*, 2, 192-222.

Mpungose C B, 2021, Lecturers' Reflections on Use of Zoom Video Conferencing Technology for E-Learning at a South African University in the Context of Coronavirus, *African Identities*, 21, 266-282.

Mukan N, Lavyrsh Y, 2020, Video Conferencing Integration at Universities: Challenges and Opportunities, *Romanian Journal for Multidimensional Education/Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12, 108-114.

Nasri W, Charfeddine L, 2012, Factors Affecting the Adoption of Internet Banking in Tunisia: An Integration Theory of Acceptance Model and Theory of Planned Behavior, *The Journal of High Technology Management Research*, 23, 1-14.

Nguyen X A, Pho D H, Luong D H, Xuan-thuc-anh C A O, 2021, Vietnamese Student's Acceptance of Using Video Conferencing Tools in Distance Learning in Covid-19 Pandemic, *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22, 139-162.

Nunnally J C, 1978, *Psychometric Theory* (2nd ed.), McGraw-Hill, 701p, New York.

Onur Z K, 2021, Kovid-19 Salgını Sürecinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Zoom Kullanımı Hakkında Öğretici Görüşleri, *Journal of Sustainable Educational Studies*, 2, 15-27.

Özcan H P, Çelik Ş S, Özer A, 2019, Bireysel Müşterilerin Mobil Bankacılık Kullanım Niyetini Etkileyen Faktörler, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9, 475-506.

Özer G, Günlük G, Özcan M, 2019, Muhasebe Akademisyenlerinin Muhasebe Eğitiminde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Kullanımına Yönelik Algılarının Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde İncelenmesi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12, 65-90.

Özer G, Özcan M, Aktaş S, 2010, Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli (TKM) ile İncelenmesi, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 5, 3278-3293.

Öztürk A, Nart S, Altunışık R, 2015, Tüketicilerin Helal Tüketim Davranışlarının

- Belirleyicileri: Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde Bir Araştırma, *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 1, 141-160.
- Panteli N, Dawson P, 2001, Video Conferencing Meetings: Changing Patterns of Business Communication, *New Technology, Work and Employment*, 16, 88-99.
- Park N, Rhoads M, Hou J, Lee K M, 2014, Understanding the Acceptance of Teleconferencing Systems Among Employees: An Extension of the Technology Acceptance Model, *Computers in Human Behavior*, 39, 118-127.
- Polach D Ç, 2021, “Yeni Kamusal” Video Konferans Ortamının Özel Mekâna Etkileri: Evin Mahremiyetinin Güncellenmesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 93s, İstanbul.
- Polat M, 2018, Eğitim Bilimlerinde PLS-SEM Yaklaşımının Kullanılabilirliği ve Bir Uygulama, *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 4, 5325-5337.
- Ragu-Nathan T S, Tarafdar M, Ragu-Nathan B S, Tu Q, 2008, The Consequences of Technostress for end Users in Organizations: Conceptual Development and Empirical Validation, *Information Systems Research*, 19, 417-433.
- Rahmiati R, Yuannita I I, 2019, The Influence of Trust, Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and Attitude on Purchase Intention, *Jurnal Kajian Manajemen Bisnis*, 8, 27-34.
- Rogers E M, 1983, *Diffusion Of Innovations Third Edition*, The Free Press, 453p, United States of America.
- Saheb T, 2020, An Empirical Investigation of the Adoption of Mobile Health Applications: Integrating Big Data and Social Media Services, *Health and Technology*, 10, 1063-1077.
- Schepers J, Wetzels M, 2007, A Meta-Analysis of the Technology Acceptance Model: Investigating Subjective Norm and Moderation Effects, *Information & Management*, 44, 90-103.
- Seyhun S, 2019, Mobil Alışveriş Uygulamalarının Benimsenmesini Etkileyen Faktörlerin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında İncelenmesi, Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 163s, Kırklareli.

- Simonson M R, Maurer M, Montag-Torardi M, Whitaker M, 1987, Development of a Standardized Test of Computer Literacy and a Computer Anxiety Index, *Journal of Educational Computing Research*, 3, 231-247.
- Singh R, Awasthi S, 2020, Updated Comparative Analysis on Video Conferencing Platforms-Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, WebEx Teams and GoToMeetings, *EasyChair Preprint*, 4026, 1-9.
- Smyth R, 2005, Broadband Videoconferencing As a Tool For Learner-Centred Distance Learning In Higher Education, *British Journal of Educational Technology*, 36, 805-820.
- Straub D, Keil M, Brenner W, 1997, Testing the Technology Acceptance Model Across Cultures: A Three Country Study, *Information & Management*, 33, 1-11.
- Tabachnick B G, Fidell L S, 2007, *Experimental Designs Using ANOVA*, Thomson/Brooks/Cole, 724p, Belmont.
- Taylor S, Todd P A, 1995, Decomposition and Crossover Effects In The Theory Of Planned Behavior: A Study of Consumer Adoption Intentions, *International Journal of Research In Marketing*, 12, 137-155.
- Taylor S, Todd P A, 1995, Understanding Information Technology Usage: A Test of Competing Models, *Information Systems Research*, 6, 144-176.
- Teo T, 2009, Modelling Technology Acceptance In Education: A Study of Pre-service Teachers, *Computers & Education*, 52, 302-312.
- Teo T, Huang F, Hoi C K W, 2018, Explicating the Influences That Explain Intention to use Technology Among English Teachers in China, *Interactive Learning Environments*, 26, 460-475.
- Teo T, Noyes J, 2011, An Assessment of the Influence of Perceived Enjoyment and Attitude on the Intention to use Technology Among Pre-Service Teachers: A Structural Equation Modeling Approach, *Computers & Education* 57, 1645-1653.
- Teo T, Ursavaş Ö F, Bahçekapılı E, 2011, Efficiency of the Technology Acceptance Model to Explain Pre-Service Teachers' Intention to use Technology: A Turkish Study, *Campus-Wide Information Systems*, 28, 93-101.

- Teo T, Ursavaş Ö F, Bahçekapılı E, 2012, An Assessment of Pre-Service Teachers' Technology Acceptance in Turkey: A Structural Equation Modeling Approach, *Asia-Pacific Education Researcher*, 21, 191-202.
- Terzis V, Economides A A, 2011, The Acceptance and use of Computer Based Assessment, *Computers & Education*, 56, 1032-1044.
- Terzis V, Moridis C N, Economides A A, 2013, Continuance Acceptance of Computer Based Assessment Through The Integration of User's Expectations and Perceptions, *Computers & Education*, 62, 50-61.
- Thompson R L, Higgins C A, Howell J M, 1991, Personal Computing: Toward a Conceptual Model of Utilization, *MIS Quarterly*, 125-143.
- Tiryaki İ, 2021, Nesnelerin İnterneti Teknolojisinin Kullanımı için Tüketici Davranış Niyetlerinin Genişletilmiş Teknoloji Kabul Modeli Kapsamında İncelenmesi, *Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*, 188s, Ankara.
- Toraman Y, Yüksel C, 2022, Covid-19 Salgını Sürecinde Tüketicilerin Yeni Teknolojileri Benimsemelerinin Teknoloji Kabul Modeli (TKM) Çerçevesinde Temassız Teslimat Özelinde İncelenmesi: Mobil Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23, 17-34.
- Torres C C, 2021, Adaptation and Validation of Technostress Creators and Technostress Inhibitors Inventories in a Spanish-Speaking Latin American Country, *Technology in Society*, 66, Article number 101660.
- Tosun M M, 2022, Bankacılık Sektörü İnsan Kaynaklarının Teknoloji Kabul Modeline Göre Toplum 5.0 Farkındalık Düzeyinin Araştırılması, *Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 75s, Konya.
- Turan A H, Çolakoğlu B E, 2008, Yüksek Öğretimde Öğretim Elemanlarının Teknoloji Kabulü ve Kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde Ampirik Bir Değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9, 106-121.
- Turan B, 2011, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli ile İncelenmesi ve Sınıf Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama, *Bilecik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 70s, Bilecik.

- Turan B, Haşit G, 2014, Teknoloji Kabul Modeli ve Sınıf Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 6, 109-119.
- Turgut Y E, 2011, Video Konferans Yoluyla Verilen Derslerde Verimliliğe Etki Eden Faktörler, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 95s, Trabzon.
- Uğur E D, 2021, Tüketici Algısı ve Tercih nedenleri: Teknoloji Kabul Modelinin Genişletilmesi ve Çevrimiçi Pazar Yerleri ile Perakendeci Çevrimiçi Alışveriş Sitelerinin Karşılaştırılması, İstanbul Kültür Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, 166s, İstanbul.
- Urbach N, Ahlemann F, 2010, Structural Equation Modeling In Information Systems Research Using Partial Least Squares, Journal of Information Technology Theory and Application (JITTA), 11, 5-40.
- Ursavaş Ö F, 2014, Öğretmenlerin Bilişim Teknolojilerini Kullanmaya Yönelik Davranışlarının Modellenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 309s, Ankara.
- Utami T L W, 2021, Technology Adoption on Online Learning During Covid-19 Pandemic: Implementation of Technology Acceptance Model (TAM), Diponegoro International Journal of Business, 4, 8-19.
- Ünal R, 2022, Video Konferans Yönteminin Hizmet İçi Eğitim Amaçlı Kullanımının Bir Tıp Uzmanlık Derneği Özelinde İncelenmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 115s, İstanbul.
- Vanduhe V Z, Nat M, Hasan H F, 2020, Continuance Intentions to Use Gamification for Training in Higher Education: Integrating the Technology Acceptance Model (TAM), Social Motivation, and Task Technology Fit (TTF), IEEE Access, 8, 21473-21484.
- Venkatesh V, Bala H, 2008, Technology Acceptance Model 3 and a Research Agenda on Interventions, Decision Sciences Institute, 39, 273-315.
- Venkatesh V, 2000, Determinants of Perceived Ease of Use: Integrating Control, Intrinsic Motivation, and Emotion Into the Technology Acceptance Model, Information Systems Research, 11, 342-365.

- Venkatesh V, Davis F D, 2000, A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies, *Management Science*, 46, 186-204.
- Venkatesh V, Morris M G, 2000, Why don't Men Ever Stop to Ask for Directions? Gender, Social Influence, and Their Role in Technology Acceptance and Usage Behavior, *MIS Quarterly*, 24, 115-139.
- Webster J, Martocchio J J, 1992, Microcomputer Playfulness: Development of a Measure With Workplace Implications, *MIS Quarterly*, 16, 201-226.
- Weston R, Gore Jr P A, 2006, A Brief Guide to Structural Equation Modeling, *The Counseling Psychologist*, 34, 719-751.
- Wu R, Yu Z, 2023, The Influence of Social Isolation, Technostress, and Personality on the Acceptance of Online Meeting Platforms During the Covid-19 Pandemic, *International Journal of Human-Computer Interaction*, 39, 3388-3405.
- Yavuz C, 2021, Covid-19 Pandemisinde Yaşlılara Video Konferans Yöntemiyle Uygulanan Destek Programının Psikososyal Sağlıkları Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi 114s, İzmir.
- Yıldırım M, 2022, Örneklem ve Örnekleme Yöntemleri, Şen S (Ed.), Yıldırım İ (Ed.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayıncılık, 515s, Ankara.
- Yıldırım S C, Kaplan B, 2019, Mobil Uygulama Kullanımının Benimsenmesi: Teknoloji Kabul Modeli İle Bir Çalışma, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10, 22-51.
- Yılmaz E, 2006, Mantıklı Eylem Teorisi ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımı Üzerine Bir Uygulama, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 80s, Gebze.

İnternet Kaynakları

- 1- <https://www.statista.com/statistics/1259905/zoom-website>, 05.11.2023.
- 2- <https://www.statista.com/statistics/1033742/worldwide-microsoft-teams-daily-and-monthlyusers>, 05.11.2023.

- 3- <https://www.gizchina.com/2020/07/09/microsoft-teams-starts-to-force-video-conferencing-market>, 05.11.2023.
- 4- <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>, 19.11.2023.
- 5- <https://sozluk.gov.tr>, 27.11.2023.

EKLER

EK 1. Çevrimiçi Toplantı Araçları Kabulü Ölçeği

Kamu Personelinin Çevrimiçi Toplantı Araçları Kabulü Ölçeği
Katılıma Bilgilendirme ve Rıza Formu

Değerli Katılımcılar,

Bu form kamu kurumları çalışanlarının çevrimiçi toplantı araçları kullanma deneyimlerine göre, bu araçları kullanmaya yönelik niyetlerini belirlemek üzere gerçekleştirilen bilimsel bir araştırma kapsamında yapılmaktadır. Bu form, demografik bilgiler ve Genişletilmiş Teknoloji Kabulü Modeli'ne göre seçilen faktörlerden oluşmaktadır. Araştırma formunun yanıtlandırılması yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Araştırma formuna vereceğiniz yanıtlar tamamen gizli tutulacak olup, sonuçlar amacı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. İfadeleri yanıtlarken lütfen görüşlerinizi en uygun şekilde yansıtan seçenekleri objektif biçimde seçiniz. Bilimsel araştırmamıza sağlayacağınız değerli katılımlarınız için çok teşekkür ederiz.

Araştırma Ekibi

Bu araştırma konusunda bilgilendirildim. Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum. Evet

I. Bölüm: Demografik Bilgiler

1. Cinsiyetiniz : Kadın Erkek

2. Yaşınız :

3. Öğrenim durumunuz: Ortaokul Lise Lisans Yüksek Lisans Doktora

4. Çalıştığınız kamu kurumu:
Afyonkarahisar Valiliği Afyonkarahisar İl / Halk Sağlığı Müdürlüğü Afyonkarahisar İl Emniyet Müdürlüğü
Afyonkarahisar İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Afyonkarahisar İl Jandarma Komutanlığı
Afyonkarahisar Belediyesi Diğer:.....

5. Çevrimiçi toplantı araçları kullanma deneyiminiz: 1 yıldan az 1-3 yıl 3 yıl üzeri

6. Kullandığınız çevrimiçi toplantı araçları (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Zoom Skype Google Meet Microsoft Teams Diğer:.....

7. Çevrimiçi toplantı araçları kullanma konusunda eğitim aldınız mı?
Evet Hayır

8. Çevrimiçi toplantı araçlarını kullanmak için hangi bilgi ve iletişim teknolojileri cihazını kullanıyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Masaüstü Bilgisayar Taşınabilir Bilgisayar(Laptop) Tablet Akıllı Telefon

9. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) ne sıklıkla kullanırsınız?
Hiçbir zaman Haftada bir kez Haftada birkaç kez Neredeyse her gün Günde birkaç kez

II. Bölüm: Bu bölümde kamu kurumu çalışanlarının çevrimiçi toplantı araçları kullanma deneyimlerine göre, bu araçları kullanmaya yönelik niyetlerini ve bu niyetleri etkileyen faktörlere ilişkin maddeler bulunmaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri katılım derecenizi, verilen sayı değerlerini kullanarak doldurunuz. (1-Hiç katılmıyorum, 7- Kesinlikle katılıyorum)

	1	2	3	4	5	6	7
1. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak işimde performansımı artırır.	1	2	3	4	5	6	7
2. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak işimde verimliliğimi artırır.	1	2	3	4	5	6	7
3. Genel olarak, çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) işimde faydalı bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
4. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmayı öğrenmek kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
5. Çevrimiçi toplantı araçlarının (Zoom, Skype vb.) arayüzleri sadedir.	1	2	3	4	5	6	7
6. Çevrimiçi toplantı araçlarının (Zoom, Skype vb.) kullanımını kolay bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Beni/davranışlarımı etkileyen kişiler, çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmam gerektiğini düşünür.	1	2	3	4	5	6	7
8. Benim için önemli olan (değer verdiğim) kişiler, çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmam gerektiğini düşünür.	1	2	3	4	5	6	7
9. Çalıştığım kurumun üst yönetimi çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmam konusunda bana yardımcı olmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
10. Genel olarak kurumum çevrimiçi toplantı araçlarının (Zoom, Skype vb.) kullanımını desteklemektedir.	1	2	3	4	5	6	7
11. Çevrimiçi toplantı araçlarından (Zoom, Skype vb.) aldığım çıktılar / sonuçların kalitesi yüksektir.	1	2	3	4	5	6	7

EK 1. (Devam) Çevrimiçi Toplantı Araçları Kabulü Ölçeği

12. Çevrimiçi toplantı araçlarından (Zoom, Skype vb.) aldığım çıktıların / sonuçların kalitesi ile ilgili sorunum yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
13. Çevrimiçi toplantı araçları (Zoom, Skype vb.) kullanımının sonuçlarını mükemmel olarak değerlendiriyorum.	1	2	3	4	5	6	7
14. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmamı gerektiren işlerden bıktım.	1	2	3	4	5	6	7
15. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmaktan yoruldum.	1	2	3	4	5	6	7
16. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) tüm gün kullanmak benim için bir yüküdür.	1	2	3	4	5	6	7
17. Elimde sadece çevrimiçi toplantı araçları (Zoom, Skype vb.) kullanma kılavuzu olsa bile çevrimiçi toplantı araçlarını kullanma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
18. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanırken her türlü zorluğun üstesinden gelebileceğime eminim.	1	2	3	4	5	6	7
19. İşimle ilgili diğer konularda çalışmak/bilgi edinmek için farklı çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
20. Daha önce böyle aracı kullanmasam bile çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
21. Kendim denemeden önce çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanan birini gördüğüm sürece bu araçları kullanma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
22. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmanın gerekli olduğu işi tamamlamak için çok zamanım olduğu sürece bu araçları kullanma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
23. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak için yardıma ihtiyacım olduğunda, kurumda bana yardım edecek birisi vardır.	1	2	3	4	5	6	7
24. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmayı öğrenmek için yardıma ihtiyacım olduğunda, kurumda bana öğretecek birisi vardır.	1	2	3	4	5	6	7
25. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanırken teknik problemlerle / zorluklarla karşılaştığımda, kurumda özel olarak bana öğretilir.	1	2	3	4	5	6	7
26. Kurumumda çevrimiçi toplantı araçları (Zoom, Skype vb.) ile ilgili yardım için belirli bir kişi veya birim mevcuttur.	1	2	3	4	5	6	7
27. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanırken kurumumdan yeterli destek alırım.	1	2	3	4	5	6	7
28. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmayı ilk defa öğrenirken, kurumum tarafından kullanım kılavuzu/yönergesi verildi.	1	2	3	4	5	6	7
29. Çevrimiçi toplantı araçları (Zoom, Skype vb.) benim için biraz göz korkutucudur.	1	2	3	4	5	6	7
30. Başkalarıyla etkili bir şekilde iletişim kuramayacağım korkusuyla çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmaktan çekinirim.	1	2	3	4	5	6	7
31. Kritik bilgileri çevrimiçi toplantı araçlarıyla (Zoom, Skype vb.) etkili bir şekilde aktaramayacağımı düşünmek beni korkutur.	1	2	3	4	5	6	7
32. Çevrimiçi toplantı araçları (Zoom, Skype vb.) kullanma konusunda endişeliyim.	1	2	3	4	5	6	7
33. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmayı öğrenmek çok fazla zamanımı alır.	1	2	3	4	5	6	7
34. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak çok fazla zaman gerektirir.	1	2	3	4	5	6	7
35. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmayı öğrenmek çok uzun sürer / çok uzun bir süreçtir.	1	2	3	4	5	6	7
36. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak eğlencelidir / keyif verir.	1	2	3	4	5	6	7
37. Çevrimiçi toplantı araçları (Zoom, Skype vb.) kullanma süreci aslında zevklidir.	1	2	3	4	5	6	7
38. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanırken eğlenirim.	1	2	3	4	5	6	7
39. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) yakın gelecekte kullanmayı düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
40. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) yakın gelecekte kullanacağımı tahmin ediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
41. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) yakın gelecekte kullanmayı planlıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
42. İşim gereği ihtiyaç duyduğum sıklıkta çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmayı düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7

Aşağıdaki maddeleri okuyarak katılım derecenizi işaretleyiniz.

		1	2	3	4	5	6	7	
43. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak,	kötü fikirdir	1	2	3	4	5	6	7	iyi fikirdir
44. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak,	akıl dışıdır	1	2	3	4	5	6	7	akıllıcadır
45. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanma fikrinden,	hoşlanmıyorum	1	2	3	4	5	6	7	hoşlanıyorum
46. Çevrimiçi toplantı araçlarını (Zoom, Skype vb.) kullanmak,	keyifli değildir	1	2	3	4	5	6	7	keyiflidir

EK 2. Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.02.2023-165247

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ
KURULU KARARLARI

TOPLANTI SAYISI:06	KARAR TARİHİ: 20.02.2023
<p>KARAR 2023/08</p> <p>Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğretim elemanı Doç. Dr. Erhan ÜNAL tarafından yürütülen (Diğer Araştırmacılar: Baki BULDUK), “<i>Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi</i>” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacak veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.</p> <p style="text-align: center;">ASLI GİBİDİR</p> <p style="text-align: center;">e-izmalıdır Prof. Dr. İbrahim MUTLU Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı</p>	

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5381&eD=BS9KZV4U4U&eS=165247> adresinden yapılabilir.

EK 3. Afyonkarahisar 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 29.03.2023-174524

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİğİ
112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü

Sayı : E-50426696-804.01-28736
Konu : Araştırma İzni - Baki BULDUK

29.03.2023

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜğÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 21.03.2023 tarihli ve 70813604-100.07.01-E.172188 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınıza istinaden Üniversiteniz Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un "Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı tezi kapsamında Müdürlüğümüz personeline yönelik anket çalışması yapmasına izin verilmiştir.
Bilgilerinize rica ederim.

Osman BİLİCİ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek: İlgi Sayılı Yazı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: I1S1zT-cn1GK2-It+YJS-Vv8OVL-D17A7Xz9 Doğrulama Linki: <https://www.nus.gov.tr/ictisleri-ehs>

Dörtüçel Mahallesi 2151 Sokak No : 1 Merkez/afyonkarahisar
Telefon No: (272)250 51 12 Faks No: (272)250 51 13
e-Posta: 112acm@afyonkarahisar.gov.tr İnternet Adresi: <http://www.afyon112acm.gov.tr>
Kep Adresi: ictisleribakanligi@ns01.kep.tr

Bilgi için: Başra ÇELİK
Büro Personeli
Telefon No:

EK 4. Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Araştırma İzni Yazısı

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 24.03.2023-173282

T.C.
AFYONKARAHISAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : E-48243746-929-151126
Konu : Araştırma İzni - Baki BULDUK Hk.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 21.03.2023 tarihli ve 172188 sayılı yazı.

İlgi sayılı yazınıza istinaden Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un, "Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı tezi kapsamında Üniversitemiz personellere yönelik anket çalışması yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Nurullah OKUMUŞ
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSESZECHVS Pin Kodu : 49203

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/afsu-ebys>

Adres: Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik Zaten Sağlık

Bilgi İsmi: Belirli Yılmaz

Kalbiyesi Dörtüncü Mah. 2078 Sok. No:3 AFYONKARAHİSAR

Unvanı: Memur

Telefon:(272)246 33 35

Tel No: 40330

Web:www.afsu.edu.tr

Keş Adresi:afsu@hs01.ksp.tr

EK 5. Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 23.03.2023-173262

**T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü**

Sayı : E-32818269-045.99-6033110
Konu : Araştırma İzni (Baki BULDUK)

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)**

İlgi : 21.03.2023 tarihli ve 70813604-100.07.01-E.172188 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile Üniversiteniz Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un "*Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*" başlıklı tezi kapsamında Müdürlüğümüzdeki personellere yönelik anket çalışması yapmak istediğine ilişkin iznin verilip verilmeyeceğinin bildirilmesi talep edilmektedir.

Söz konusu öğrencinin kurumumuzda anket çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

**Ali Rıza ÇALIŞIR
Vali a.
Vali Yardımcısı**

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: DE2BCBFC-11C3-44A3-B164-9EFC48663DB Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr>
Osmancazı mah. Cahar Dudayev Cad.No: 68 AFYONKARAHİSAR Bilgi için: Adem DÜLGER
Tel: (0272)229 48 50 Faks: (0272)229 48 32 e-posta: afyon@csb.gov.tr Telefon No:(272) 229 48 50-201
Kep: afyonkarahisarcevreseshircilik@hs01.kep.tr
KEP Adresi: afyonkarahisarcevreseshircilik@hs01.kep.tr

EK 6. Afyonkarahisar İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

AFAD

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 23.03.2023-173042

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

Sayı : E-63389784-806.01.03-524967
Konu : Araştırma İzni - Baki BULDUK

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 21.03.2023 tarihli ve 70813604-100.07.01-E.172188 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un, "Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı tezi kapsamında kurumumuzdaki personellere yönelik anket çalışması yapmak istediğine dair izin verilip verilmeyeceğinin bildirilmesi istenmektedir.

Öğrenciniz Baki BULDUK'un Kurumumuzda anket çalışması yapmasında herhangi bir sakınca yoktur.

Bilgilerinize arz ederim.

Kemalettin GÜNGÖR
İl Afet ve Acil Durum Müdürü V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: EB514BA1-3533-4062-B9DF-38AB3F590184

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/afad-ebys>

Dörtüyl Mahallesi Turgut Özal Caddesi No:32 Merkez Afyonkarahisar

Telefon No: (272) 252 53 60 Belge Geçer.No: (272) 252 53 13

E-posta: afyonkarahisarimdr@afad.gov.tr İnternet Adresi: afyonkarahisar.afad.gov.tr

KEP Adresi : afyonkarahisarafad@hs01.kep.tr

Bilgi için:Mahmut GÜMÜŞ

Teknisyen

Telefon No:(272) 252 53 60

1129

EK 7. Afyonkarahisar Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 28.03.2023-174069

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Afyonkarahisar Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü

Sayı : E-71047635-044-68662062
Konu : Araştırma İzni-Baki BULDUK

27.03.2023

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 21.03.2023 tarih, E-70813604-100-172188 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Baki BULDUK'un "Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen faktörlerin İncelenmesi" başlıklı tezi kapsamında kurumumuz personeline yönelik anket çalışması yapma isteği uygun görülmüştür.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Samet FİDAN
Sosyal Güvenlik İl Müdürü

Belge Doğrulama Kodu: B05-0a99-3d53-9f83-640c

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi: <https://inyg.sgk.gov.tr/DYSEvtrakDogrulamaWEB>

Cumhurbaşkanlığı İşleri Bakanlığı
Telefon No: (0272) 213-7686 / 1170 Faks No: (0272) 213-2627
e-Posta: afyonsgim@sgk.gov.tr İnternet Adresi: www.sgk.gov.tr
Kep Adresi: sgk@sgk.gov.tr

Bilgi için: Malek AVCI
Şef

Telefon No: (0272) 213-7686 / 1170

EK 8. Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma İzni Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.04.2023-177246

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-81478198-100-177246
Konu : Araştırma İzni -Baki BULDUK

13.04.2023

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 20.03.2023 tarihli ve 97799896-100-E.171878 sayılı yazı.

Enstitünüz Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un, "*Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*" başlıklı tez çalışması kapsamında ekte belirtilen Üniversitemiz birimlerinde uygulama çalışması yapılması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Murat PEKER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:Liste (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Değeri Kodu :BSMK76V1Z5

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/abd7eK-5381&eD=BSUK76V1Z5&eS=177246>

Adres: Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Rektörlük Binası B Blok Kat:1
Afyon
Telefon:0272 218 11 95 - 0272 218 12 05 Faks:0272 218 12 77
e-Posta:gensek@aku.edu.tr
Kop Adresi:aku@hs01.kop.tr

Belgi adı: Sempul Kılıç
Unvanı: Büro Personeli

EK 8. (Devam) Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma İzni Yazısı

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ Uygulama Çalışmasına İzin Verilen Birimler

İlgi: 20.03.2023 tarihli ve 171878 sayılı yazı.

Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un, "*Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*" başlıklı tez çalışmasının uygulamasına izin verilen birimler:

Uygun Görülen Birimler:

- Devlet Konservatuarı
- Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Bolvadin Uygulamalı Bilimler Fakültesi
- Eğitim Fakültesi
- Fen Edebiyat Fakültesi
- Mühendislik Fakültesi
- Güzel Sanatlar Fakültesi
- Hukuk Fakültesi
- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- İslami İlimler Fakültesi
- Spor Bilimleri Fakültesi
- Turizm Fakültesi
- Veteriner Fakültesi
- Dinar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
- Sandıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
- Yabancı Diller Yüksekokulu
- Afyon Meslek Yüksekokulu
- Başmakçı Meslek Yüksekokulu
- Bayat Meslek Yüksekokulu
- Bolvadin Meslek Yüksekokulu
- Dazkırı Meslek Yüksekokulu
- Dinar Meslek Yüksekokulu
- Emirdağ Meslek Yüksekokulu
- İncehisar Meslek Yüksekokulu
- Sandıklı Meslek Yüksekokulu
- Sinanpaşa Meslek Yüksekokulu
- Sultandağı Meslek Yüksekokulu
- Şuhut Meslek Yüksekokulu
- Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu
- İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı
- Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
- Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı
- Bilgi İşlem Daire Başkanlığı

EK 9. Afyonkarahisar Meteoroloji 5. Bölge Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 2023/03-174461

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Meteoroloji Genel Müdürlüğü 5. Bölge Müdürlüğü

Sayı : E-30085234-622.01-184108

Konu : Araştırma İzni

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Eğitim Öğretim Şube Müdürlüğünün 21.03.2023 tarihli ve 70813604-100.07.01-E.172188 sayılı yazısı.

İlgi yazınız gereği; Üniversiteniz Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Baki BULDUK'un, "Kamu Personelinin Çevrimiçi Konferans Araçları Kabulünü Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı tezi kapsamında kurumumuzdaki personele yönelik anket çalışması yapması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Mahmut GÜNEŞ
Bölge Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 1A8474C0-FC0C-4361-93FC-27F75CBF3CD5 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr>
Adres: Kocatepe Mah. 560 Sokak No:1/A 03040 AFYONKARAHISAR Bilgi için: Uğur UZUMCU
Telefon: Tel: (0272) 216 53 19 Faks: (0272) 216 53 77 Büro Görevlisi
Kep: meteoroloji@genelmuudurlugu@hs01.kep.tr
KEP Adresi : meteoroloji@genelmuudurlugu@ns01.kep.tr

EK 10. Afyonkarahisar Karayolları 31. Şube Şefliği Araştırma İzni Yazısı

T.C.
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
3. Bölge Müdürlüğü

AKÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 27.03.2023-173835

Sayı : E.18760888- 770 /1126010
Konu : Araştırma İzni

27.03.2023

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 21/03/2023 tarihli ve E-70813604-100/172188 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda bahse konu Yüksek Lisans öğrenciniz Baki BULDUK'un tezi kapsamında kurumumuzda yapmak istediği anket talebi değerlendirilmiş olup Bölge Müdürlüğümüz merkezinde, gönüllülük esasına dayalı olarak, çalışma düzenine engel olmayacak ve anket çalışmasının bir iş günü ile sınırlanması gibi şartların sağlanması halinde öğrencinizin şahsen Bölge Müdürlüğümüze gelerek anket çalışmasını yapmasında sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Haluk Hakan İŞLER
Bölge Müdürü a.
Bölge Müdür Yardımcısı

"Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır."

Belge Doğrulama Kodu: "rijpwaS96833F" Belge Doğrulama Adresi: "https://www.turkiye.gov.tr/kgm-ebys"

Hocazadehan Mah. Ankara Cad. No:151 42120 Selçuklu/KONYA

Bilgi için: Murat ŞİMŞEK

Eğitim Koordinasyon Şefi

Telefon No : 332 2242700

Faks: 332 2356499

Tel - Faks: 42569-

İnternet Adresi : www.kgm.gov.tr

KEP: kgm3bolge@hs01.ksp.tr

e-posta : msimsek@kgm.gov.tr

İlgili Birim : Strateji Geliştirme Başkanlığı

